

TOGETHER WE CAN – EGYÜTT!

**A gyermekek és fiatalok
részvételének erősítése a
közügyekkel kapcsolatos
döntésekben**

**KÉPZÉSI KÉZIKÖNYV FIATALOK ÁLTAL
FIATALOKNAK TARTOTT WORKSHOPHOZ**

**SOS CHILDREN'S
VILLAGES**

Co-funded by
the European Union

Együtt

GYEREKEK ÉS FIATALOK
RÉSZVÉTELE A
DÖNTÉSHOZATALBAN

IMPRESSZUM

©SOS Children's Villages International, 2023

Kiadta az SOS Children's Villages International szervezet Ausztriában

Első kiadás: 2023 szeptember

Minden jog fenntartva. Jelen kiadvány az SOS Children's Villages előzetes írásos engedélye nélkül sem részben, sem egészben, semmilyen formában és eszközzel nem másolható, tárolható lekérdezhető rendszerben vagy adható át, kizárólag a jogszabályokban kifejezetten megengedett módon vagy a megfelelő reprográfiai jogi szervezettel való megállapodás feltételei szerint. A fentieken kívüli reprodukcióra vonatkozó kéréseket mindenképp az SOS Children's Villages International részére kell megküldeni az alábbi címre:

SOS Children's Villages International

Hermann-Gmeiner-Str.51

A-6020 Innsbruck

Austria

Email: train4childrights@sos-kd.org

Szerzők

Francesca Letizia és Evelyn Vrouwenfelder

Szerkesztőbizottság

Florence Treyvaud Nemtzov és Francine Stansfield

A kötetet tervezte

Bestias Design

Ez a kiadvány az Európai Unió társfinanszírozásában megvalósuló *„Together - Working in partnership with children and young people to enhance their rights in responses to crisis situations such as Covid-19 and other emergencies”* (Együtt - Partnerségben a gyermekekkel és fiatalokkal a Covid-19 és hasonló válsághelyzetek kezeléséhez kapcsolódó jogaik előmozdításáért) (2022-2024) című projekt keretében jött létre.

<https://www.sos-childrensvillages.org/together>

E kiadvány létrejöttét az Európai Unió támogatta. E kiadvány tartalmáért az SOS Children's Villages vállal felelősséget, és semmilyen formában nem tekinthető az Európai Unió nézeteit tükröző dokumentumnak.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az SOS Children's Villages International szeretne köszönetet mondani a Together projekt minden résztvevőjének, továbbá mindazoknak, akik részt vettek e kiadvány előkészítésében és megvalósításában.

A PROJEKTCSAPAT A PARTNEREK SZINTJÉN

SOS Children's Villages International: Florence Treyvaud Nemptsov, Arianna Tripodi, Francine Stansfield.

SOS Children's Villages Bulgaria (SOS Gyermekfalvak Bulgária): Marin Zarkov, Denitsa Avramova, Katerina Lazova, Kalina Dimitrova, Ileniya Georgieva Yocheva.

SOS Children's Villages Hungary (SOS Gyermekfalvak Magyarország): Fehér Boróka, Köles Edit, Kelemen Gábor, Hais Dorottya, Hortobágyi Vica Éva

SOS Children's Villages Italy (SOS Gyermekfalvak Olaszország): Valentina Caron, Marcela Baxanean, Francesca Letizia, Alessandra Cuel, Almas Khan.

SOS Children's Villages Spain (SOS Gyermekfalvak Spanyolország): Nadia Garrido Annoni, Elena Bilbao Lazaro, Javier Saavedra, Mariam El Ouchi, Alexandra Floare.

Az SOS Children's Villages szeretne köszönetet mondani az Európai Bizottság Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatóságának a pénzügyi támogatásért és a projekt végrehajtása során nyújtott folyamatos segítségért.

Szintén szeretnénk köszönetet mondani a Eurochild és a Well-being Foundation (L4WB) szervezeteknek a „We Are Here - A Child Participation Toolbox” (2020) című kiadványukban található feladatokért, amelyeket felhasználtunk. A Together We Can – Együtt! programban felhasznált feladatok forrását mindenhol megjelöltük.

A következő forrásokat szintén felhasználtuk a képzési kézikönyv összeállításakor:

- *Applying Safe Behaviours: Preventing and Responding to Peer Violence Amongst Children and Young People - Peer-to-Peer Workshop Handbook (SOS Children's Villages International, 2022).*
- *Youth Participation User Guide (SOS Children's Villages International, 2021).*
- *International Youth Coalition: Youth Participation Training Programme for Youth Facilitators (SOS Children's Villages International, 2021).*
- *Prepare For Leaving Care: A Child Protection System that Works for Professionals and Young People – Practice Guidance (SOS Children's Villages International, 2018).*

TARTALOMJEGYZÉK

1. FEJEZET	8
Bevezető	8
A kézikönyv felépítése	10
Bevezető	11
A kézikönyv használata és a workshop formája	12
Fiatal csoportvezetők, mentorok és részvételi tanácsadók	12
Hátrányos helyzet: A személyes élmények kezelése	13
A gyermekek valódi részvétele a döntéshozásban	14
A közügyekkel kapcsolatos döntéshozás	14
A helyi környezethez igazítás	14
Csoportvezetés	15
Titoktartás és a gyermekek védelme	15
Előkészítés	15
2. FEJEZET	18
Felkészülés a workshopokra: Ellenőrzőlista	18
GYEREKJOGI WORKSHOPOK	20
1. workshop foglalkozás - ÜDVÖZLÉS ÉS RÉSZVÉTELI SZERZŐDÉS	21
1. feladat - A résztvevők üdvözlése (15 perc)	22
1. foglalkozás: Tanulási eredmény	22
2. feladat - Bemelegítő feladat: Gombolyag játék (15 perc)	23
3. feladat - Bevezetés a workshophoz és a program áttekintése (25 perc)	23
5. feladat - Aktivizáló feladat: A titkos kódunk (15 perc)	27
8. feladat - Egyetértesz vagy nem? (30 perc)	30
9. feladat - A foglalkozás lezárása (10 perc)	32
10. feladat - Értékelés: Két csillag és egy kívánság (10 perc)	33
2. workshop foglalkozás - A GYERMEKEK RÉSZVÉTELE	35
1. feladat - A résztvevők üdvözlése (5 perc)	36
2. foglalkozás: Tanulási eredmény	36
2. feladat - Bemelegítő feladat: Névjáték aktivizáló feladat (15 perc)	37
3. feladat - A foglalkozás áttekintése (5 perc)	38

4. feladat - Melyek a gyermekek jogai? (15 perc)	38
5. feladat - Gyermekek jogok kártyajáték (45 perc)	40
6. feladat Aktivizáló feladat: Csináld utánam (15 perc)	44
7. feladat - Mit jelent a gyermekek részvétele? (20 perc)	45
8. feladat - A 9 alapkövetelmény (45 perc)	46
9. feladat - Egy rövid feladat a résztvevőknek: A társaid tudnak a részvételről? (10 perc)	51
10. feladat - A foglalkozás lezárása (10 perc)	52
11. feladat - Értékelés: Két csillag és egy kívánság (10 perc)	53
3. workshop foglalkozás – RÉSZVÉTEL ÉS A DÖNTÉSI FOLYAMATOK	54
1. feladat - A résztvevők üdvözlése (10 perc)	55
3. foglalkozás: Tanulási eredmény	55
2. feladat - Bemelegítő feladat: Három kör belőlem (10 perc)	56
3. feladat - A foglalkozás áttekintése (5 perc)	56
4. feladat - Ki döntsön? A döntési folyamatok bemutatása (45 perc)	57
5. feladat - Milyen érzés részt venni? (35 perc)	60
6. feladat - Aktivizáló feladat: Számolj 20-ig (10 perc)	62
7. feladat - Részvétel és nem részvétel Hart létrája (40 perc)	64
8. feladat - A foglalkozás lezárása (10 perc)	68
9. feladat - Értékelés: Két csillag és egy kívánság (10 perc)	69
4. workshop foglalkozás – A KÖZÜGYEKSEL KAPCSOLATOS DÖNTÉSHOZÁS	70
1. feladat - A résztvevők üdvözlése (5 perc)	72
2. feladat - Bemelegítő feladat: Egy folyamat létrehozása (15 perc)	72
4. foglalkozás: Tanulási eredmény	72
3. feladat - A foglalkozás áttekintése (5 perc)	73
4. feladat - Hogyan hozunk döntéseket? (45 perc)	74
5. feladat - Kollektív részvétel és a közügyekkel kapcsolatos döntéshozás (20 perc)	76
6. feladat - Aktivizáló feladat: Névjáték aktivizáló feladat - újra (10 perc)	77
7. feladat - Részvétel a közügyekkel kapcsolatos döntéshozásban:	

A Lundy modell (45-70 perc)	78
8. feladat - A foglalkozás lezárása (10 perc)	81
9. feladat - Értékelés: Két csillag és egy kívánság (10 perc)	82
5. workshop foglalkozás – FELKÉSZÜLÉS A FELNŐTTEKSEL VALÓ TALÁLKOZÓRA	83
5. foglalkozás: Tanulási eredmény	84
1. feladat - A résztvevők üdvözlése (5 perc)	85
2. feladat - Bemelegítő feladat: Zip, Zap, Boing (15 perc)	85
3. feladat - A foglalkozás áttekintése (5 perc)	86
4. feladat - Üzenetküldés (30 perc)	87
5. feladat - Üzenetek a felnőtteknek: Papír körhinta (40 perc)	89
6. feladat - Az üzenetek kiválasztása (30 perc)	90
7. feladat - Aktivizáló feladat: Stresszlabda (15 perc)	91
8. feladat - Az üzenetek elkészítése (60 perc)	92
9. feladat - Végső prezentáció (20 perc)	94
10. feladat - A foglalkozás lezárása (10 perc)	95
11. feladat - Értékelés: Két csillag és egy kívánság (10 perc)	95
6. workshop foglalkozás	
– TALÁLKOZÁS A FELNŐTTEKSEL ÉS A WORKSHOP LEZÁRÁSA	97
6. foglalkozás: Tanulási eredmény	98
1. feladat - A résztvevők üdvözlése (5 perc)	99
2. feladat - a foglalkozás áttekintése (10 perc)	99
3. feladat - Bemelegítő feladat: Az emberi csomó (15 perc)	100
4. feladat - A felkészülés ellenőrzése (15-30 perc)	101
5. feladat - Találkozó a felnőttekkel (60 perc)	101
6. feladat - Rövid alternatív aktivizáló feladat (5 perc)	103
7. feladat - A gyermekekkel és fiatalokkal történő találkozó megbeszélése (20 perc)	103
8. feladat - Értékelés (20 perc)	104
9. feladat - A workshop lezárása (5 perc)	104

3. FEJEZET - KIOSZTANDÓ ANYAGOK 106

1. Kiosztandó anyag: Gyermekvédelmi kiadvány	107
2. Kiosztandó anyag: Gyermekjogok kártyajáték	108
3. Kiosztandó anyag: Az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének (UNCRC) gyermekbarát változata	113
4. Kiosztandó anyag: Részvétel az UNCRC-ben	114
5. Kiosztandó anyag. Egy rövid feladat a résztvevőknek: A társaid tudnak a részvételről? - a 2. és 3. foglalkozás között elvégzendő feladat	115
6. Kiosztandó anyag Hart létrája a részvételről	117
7. Kiosztandó anyag: Részvétel a közügyekben való döntéshozásban - A Lundy modell (kártyák)	118
8. Kiosztandó anyag: Részvétel a közügyekben való döntéshozásban - A Lundy modell (4 ALAPFOGALOM)	119

4. FEJEZET - KÖZÉPPONTBAN A CSOPORTVEZETÉS 121

Tippek a csoportvezetéshez 121

1. Aktív figyelem	121
2. Nonverbális kommunikáció	122
3. Időkezelés	122
4. Mit kezdünk a trigger-témákkal	124
5. Bomlasztó viselkedés a csoporton belül	126
6. Kis csoportok és párok kialakítása	127

Tippek a közös csoportvezetéshez 128

7. Képzés fiataloktól fiataloknak	128
-----------------------------------	-----

1. Kihívások	129
2. Csapatmunka	130

Testreszabás 131

3. Stílus és teljesítmény	131
---------------------------	-----

1. Mi a testre szabás?	131
2. Ki végzi?	131
3. Mikor tegyük?	132
4. Ellenőrzőlista	132

1. FEJEZET

BEVEZETŐ

CHANGING THE DIRECTION OF DEVELOPMENT

MR. GAN

A KÉZIKÖNYV FELÉPÍTÉSE

A négy részre tagolódó kézikönyv útmutatóként és praktikus segédanyagként szolgál a fiatal csoportvezetők számára ahhoz, hogy hatékony workshopokat tudjanak tartani saját országukban a közéleti döntésekben történő részvétel témájában.

1. BEVEZETŐ

Ez a fejezet néhány háttérinformációval szolgál a témával kapcsolatban, és keretet biztosít a workshopokhoz, illetve a képzést tartó csapaton belüli különböző szerepekhez.

2. KÉPZÉS FIATALOKTÓL FIATALOKNAK

Ez a második fejezet a workshop részletes programját írja le, azaz a hat foglalkozás különböző lépéseit ismerteti részletesen.

Ötleteket ad ahhoz, hogy a csoportvezetők hogyan készítsék elő a foglalkozásokat és a végiggondolandó témákat, hogy jobbá tegyék az élményt, és nyomon tudják követni a workshop folyamatát.

3. KIOSZTANDÓ ANYAGOK

Ebben a részben található valamennyi táblázat és kiosztandó anyag, amelyre a workshop során szükség lesz. Néhány feladat nyomtatott anyagokra épül, amelyek szintén megtalálhatóak ebben a fejezetben.

4. KÖZÉPPONTBAN A CSOPORTVEZETÉS

A kézikönyv eme utolsó része a csoportvezetés témája köré épül. Célja, hogy különböző lehetőségeket mutasson be a mentoroknak és a csoportvezetőknek, amelyekkel jobban megismerhetik a szerepükhöz szükséges készségeket és feladatokat.

BEVEZETŐ

Üdvözlünk az Együtt! fiataloknak szóló workshop képzési kézikönyvben, amelyet az EU által társfinanszírozott, „*Together - Working in partnership with children and young people to enhance their rights in responses to crisis situations such as Covid-19 and other emergencies*” (Együtt - Partnerségekben a gyermekekkel és fiatalokkal a Covid-19 és hasonló válsághelyzetek kezeléséhez kapcsolódó jogaik előmozdításáért) című projekt keretében készítettünk.

Ez a kézikönyv azon fiatalok számára készült, akik az egyes országokban – Bulgáriában, Magyarországon, Olaszországban és Spanyolországban – részt vesznek a *Together We Can – Együtt!* projektben, és más fiataloknak tartanak képzést a közügyekkel kapcsolatos döntésekben történő részvételi jogokról.

A részvétel kulcsfontosságú a gyermekek és fiatalok jóléte érdekében, különösen az önhatékonyság és a döntéshozási készségek elsajátítása szempontjából. A gyermekek és fiatalok gyakran olyan környezetben nőnek fel, ahol – elsősorban védelmi okokból – a legtöbb döntést a felnőttek hozzák meg sokkal inkább helyettük, mintsem velük. Ennek eredményeképpen a gyermekek és fiatalok nincsenek igazán tisztában azzal, hogy joguk van hallatni a véleményüket, és nem értik pontosan, hogyan működik a döntéshozás. Sajnos ez gyakran oda vezet, hogy a gyermekeknek és fiataloknak alig van tapasztalatuk arról, hogyan formáljanak véleményt, és hogyan fejezzék ki azt.

A gondozásban vagy hátrányos helyzetű környezetben élő gyermekek esetében az életüket érintő döntések gyakran felnőttek által vezetett hivatalos eljárásrend szerint születnek. Sokszor nem jutnak hozzá az információkhoz, vagy nincs körülöttük olyan felnőtt, aki tájékoztatná őket, vagy támogatná őket abban, hogy részt vegyenek a döntéshozatalban.

A közügyek szintjén nagyon kevés döntéshozó tesz eleget azon kötelességének, hogy bevonja a gyermekeket és fiatalokat azokba a döntésekbe, amelyek közvetlen vagy közvetett módon érintik az életüket. Amikor vészhelyzet áll elő, mint például a Covid-19 járvány idején, még nehezebb kialakítani vagy fenntartani azokat a lehetőségeket, amelyek biztosítják, hogy a gyermekek és fiatalok véleményét figyelembe vegyék a döntéshozatalok során. Ez azért van, mert egy vészhelyzet esetén a védelem válik elsődleges prioritássá, noha a védelem és a részvétel olyan fontos jogok, amelyeket mindig egyensúlyban kell tartani. Emellett egy vészhelyzet alatt a legtöbb döntést gyorsan kell meghozni, és ez azzal járhat, hogy még ha vannak is megfelelő eljárásrendek a részvételre, bizonyos eljárásokat ideiglenesen félretesznek.

Ennek a workshopnak az a célja, hogy növelje a gyermekek és fiatalok tudását és ismeretét a jogaikkal és a részvétellel kapcsolatban. Szintén célja a workshopnak, hogy növelje a részvételi képességüket a közügyekkel kapcsolatos döntéshozásban, továbbá lehetőséget biztosítson arra, hogy beszéljünk minderről helyi szinten, gyermekekkel, fiatalokkal és felnőttekkel (azaz szakemberekkel és döntéshozókkal) közösen.

Ez a workshop egy részvételi folyamat eredménye. Az Együtt! projektcsapata, amely fiatal szakértőkből áll, egy felmérés keretében összegyűjtötte, hogy mit tudnak a gyermekek és fiatalok a véleménynyilvánítási és a közügyeket érintő döntésekben történő részvételi jogokról, és különösen, hogy miről kell többet tudniuk. A képzési kézikönyv szerkezetének és tartalmának kidolgozásakor felhasználtuk a felmérés eredményeit.

Például az összegyűjtött vélemények alapján a workshop háttértudást nyújt a gyermekek jogairól és arról, miért fontos ezekre felhívni a figyelmet.

A workshop elsősorban azzal foglalkozik, mit jelent a részvétel, és hogyan lehet azt megvalósítani a döntéshozatal különböző stádiumaiban. Emellett eszközökkel is szolgál arra, hogy a gyermekek és fiatalok képesek legyenek tervezni, figyelemmel kísérni és megélni a részvétel folyamatát.

A KÉZIKÖNYV HASZNÁLATA ÉS A WORKSHOP FORMÁJA

Ez a workshop 13-17 éves gyermekeknek készült. 6 egymás után megtartandó foglalkozást tartalmaz, amelyek egyenként körülbelül 3-3.5 óra hosszúak. A foglalkozásokat meg lehet tartani különállóan vagy tömbösítve, egész napos tréningként, a helyi résztvevő gyermekek és fiatalok életkora és ráérése függvényében. Minden egyes foglalkozás úgy van felépítve, hogy legyen benne mind élmény alapú, mind formatív tanulás, ami aktív részvételt tesz lehetővé. A foglalkozásokon lehetőség nyílik a tanultak gyakorlására is, és minden foglalkozás értékeléssel zárul.

A workshop foglalkozásai után egy találkozóra kerül sor felnőttekkel, ahol a gyermekek és fiatalok közösen megbeszélik a tanultakat, megtapasztalják az együttműködést, és remélhetőleg még jobban kedvet kapnak ahhoz, hogy részt vegyenek a közügyekkel kapcsolatos döntéshozásban. Ezek a találkozók tovább erősítik a workshop által megcélzott készségeket. Ennek a lehetőségnek a lehető legjobb kihasználása érdekében a projektcsapatoknak meg kell találniuk azokat a releváns szereplőket, akik meghallgatják a gyermekek és fiatalok véleményét.

FIATAL CSOPORTVEZETŐK, MENTOROK ÉS RÉSZVÉTELI TANÁCSADÓK

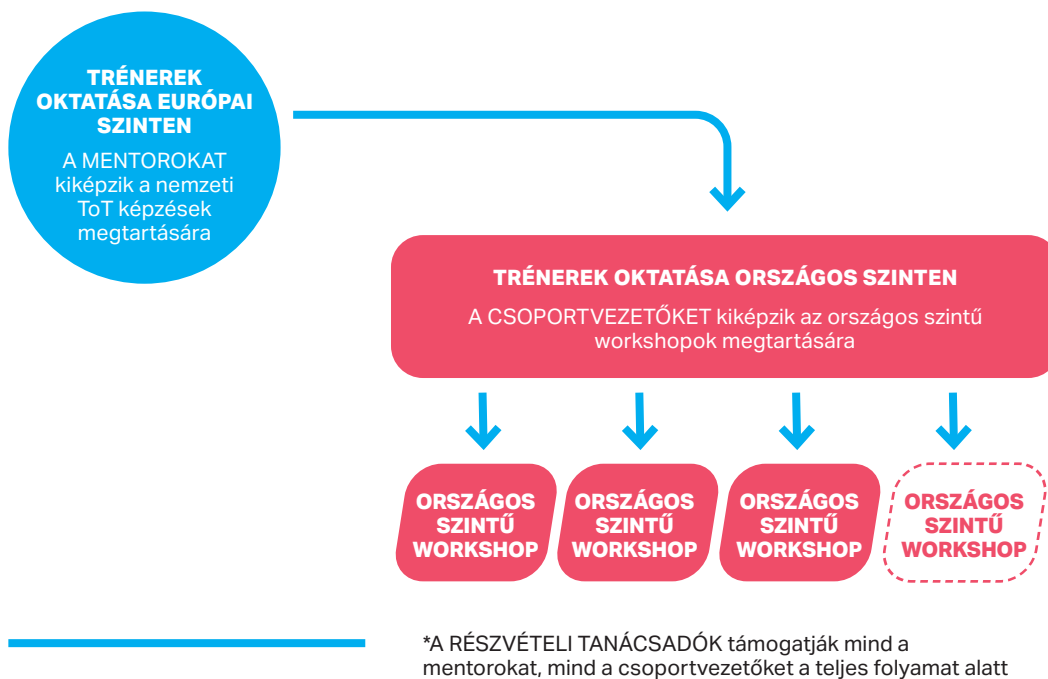
A képzést tartó csoport három feladatkörből áll: mentorok, fiatal csoportvezetők és részvételi tanácsadók.

A mentorok olyan fiatal szakértők, akiknek már van valamennyi tapasztalatuk a csoportvezetésben különböző környezetekben, beleértve a workshopokat is, azaz találkoztak már hátrányos helyzetből érkező gyermekekkel és fiatalokkal, és dolgoztak velük valamilyen tanulási céllal.

A mentorok csoportként részt vesznek egy trénerképző (Training for Trainers, ToT) kurzuson, ahol tovább csiszolják tudásukat és készségeiket, hogy az adott országban ők is tarthassanak ToT kurzust a fiatal csoportvezetőknek.

A fiatal csoportvezetők olyan fiatalok, akik szeretnének többet tanulni a részvételről és a döntéshozásról. Ők részt vesznek a mentorok által tartott országos képzésen, ahol megtanulják, hogyan vezessenek egy fiatalokból álló csoportot. A workshopok célja, hogy tudatosítsák a gyermekekben a részvételhez való jogukat, és segítsenek nekik abban, hogy találkozhassanak saját országukban releváns szereplőkkel, és gyakorolhassák az újonnan megszerzett készségeket.

A részvételi tanácsadók a projektcsapat tagjai, akiknek feladata a mentorok és a fiatal csoportvezetők támogatása a teljes képzés alatt, a tervezés és a megvalósítás minden szakaszában.

1. kép: A képzési folyamat vizuális megjelenítése

HÁTRÁNYOS HELYZET: A SZEMÉLYES ÉLMÉNYEK KEZELÉSE

A *Together We Can – Együtt!* projekt célja, hogy hatással legyen a gyermekek és fiatalok életére, különösen azokéra, akik hátrányos helyzetben élnek. Mivel az SOS Gyermekfalvak sokat foglalkozik a gondozotti tapasztalattal rendelkező gyermekek és fiatalok védelmével és támogatásával, a gyermekek és fiatalok egy része rendelkezhet ilyen háttérrel. Ezt a folyamat minden stádiumában figyelembe kell venni.

A gondozotti tapasztalattal rendelkező gyermekek és fiatalok esetében rendkívül fontos, hogy a képzés bizonyos alapkövetelményeit (pl. a terem biztonságosságát) érzékenyen kezeljük. A mentoroknak és a fiatal csoportvezetőknek tisztában kell lenniük a képzés céljaival és az eszközökkel, amelyeket tanítanak, őket pedig támogatni kell a képzés megtartásában. Az előkészítés szakaszaiban nagy figyelmet kell fordítani a gyermekek és fiatalok sérülékenységeire, illetve, hogy milyen kihívásokkal kerülnek majd szembe a képzés feladatai kapcsán (beleértve a konfliktuskezelést és a trigger-helyzetek megoldását).

Előjöhetnek olyan élmények a múltból, amikor valakinek nem adták meg azt a jogot, hogy a véleményét kifejezze. Ezek az emlékek előtörhetnek a workshop alatt, és előhozhatnak bizonyos értékeket és reakciókat, amelyek extra támogatást igényelnek. Az előkészítési fázisban ezeket át kell beszélni, és fel kell készülni rájuk, mind a mentorokkal/csoportvezetőkkel, mind a résztvevő fiatalokkal, különösen a felnőttekkel és döntéshozókkal kapcsolatban, akikkel a találkozó lesz.

A GYERMEKEK VALÓDI RÉSZVÉTELE A DÖNTÉSHOZÁSBAN

A gyermekeknek és fiataloknak joguk van ahhoz, hogy meghallgassák és kellően tekintetbe vegyék véleményüket azoknál a döntéseknél, amelyek akár közvetlen, akár közvetett módon hatással vannak az életükre. Ahogy fentebb említettük, ez a jog sokszor nem érvényesül, mert a felnőttek nincsenek tisztában vele, és nem teljesítik azt a kötelességüket, hogy a valódi részvételt lehetővé tegyék. A részvételt azért is nehéz lehet megvalósítani, mert a merev hatalmi dinamika nem segíti elő a gyermekek és fiatalok bevonását.

Számos különböző hasznos eszköz létezik a valódi részvétel megtervezésére és mérésére. A felmérés alatt gyűjtött adatok alapján a workshop – egyebek mellett – azzal foglalkozik, hogy kialakítsa a fiatalokban azt a képességet, hogy felismerjék a részvétel és a nem részvétel közötti különbséget, és megértsék, hogy nem pusztán egy módon lehet a részvételt elérni, hanem annak különböző formái mind helyénvalóak lehetnek a különböző helyzetekben és fázisokban. Ezt három kulcsfontosságú eszköz segítségével fogják felfedezni: 1. A kilenc alapkövetelmény, 2. Hart létrája és 3. Lundy modellje a gyermekek részvételéről

A KÖZÜGYEKKEL KAPCSOLATOS DÖNTÉSHOZÁS

Ez a fogalom minden olyan folyamatra utal, amelyet helyi, országos vagy nemzetközi hatóságok és törvényalkotók, döntéshozók vezetnek, és amely olyan döntéseket eredményez, amelyek hatással vannak a gyermekek és fiatalok életére. Válsághelyzetekben rövidebb idő alatt több döntést kell meghozni, és a normál eljárásrendeket gyakran nem tartják be. Az, hogy a gyermekek és fiatalok véleménye nincs képviselve, illetve van egy általános védelemre koncentráció, jelentősen megnöveli annak a kockázatát, hogy olyan döntések születnek, amelyek negatív hatással lehetnek a gyermekek és fiatalok életére. A Covid-19 járvány alatt mindenképpen ez történt. A gyermekek és fiatalok érdekében (de gyakran őket egyáltalán meg nem kérdezve) hozott döntések jelentős romboló hatással bírtak a gyermekek életének kulcsfontosságú területeire, mint például az oktatás, a szocializáció és a mentális egészség.

A *Together We Can – Együtt!* projekt négy résztvevő országában más-más mechanizmusok és lehetőségek vannak a gyermekek és fiatalok bevonására állami szinten, például önkormányzati tanács, iskolatanács vagy a fiatalok tanácsa. Ezért nem lehet egyezéseket találni az országok között az eljárásrendeket és a részvételi folyamatokat illetően, vagy adott kapacitásnövelést biztosítani az egyes országoknak a döntéshozatali folyamatokhoz. Így a workshopok általánosságban foglalkoznak a döntéshozásban való részvétellel, és javaslatokkal szolgálnak arra nézve, hogyan lehet adaptálni és továbbfejleszteni a képzést az adott ország saját kontextusában, hogy helyi szinten is releváns lehessen.

A HELYI KÖRNYEZETHEZ IGAZÍTÁS

A nemzetközi projekteket egy bizonyos szintig mindig igazítani kell a nemzeti környezethez. A *Together We Can – Együtt!* projekt esetében fontos volt, hogy olyan workshop programot hozzunk létre, amelyben a feladatok és a tartalom minden ország résztvevői számára érdekesek és hatékonyak, és amelyet egyúttal igazítani lehet az országok egyedi döntéshozatali folyamataihoz.

Különösen fontos, hogy a helyi döntéshozatali folyamatokban részt vevő, megfelelő szereplőket hívjanak meg a végső találkozóra, hiszen így eredményezhet ez új részvételi lehetőségeket a gyermekek és fiatalok számára a workshop befejezése után.

CSOPORTVEZETÉS

A fiatal csoportvezetőknek más szerepük van, mint egy hivatásos trénernek. Ez a szerep inkább a facilitátori szerephez áll közel, és célja, hogy közelebbi kapcsolat alakuljon ki köztük és a csoport között, hiszen hasonló az életkor, az értékrendszer és bizonyos tapasztalatok is.

Annak érdekében, hogy a csoportvezetők – vagy mentorok – ne érezzék túl nagy nyomásnak a feladatot vagy a képzés tartalmát, rendkívül fontos, hogy támogatást kapjanak. A részletes workshop programban mindenhol adunk ötleteket a csoportvezetéshez, a kézikönyv utolsó fejezete pedig teljes mértékben erről a témáról szól.

TITOKTARTÁS ÉS A GYERMEKEK VÉDELME

A valódi részvétel alapkövetelményei között szerepel többek között a résztvevő gyermekek és fiatalok biztonsága és az elszámoltathatóság. Ahogy korábban is említettük, az érzékeny tartalom, mint a véleményhez és a részvételhez való jog előhozhat nehéz vagy traumatikus élményeket. A csoportvezetőknek előre készülniük kell erre, és ha szükséges, egy kompetens és ismert felnőtt segítségével támogatást kell nyújtaniuk az érintett résztvevőknek.

A nemzeti projektcsapat tréninget tart a mentoroknak és a csoportvezetőknek a gyermekvédelemről, és a workshop alatt egy képzett felnőtt támogatja őket, aki a helyi gyermekvédelmi fókuszpont lesz. Ő lesz a workshopon a „felelős felnőtt”.

A csoportvezetők felelőssége lesz, hogy elmondják a résztvevőknek, hogy ami a képzésen elhangzik, az mind titokban marad, kivéve, ha annak alapján, amit elmondanak, felmerül a gyanú, hogy akár ők, akár egy hozzájuk közel álló személy veszélyben van. Ilyen esetben a csoportvezető tájékoztatja az illetőt erről a gyanúról, és jelenti azt a felelős felnőttnek. Ezt a szabályt az első foglalkozás elején el kell mondani a résztvevőknek, és ekkor egy tájékoztatót is kapnak az adott ország gyermekvédelmi eljárásairól és arról, hova fordulhatnak.

ELŐKÉSZÍTÉS

Az előkészítésnek különböző lépései vannak, amelyek időt, megfelelő támogatást és forrásokat igényelnek. Az előkészítés során fel kell készülni a képzés megtartására mind praktikus, mind érzelmi szempontból.

Mind a mentoroknak, mind a csoportvezetőknek gondoskodniuk kell a következőkről:

- Részletesen meg kell ismerniük a képzés tartalmát és felépítését.
- Tisztázni kell a szerepeket a teljes képzés és minden egyes feladat során.

- Elő kell készíteni minden anyagot az összes foglalkozáshoz.
- Bármikor kérhető támogatás a képzési tanácsadótól, különösen a foglalkozások előkészítésekor. Ennek keretében meg lehet beszélni, mi történt az előző foglalkozáson, és hogy érzik magukat ebben a szerepben.

A képzési tanácsadóknak gondoskodniuk kell a következőkről:

- Támogatniuk kell a mentorokat és a csoportvezetőket az előkészítés és a megvalósítás minden fázisában, mind a tartalmat, mind a csoportvezetői szerepet illetően.
- Egyeztetniük kell a nemzeti projektcsapat résztvevőivel annak érdekében, hogy a megfelelő szereplőket hívják meg a képzés végi találkozóra.
- Be kell iktatniuk előkészítő és utánkövető alkalmakat valamennyi képzési alkalom előtt és után, amikor a mentorok és csoportvezetők reflektálhatnak az élményeikre.

A nemzeti csapatoknak gondoskodniuk kell a következőkről:

- Támogatniuk kell a képzési csapatot abban, hogy találjanak olyan helyi kezdeményezéseket, amelyek relevánsak lehetnek a döntéshozatali folyamatokban.
- Fel kell kutatniuk és meg kell hívniuk felnőtteket (szakmabelieket és döntéshozókat) a kurzus végi találkozóra, akiket tájékoztatniuk kell a projektről, annak céljáról és a gyermekek részvételéről.

Amennyiben lehetséges, a meghívást elfogadó felnőtteknek érdemes részt venniük az Együtt projektben kidolgozott e-tanulási modulon annak érdekében, hogy részletesebben megismerjék a részvétel témáját. Ha ez nem történik meg, a nemzeti csapatnak egy külön találkozót (online vagy személyes) kell szerveznie, amikor elmagyarázzák a végső találkozó célját, és tájékoztatják a felnőtteket arról, mit jelent a gyermekek részvétele, illetve bármilyen egyéb fontos témáról, amely a találkozón felmerül.

2. FEJEZET

A WORKSHOPOK

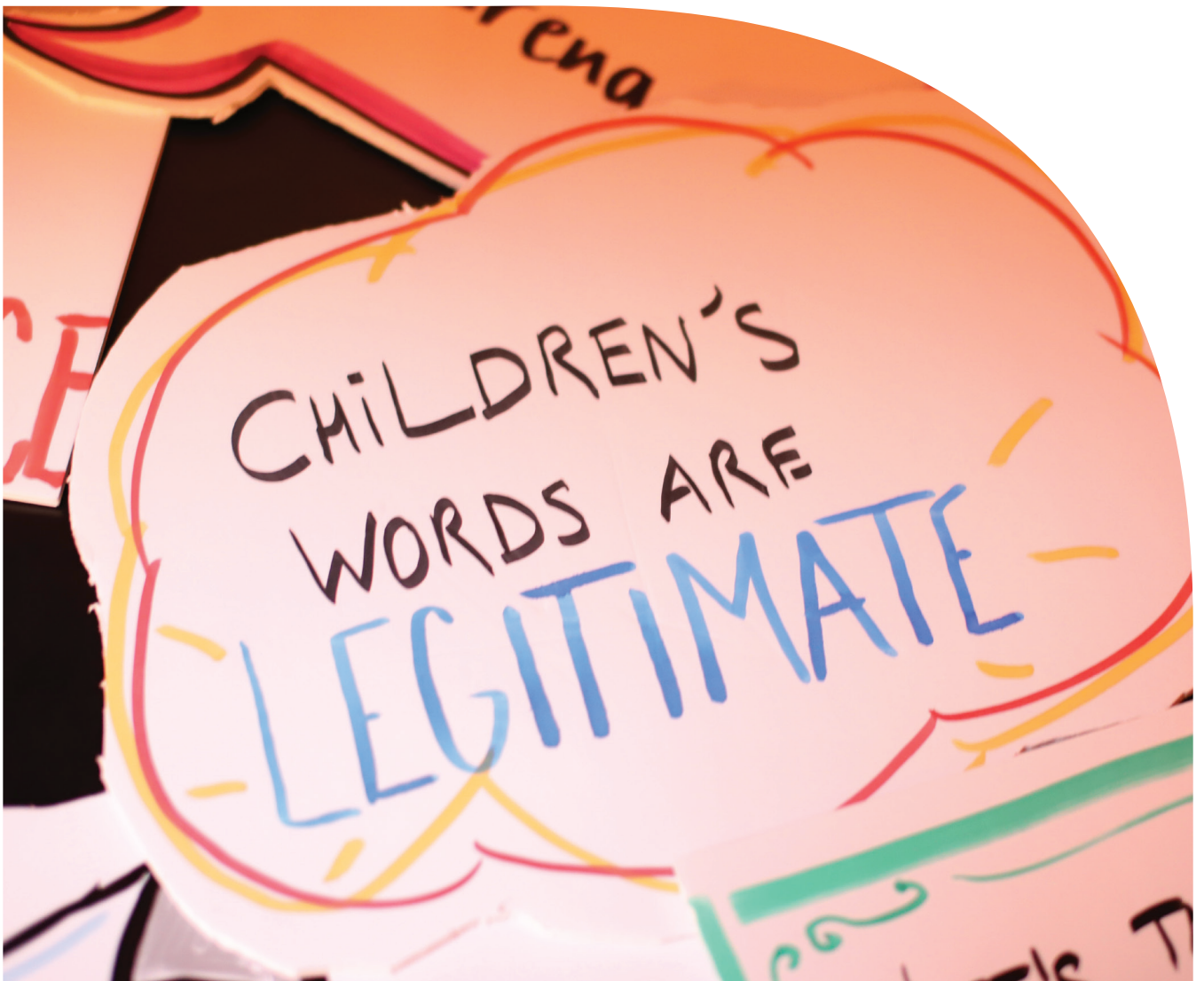
2. FEJEZET

A WORKSHOPOK

Felkészülés a workshopokra: Ellenőrzőlista

A workshopokra történő felkészülés összetett feladat. A csoportvezetőknek nem csak a képzés tartalmából kell felkészülniük, hanem arra is, hogy hogyan támogassák a résztvevőket egy pozitív és biztonságos tanulási folyamatban. Arról is gondoskodniuk kell, hogy a szükséges anyagok és helyszínek készen álljanak. Ebben a fejezetben a workshop szerkezetével kapcsolatban adunk útmutatást a csoportvezetőknek. Minden foglalkozáshoz tartoznak specifikus kiosztandó anyagok, tippek a csoportvezetéshez és átgondolandó témák, amelyek segítenek nyomon követni a workshopon megtapasztalt élményeket. Még több ötlet található a csoportvezetéshez a negyedik fejezetben.

A következő ellenőrzőlista segítheti a workshop előtti felkészülést.

ELLENŐRIZZÉTEK, HOGY:	
<p>A nemzeti képzési csapat lefoglalt egy helyszínt, amely:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elég nagy a csoportnak (figyelembe véve a plenáris előadást, a biztonságos teret és a helyet igénylő feladatokat), • Mozgáskorlátozott résztvevők számára is megfelelő. • Van benne wi-fi. 	
<p>A nemzeti csapat ellenőrizte, hogy a résztvevőknek vannak-e speciális igényeik, és ezekhez megtették a szükséges intézkedéseket (p. nagyobb méretű kiosztandó anyagok).</p>	
<p>A nemzeti projektcsapat megszervezte az ételeket és italokat úgy, hogy a különböző speciális étkezési igényeknek is megfeleljenek.</p>	
<p>Ha diák lesznek kivetítve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A helyszín vagy a nemzeti projektcsapat biztosít olyan projektort, amely kompatibilis a laptopokkal. • A szükséges PowerPoint előadások rajta vannak egy laptopon vagy pendrive-on, amely használható a helyi technikai környezetben. 	
<p>A résztvevőknek kiküldték a tájékoztatást a szükséges tudnivalókról (pl. szervezési részletek, étel és ital, információk mozgáskorlátozottak számára, stb.). A résztvevőket legalább 1 héttel a kurzus kezdete előtt tájékoztatni kell.</p>	
<p>A nemzeti csapat jelenléti ívet biztosít valamennyi workshop napra, amelyet a résztvevőknek alá kell írniuk.</p>	
<p>A workshopok megtartásához minden anyag rendelkezésre áll, és a kiosztandó dokumentumokból van elegendő példány.</p>	
<p>Csoportvezetőként teljes mértékben felkészültek vagytok a workshop tartalmát és felépítését illetően, és felkészültetek arra is, hogyan fogjátok felosztani az foglalkozásokon a teendőket.</p>	
<p>Megszerveztétek, hogy legalább a kurzus kezdete előtt egy órával a helyszínre érkezettek, így legyen időtök ellenőrizni a terem elrendezését, a WIFI kapcsolatot és az előadáshoz szükséges technikai feltételeket (amennyiben vannak).</p>	
<p>A részvételi tanácsadóval és a többi csapattal kijelöltetek időt a workshop után a foglalkozások megbeszélésére.</p>	

GYEREKJOGI WORKSHOPOK

A WORKSHOP FOGLALKOZÁSOK

1. WORKSHOP FOGLALKOZÁS - ÜDVÖZLÉS ÉS RÉSZVÉTELI SZERZŐDÉS

1. FOGLALKOZÁS	2. FOGLALKOZÁS	3. FOGLALKOZÁS	4. FOGLALKOZÁS	5. FOGLALKOZÁS	6. FOGLALKOZÁS
Köszöntés és ismerkedés	Gyerekjogok és részvétel	Részvétel és a döntési folyamatok	Közügyekkel kapcsolatos döntéshozás és a Lundy-modell	Felkészülés a felnőttekkel való találkozásra és üzenetek kidolgozása	Találkozás a felnőttekkel

A foglalkozás teljes időtartama: Kb. 3 óra

Mielőtt a foglalkozás elkezdődik:

A TEREM ELŐKÉSZÍTÉSE: A foglalkozás kezdete előtt a székeket kör vagy félkör alakban helyezték el. Jelöljétek ki egy „biztonságos teret”, ahova biztonságosan visszahúzódhatnak azok, akiknek egy kis elvonulásra van szükségük.

Előkészítés:

- Ha diákat szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a laptopot vagy a számítógépet és a PowerPoint prezentációt. Ellenőrizték, hogy a projektor be legyen kapcsolva, és össze legyen kötve a monitorral. A foglalkozás előtt próbáljátok ki, hogy működik-e a PowerPoint.
- Ha nem szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a táblát vagy a papírokat, amire írni fogtok.
- A táblát a monitorhoz közel helyezték el, vagy olyan helyen, ahol számotokra és a csoport számára is kényelmesen látható, és készítsétek elő táblafilceket, filceket és öntapadó cetliket.
- Az asztalokat a csoportmunkának megfelelően rendezték el a teremben, és ha lehetséges, biztosítanak helyet víznek és rágcsálnivalóknak a szünetekre.

A foglalkozáshoz szükséges anyagok:

- PowerPoint projektor és monitor.
- Laptop vagy számítógép.
- PowerPoint diák, amelyeken jól láthatók a csoportvezetők, a részvételi tanácsadó, a mentor, a nemzeti projektcsapat kapcsolattartó személy és a „felelős felnőtt”/gyermekvédelmi fókuszpont neve. Ha a helyszínen nincs lehetőség kivetítésre, készítsétek elő nagy alakú papírlapokat rajtuk a megfelelő információkkal (a foglalkozás áttekintése, a workshop felépítése, a találkozók időpontja és a legfontosabb tudnivalók a gyermekvédelemről).

- Papírlapok:
  - » Remények és félelmek
  - » Részvételi szerződés
  - » Két csillag és egy kívánság
- A 6. feladathoz: - *Részvételi szerződés*: A csoportvezetőknek szükségük lesz a csoportvezetés legfontosabb alapszabályaira.
- A 8. feladathoz - *Egyetértesz vagy nem?*: Két papírlap, az egyikre: „Egyetértek”, a másikra „Nem értek egyet” van felírva (A3 vagy A4 formátum) és az elkészített állítások listája.
- Nagy alakú papírlapok, különböző színű öntapadó cetlik, filctollak és ragasztószalag a papírok falra rögzítéséhez.
- A résztvevők megkaphatják a foglalkozások programját.
- A nemzeti gyermekvédelmi szabályok gyermekbarát változata vagy a gyermekvédelmi kiadvány (**1. kiosztandó anyag**) - résztvevőnként egy.
- Frissítők.

1. FOGLALKOZÁS: **TANULÁSI EREDMÉNY**

Az 1. foglalkozás célja a csoport kialakulása és a részvétel fogalmának bevezetése. Ennek a foglalkozásnak a végére a résztvevők megtanulják egymás nevét, és közösen létrehozzák a csoport részvételi szerződését. Tájékoztatást kapnak a gyermekvédelmi protokollról, és megismerték a workshop felépítését.

1. FELADAT A RÉSZTVEVŐK ÜDVÖZLÉSE (15 PERC)

A csoportvezetők üdvözlik a résztvevőket és megnyitják a workshopot. Bemutatkoznak és bemutatják a többi személyt a teremben (mentorok, a részvételi tanácsadó és a nemzeti projektcsapat tagjai).

2. DIA: A csoportvezetők és a csapattagok nevei és feladatköre

A bemutatkozáskor mindenki mondja el:

- A nevét
- A feladatkörét és hogy ez mit jelent a résztvevők számára
- Mivel foglalkozik és hogy került bele a projektbe
- Néhány szót a projektről

A gyermekvédelmi fókuszpont a bemutatkozáskor említse meg ezt a feladatkört, és mondja el, hogy a gyermekvédelmi tudnivalókról később részletesebben lesz szó.

2. FELADAT BEMELEGÍTŐ FELADAT: GOMBOLYAG JÁTÉK (15 PERC)

Cél: A résztvevők megtanulják mindenkinek a nevét, és elkezdjenek kapcsolódni egymással.

Anyagok: Egy gombolyag madzag vagy fonal

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

- Az egyik csoportvezető magához veszi a gombolyagot, és elmagyarázza a játékot.
- A résztvevők körben állnak. Akinél a gombolyag van, elmondja a nevét és valamilyen érdekességet magáról (vagy hogy miért örül, hogy a csoportban van, vagy mit szeret, stb).
- Ezután odadobja a gombolyagot egy másik résztvevőnek, de közben fogja a madzag vagy fonal végét.
- Ezt minden résztvevő megteszi (név - érdekesség - gombolyagot dob, miközben fogja a madzagot/fonalat), így egy háló keletkezik a körben.
- Miután mindenki bemutatkozott és kialakult a háló, a feladatot vezető csoportvezető elmondja, hogy a feladat célja az volt, hogy a résztvevők kapcsolódjanak egymáshoz, és részt vegyenek a csoportban.

3. FELADAT BEVEZETÉS A WORKSHOPHOZ ÉS A PROGRAM ÁTTEKINTÉSE (25 PERC)

A csoportvezetők megkérik a résztvevőket, hogy üljenek le körben, és bevezetőt mondanak az első foglalkozáshoz. Meg kell említeni, hogy ez az első foglalkozás valamelyest más, mivel ez a workshop bemutatását szolgálja, és a többi foglalkozás kissé más felépítésű lesz. Elmondják, mennyi ideig tart majd ez a foglalkozás, és bemutatják a napi programot.

3. DIA: A foglalkozás áttekintése

Az 1. foglalkozás áttekintése:

- A résztvevők üdvözlése
- Bemelegítő feladat: Gombolyag játék
- Bevezetés a workshophoz és a program áttekintése
- Az elvárások feltérképezése: Remények és félelmek

Szünet

- Aktivizáló feladat: A titkos kódunk

- A biztonságos környezet megteremtése: A részvételi szerződés
- A biztonságos környezet megteremtése: A gyermekek védelme
- Egyetértesz vagy nem?
- A foglalkozás lezárása
- Értékelés: Két csillag és egy kívánság

A csoportvezetők elmondják a résztvevőknek, hogy az első foglalkozás célja, hogy megismerjék a workshop felépítését, tartalmát és célját. Megkérdezik a résztvevőket, milyen elvárásokkal érkeztek, majd a résztvevők közösen kialakítják a részvételi szerződést.

A workshop programját be lehet mutatni papírlapokon vagy kivetítőn attól függően, hogy a csoportvezetők melyiket találják megfelelőnek az adott csoporthoz (az életkort is figyelembe véve). A csoportvezetők elindítják a foglalkozást: bemutatkoznak és elmondják a workshop céljait és időtartamát.

4. DIA: A workshop célja és a közügyekkel kapcsolatos döntési folyamatok rövid meghatározása

5-6-7. DIA: Az 1-2, 3-4, 5-6. foglalkozás felépítése és egy rövid összefoglaló a foglalkozások címével, témájával, az időpontokkal és a helyszínekkel

1. FOGLALKOZÁS	2. FOGLALKOZÁS	3. FOGLALKOZÁS	4. FOGLALKOZÁS	5. FOGLALKOZÁS	6. FOGLALKOZÁS
Köszöntés és ismerkedés	Gyerekjogok és részvétel	Részvétel és a döntési folyamatok	Közügyekkel kapcsolatos döntéshozás és a Lundy-modell	Felkészülés a felnőttekkel való találkozásra és üzenetek kidolgozása	Találkozás a felnőttekkel

A csoportvezetők említsék meg:

- A workshop célja, hogy a résztvevők többet megtudjanak a gyermekek és fiatalok részvételhez való jogáról, különös tekintettel a közügyekkel kapcsolatos döntéshozásban történő részvételre.
- A közügyekkel kapcsolatos döntéshozás rövid definíciója (mutassátok be a 8. diát a definícióval):
- A közügyekkel kapcsolatos döntéshozás olyan döntéseket takar, amelyeket a helyi, regionális vagy nemzeti szintű kormány hoz.

A döntések szólhatnak mindennapi témákról, pl.:

- A városodban az önkormányzat játszóteret akar építeni a gyermekeknek. A gyermekeknek joguk van elmondani, szerintük hol kellene megépíteni a játszóteret, és milyen legyen.

- Minden kormányzati szerv rendelkezik pénzzel. Az országodban a kormánynak el kell terveznie, hogyan költsék el ezt a pénzt úgy, hogy segítsék az ország gyermekeit és fiataljait a tanulásban. Jogod van elmondani, hogy szerinted az országod gyermekeinek és fiataljainak mit kellene tanulniuk.
- A workshop témája és a feladatok támaszkodnak az SOS Gyermekfalvak által készített, a résztvevő országokban gyermekek és fiatalok körében végzett felmérés eredményeire is.
- A résztvevők játékokon, feladatokon, frontális előadáson és csoportos megbeszélésen keresztül tanulnak.
- A workshop része egy olyan alkalom, amikor a gyermekek és fiatalok olyan felnőttekkel (szakemberekkel és döntéshozókkal) találkoznak, akik helyi szinten részt vesznek a döntéshozásban. Ennek célja, hogy a gyermekek és fiatalok üzenetet közvetítsenek a döntéshozatalban való részvételükkel kapcsolatban, és hogy megvitassák a helyi lehetőségeket. Erre a találkozóra a workshop végén kerül sor, és lesz egy külön workshop alkalom, amely a találkozóra való felkészülést szolgálja.
- A workshop a felnőttekkel történő találkozó után zárul le. Ezután a csoportnak lesz ideje értékelni a találkozó eredményeit, illetve a workshop egészét.

Tippek a csoportvezetéshez:

Tömören és világosan fogalmazzatok, és időről időre tartsatok szünetet, és kérdezzétek meg a csoportot: „Eddig van valamilyen kérdés?”

A workshop 6 darab, kb. 3 óra hosszúságú foglalkozásból áll. A workshop programjának ismertetésekor tájékoztassátok a csoportot a foglalkozások dátumairól is, és mondjátok el, hogy azoknak, akik esetleg nem tudnak részt venni bizonyos alkalmakon, a csoportvezetők segíteni fognak a felzárkózásban.

4. FELADAT

Az elvárások feltérképezése: Remények és félelmek¹ (20 perc)

A csoportvezetők bevezetnek egy új feladatot, amely a résztvevők workshopkal kapcsolatos elvárásait térképezi fel.

Ebben a feladatban a résztvevők:

- Elmondják, hogy mit szeretnének megtanulni a workshopon (remények), és hogy van-e bármilyen aggályuk (félelmek).
- Kérdéseket tesznek fel azokkal a dolgokkal kapcsolatban, amelyek nem világosak számukra.
- Jobban átlátják a workshopot, és értékelés formájában véleményt fogalmaznak meg arról, milyennek találják.

A feladat emellett fontos információkat is ad később a csoport részvételi szerződésének összeállításához.

1. A feladat forrása: "We Are Here – A Child Participation Toolbox" (Pinto L.M. (Ed.), Bird, D., Hagger-Vaughan, A., O'Toole, L., Ros-Steinsdottir, T. & Schuurman, M.; Eurochild and the Learning for Well-Being Foundation, 2020).

Mondjátok el, hogy a résztvevők kapnak két különböző színű öntapadó cetlit, amelyekre le kell írniuk, mit szeretnének tanulni, és van-e valamilyen aggodalmuk a workshoppal kapcsolatban. Erre 5 perc áll rendelkezésre. Ezután a cetliket összegyűjtitek és a táblára (vagy nagy papírlapokra) ragasztjátok, ahol felolvassátok és megbeszélitek őket a csoporttal. Mondjátok el, hogy melyik színű cetlire kell írni a reményeket (pl. zöld) és melyik színűre a félelmeket (pl. narancssárga). Amíg az egyik csoportvezető ezeket elmondja, a másik kiosztja a cetliket és a tollakat.

Figyeljete oda a következőkre:

- Mondjátok el, mit értetek remények és félelmek alatt a workshop kontextusában, és szükség esetén hozzatok fel példákat (pl. szeretnék többet megtudni a gyermekek jogairól, és aggódom az órák hossza miatt).
- Mondjátok el, hogy a reményeket és félelmeket fel fogjátok olvasni, és csoporttal megbeszélitek őket.
- Mondjátok el, hogy nem kell felírniuk a cetlikre a nevüket, csak ha szeretnék.
- A remények és félelmek felolvasása alatt végig tartjátok meg a nyitott hozzáállást, és a résztvevőket is erre bíztassátok, hogy nyílt beszélgetés alakulhasson ki a csoportban.

Tippek a csoportvezetéshez:

Amikor a résztvevők végeztek az írással és felhelyezték a cetliket a táblára, szánjatok egy percet arra, hogy a másik csoportvezetővel átfutjátok a cetliket, hogy vannak-e közös elemek. Az átfedések alapján csoportosítani lehet a cetliket (pl. egybe tenni azokat, amelyeken a részvételtől szeretnének többet tudni, vagy azokat, amelyeken több lehetőséget szeretnének a döntéshozatalban való részvételre, vagy amelyeken ugyanaz a félelem jelenik meg, stb.). Ez jó kiindulópont lesz ahhoz, hogy visszajelzést adjatok a csoportnak és vezessétek a csoportbeszélgetést. Ehhez kapcsolódóan el lehet mondani a csoportnak, hogy milyen témákról fognak szólni a foglalkozások.

B terv

Ha a résztvevőknek nehéz egyedül végrehajtani a feladatot, a csoportvezetők felajánlhatják, hogy dolgozzanak párokban vagy kis csoportokban, mivel így könnyebben indul el a beszélgetés. A csoportmunka hosszabb ideig tart, mint az egyéni, így ezt figyelembe kell venni a következő lépések megtervezésékor.

B terv – fiatalabb résztvevőknek

Ha csoport fiatalabb résztvevőkből áll (p. 12-14 éves gyerekek), túl nehéz lehet nekik az elvárásokról beszélni. Ebben az esetben a gombolyagos játékot lehet úgy alkalmazni, hogy a résztvevők egyrészt bemutatkoznak, másrészt mondanak egy dolgot, amit szeretnének megtudni a workshopon. A játék ekkor is a már korábban leírt módon zajlik. Időtartama 25-30 perc.

SZÜNET: 15 perc

5. FELADAT AKTIVIZÁLÓ FELADAT: A TITKOS KÓDUNK? (15 PERC)

Cél: Játékos módon elősegíteni a kapcsolódást a csoporton belül.

Anyagok: Tábla vagy nagy papírok és filctollak

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy álljanak körbe.
- Mondjátok el, hogy ebben a feladatban a csoportnak egy titkos kódot kell kialakítania, amellyel a workshop alatt kommunikálni fognak.
- A résztvevők gyűjtsék össze a táblán vagy papíron, hogy mi mindenhez lesz szükség jelre a workshop alatt. Ügyeljenek arra, hogy a lista ne legyen túl hosszú (ha túl sok jelet kell megjegyezni, az túl nehéz lehet, és esetleg nem fogják őket használni), illetve, hogy olyasmi is felkerüljön a listára, ami a remények és félelmek feladatban előkerült.
- Döntsétek el, hogy melyek legyenek verbális jelek és melyek legyenek non-verbálisak, és ezt jegyezzétek le a táblára. Ügyeljenek arra, hogy a jelek soha ne legyenek bántóak egyik résztvevő számára sem.

Nem muszáj táblázatot csinálni, de példaként használható ez:

PROBLÉMA	JEL	KIFEJEZÉS
Lassabban kell csinálni	Mindkét kezet fel	<i>Lassan!</i>
Mindjárt lejár az idő	Koppintás a karórásra	<i>Idő!</i>
Hangosabban kellene	Kezek a füledre	<i>Hang! vagy Hangosabban!</i>

- Néhány percig gyakoroljátok a jeleket, és hogy mit jelentenek.

Tipp a csoportvezetéshez: Alternatív aktivizáló feladat (5 perc)

Ha nincs elég idő a tervezett feladathoz, de látjátok, hogy a résztvevőknek jól tenne egy aktivizálás, elvégezhetitek a következő rövid feladatot.

Mindenki álljon fel, rázza le magát, forduljon egyet körbe és üljön vissza.

Fel lehet tenni a következő kérdést: Tudtátok, hogy ha az ember feláll és lerázza magát, megnő az agyban az oxigénellátás, amittől energikusabb lesz, és sokkal hatékonyabban fog tudni koncentrálni?

2 A feladat forrása: "We Are Here – A Child Participation Toolbox" (Pinto L.M. (Ed.), Bird, D., Hagger-Vaughan, A., O'Toole, L., Ros-Steinsdottir, T. & Schuurman, M.; Eurochild and the Learning for Well-Being Foundation, 2020).

6. FELADAT

A biztonságos környezet megteremtése: Részvételi szerződés³ (20 perc)

Az imént megbeszélte elvárások alapján a csoportvezetők kérik meg a résztvevőket, hogy szedjék össze a csoportra vonatkozó alapszabályokat, amelyeket a workshop alatt mindenkinek be kell tartania. Ez lesz a részvételi szerződés. Ennek célja, hogy mindenki tisztában legyen azzal, mit várhat a workshop alatt, és biztonságban érezze magát.

Míg az egyik csoportvezető felírja a táblára a „Részvételi szerződés” címet, a másik megkérdezi a csoporttól: „Mit kell a többieknek tenniük ahhoz, hogy biztonságban érezzék magukat és tanulni tudjatok?” Példaként elmondhatod saját gondolatodat is, pl.: „Nekem fontos, hogy minden mobiltelefon le legyen némítva, és csak a szünet alatt nézzétek meg.” vagy „Fontos, hogy időben kezdjünk, hogy minden tervezett feladatot be tudjunk fejezni”.

Mielőtt leírjátok a szerződésbe az összegyűjtött igényeket, győződjetek meg arról, hogy azok reálisak és hatékonyak:

- Kérdezzétek meg a csoportot, hogy mit szólnak hozzá, és vonjátok be őket a megfogalmazásba.
- Bizonyosodjatok meg arról, hogy a kérés teljesítése rajtatok vagy a kérő személyén múlik.
- Ne feledjétek, hogy a „mindig” vagy a „soha” előírásokat nehéz lehet betartani.
- A szerződés és a szabályok pozitívan legyenek megfogalmazva, arról szóljanak, amit meg tudunk csinálni, nem pedig alapelvekről. Például fontos, hogy a mindenki úgy érezze, hogy a csoport része és a többiek tisztelik, de ehhez nem elég azt mondani, hogy „Tiszteljük egymást” vagy „Meghallgatjuk egymást.” vagy „Nem szólunk közbe, ha más beszél”. Ehelyett inkább a viselkedésre összpontosítsatok: „Amikor valaki beszél, megvárjuk, hogy befejezze, mielőtt megszólalnánk.” vagy „Nem kommentáljuk azt, amit valaki saját élményéről elmond”.

A biztonságos és pozitív tanulói környezet kialakításához vannak elengedhetetlen dolgok. Ha bizonyos elemeket a csoport nem hoz elő, a csoportvezetőknek kell őket behozni a beszélgetésbe. Például ha senki nem említi a titoktartást, a csoportvezetők kérdezzék meg a csoportot: „És mi a helyzet a titoktartással?” Fontos megállapodni abban, hogy minden személyes információt, amely elhangzik a csoportban, bizalmasan fogunk kezelni. Ez azt jelenti, hogy lehet beszélni a workshopon elhangzottakról, de nevek nélkül. Hogy fogalmazzuk meg ezt?”

Tipppek a csoportvezetéshez:

Ez előtt a foglalkozás előtt a csoportvezetők szánjanak időt arra, hogy összegyűjtik azokat az alapszabályokat, amelyeket elengedhetetlennek tartanak a biztonságos tanulói környezet kialakításához.

³ A feladat forrása: "We Are Here – A Child Participation Toolbox" (Pinto L.M. (Ed.), Bird, D., Hagger-Vaughan, A., O'Toole, L., Ros-Steinsdottir, T. & Schuurman, M.; Eurochild and the Learning for Well-Being Foundation, 2020).

Ez jó felkészülés a beszélgetés vezetéséhez, és garantálja, hogy bizonyos témák mindenképp bekerüljenek a részvételi szerződésbe. Néhány példa a kihagyhatatlan témákra:

- Mindenki úgy vehet részt, ahogy neki jó.
- Minden kérdés fontos, és a résztvevők annyit kérdezhetnek, amennyit szeretnének.
- Nincs ítékezés/nincs jó vagy rossz.
- A mobilok használata a foglalkozások alatt.
- Videófelvétel és fényképezés/beazonosítható tartalmat nem osztunk meg a közösségi médiában.
- Pontosság és hogyan értesítsük a csoportot a késésről vagy hiányzásról.

A részvételi szerződést függesszék ki a táblára vagy a falra, hogy a teljes workshop alatt látható legyen. Minden foglalkozás végén helyezzék biztonságba, és minden foglalkozásra/napra hozzátok el, hogy szükség esetén változtatni lehessen rajta.

Amikor valaki felvet egy pontot a szerződéshez, a megfogalmazása változhat, ahogy más résztvevők vagy a csoportvezetők hozzászólnak. Ha van idő, ez után a rész után megkérhetitek a résztvevőket, hogy minden egyes pontot írjanak fel egy papír csíkra, és ezekből állítsák össze a szerződést. Ezeket aztán össze lehet ragasztani, és feltenni a falra.

7. FELADAT

A biztonságos környezet megteremtése: A gyermekek védelme (10 perc)

A gyermekvédelemmel kapcsolatban bizonyos pontok már elhangozhattak a bevezetőben és a részvételi szerződés megírásakor.

Ettől függetlenül a csoportvezetők mindenképpen mondjanak el néhány kulcsfontosságú dolgot.

9. DIA: A gyermekek védelmének legfontosabb pontjai

- Mondjátok el, hogy a workshop alatt a csoport érzékeny témákat is meg fog beszélni, mint például az emberi jogok, és különösen a vélemény nyilvánításának joga. Ezek a témák vagy bizonyos események előhozhatnak személyes élményeket, amelyekkel nehéz lehet megbirkózni.
- A csoportvezetőknél kívül – akik gondoskodnak arról, hogy mindenki biztonságban érezze magát – folyamatosan jelen lesz egy „felelős felnőtt” is, akivel beszélni lehet, ha valakit felzaklat vagy aggaszt valami. Mondjátok el a résztvevőknek, ki ez a személy, és hogyan lehet elérni.
- Van egy kijelölt „biztonságos hely”/csendes szoba (vagy a helyszínen egy külön kijelölt terület), ahova el lehet vonulni egy rövid időre, ha valaki szükségét érzi. Mondjátok el a résztvevőknek, hol van ez a hely, és hogy találják meg.
- A részvételi szerződés kapcsán már említettük, hogy minden személyes információt bizalmasan kell kezelni. A bizalmas kezelés azt jelenti, hogy amikor valamire példát hozunk, nem említünk hozzá nevet (például saját ismerőseink), és a workshop után meg

lehet ugyan osztani másokkal dolgokat a workshopról, de megintcsak nevek nélkül. Minden elhangzó információt és példát bizalmasan kezelünk.

- Ugyanakkor az is fontos, hogy szem előtt tartjuk mindenki biztonságát. Ez azt jelenti, hogy ha valaki olyasmit mond el, amiből arra következtetünk, hogy fennáll a veszélye annak, hogy bántódása esik (neki vagy egy hozzá közel álló személynek), a csoportvezetők kötelesek ezt az információt megosztani a felelős felnőttel, aki beszélni fog erről az érintettel. A csoportvezetők mondják el a résztvevőknek, hogy erre csak akkor kerül sor, ha tényleg súlyos aggodalom merül fel. A felelős felnőtt mindig megbeszéli az érintettel, hogyan tud segíteni, és lépésről lépésre elmagyarázza, mi fog történni.

Tippek a csoportvezetéshez:

Ne feledjétek kiosztani a nemzeti gyermekvédelmi protokoll vagy kiadvány gyermekbarát változatát (**1. kiosztandó anyag**), és mondjátok el, hogy ebben találnak információt arról, hova lehet fordulni vészhelyzet esetén, illetve többet megtudhatnak a gyermekvédelemről és a védelemhez való jogokról.

8. FELADAT EGYETÉRTE SZ VAGY NEM? (30 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevőknek úgy kell kifejezniük a véleményüket, hogy annak megfelelően állnak a terem bizonyos részére, hogy mennyire értenek egyet az adott állítással. Ezután megindokolják a válaszukat, és ha akarnak, változtatnak rajta.

Cél: Annak bemutatása, hogy a gyermekeknek és a fiataloknak joguk van saját véleményükhöz, illetve a véleménycsere és a részvétel elősegítése egy újonnan kialakult csoportban.

Anyagok:

- Két papírlap, az egyikre: „EGYETÉRTEK”, a másikkra „NEM ÉRTEK EGYET” van felírva.
- A felolvasandó állítások.

Előkészítés:

- Gondoskodjatok arról, hogy legyen elegendő hely a teremben, hogy a résztvevők szabadon tudjanak helyezkedni.
- A két papírlapot helyezétek a vonal két végéhez.

A feladat leírása:

10. DIA vagy tábla a leírással (ha szükséges)

- Kérjétek meg a résztvevők, hogy helyezkedjenek el egy egyenes vonal mentén a két papírlap között.
- Mondjátok el, hogy az egyik csoportvezető felolvassa majd az állításokat, és mindegyik állításnál úgy kell elhelyezkedni az egyetértés és az egyet nem értés két vége között, hogy az kifejezze, mennyire értenek egyet az adott állítással.

Tippek a csoportvezetéshez:

Segíthet, ha megmutatjátok, hogyan lehet különböző helyekre állni a különböző szintű egyetértéseket kifejezve, pl. ha teljes mértékben egyetértenek vagy abszolút nem, akkor a két papírlapnál fognak állni, különben pedig lehet kicsit távolabb, vagy ha bizonytalanok, állhatnak teljesen középen.

- Mondjátok el, hogy ez a feladat a vélemény kifejezéséről szól, arról, hogy meghallgassák egymást, és esetlegesen megváltoztassák a véleményüket. Más szóval nem egy jó/rossz szembenállás alapján kell válaszolniuk.
- A felolvasandó állítások:
  - » A gyermekeknek és fiataloknak azt kell tenniük, amit a felnőttek mondanak.
  - » A gyermekek és fiatalok a saját életük szakértői.
  - » A gyermekek és fiatalok elmondhatják a véleményüket, de a végső döntést a felnőtteknek kell meghozniuk, mert ők tudják, mi a legjobb nekik.
  - » Ha a gyermekeknek és fiataloknak joguk van ahhoz, hogy meghallgassák a véleményüket, ez azt jelenti, hogy a felnőtteknek azt kell tenniük, amit a gyerekek mondanak.

Tippek a csoportvezetéshez:

Hatékonyabbá tehető a feladat úgy, ha a csoportvezetők kicsit átalakítják az állításokat annak megfelelően, hogy az adott országban a gyermekek és fiatalok mennyit tudnak a témáról, illetve, hogy mi releváns az adott csoportban.

- Ha a résztvevők elhelyezkedtek, a csoportvezetők megkérlik néhányukat, hogy fejtssék ki a válaszukat. Ezután a csoportvezetők megkérdezik, hogy az elhangzott vélemények után szeretne-e valaki változtatni a véleményén, és ha igen, röviden mondja el, miért.
- Amíg az egyik csoportvezető felolvassa az állításokat, a másik figyel a csoportot, hogy mindenki érti-e az állításokat és az azt követő kérdéseket és magyarázatokat.
- Szánjatok néhány percet arra, hogy megbeszélitek a feladatot a résztvevőkkel. Néhány lehetséges kérdés:
  - » Hogy érezted magad a feladatban?
  - » Milyen volt a tiédől eltérő véleményeket hallani?
  - » Változtattál véleményt?

Tippek a csoportvezetéshez:

Íme, néhány ötlet a beszélgetés irányításához és a kérdések megválaszolásához:

- „A gyermekeknek és fiataloknak azt kell tenniük, amit a felnőttek mondanak”: Néhány résztvevő lehet, hogy egyetért, mert úgy gondolja, hogy a gyermekeknek és fiataloknak jól tesz a felnőttek iránymutatása, hiszen nekik több tapasztalatuk van. Mások talán nem értnek egyet, mert úgy gondolják, a felnőttek ne mondják csak úgy meg a gyermekeknek és fiataloknak, hogy mit tegyenek, hanem

hallgassák meg a véleményüket, és segítsenek nekik részt venni a döntéshozásban. Mindkét véleménynek van helye. Mondjátok el a résztvevőknek, hogy a következő foglalkozásokon meg fogják tudni, hogy a részvétel nem azonos a döntés felelősségével, amely a felnőttek feladata, de ebbe az életkor függvényében be kell vonni a gyermekeket és fiatalokat.

- „A gyermekek és fiatalok a saját életük szakértői”: Ez valóban elengedhetetlen része a részvételnek. Néhány résztvevő lehet, hogy azért nem ért egyet, vagy csak kissé ért egyet, mert a „szakértőt” gyakran olyan személynek tartják, aki mindent tud, és nincs szüksége tanácsra vagy segítségre másoktól. Elmondhatjátok, hogy az, hogy a saját életükben szakértőnek tartják őket, azt jelenti, hogy a tisztelik és a döntéshozáskor komolyan figyelembe veszik a véleményüket.
- „A gyermekek és fiatalok elmondhatják a véleményüket, de a végső döntést a felnőtteknek kell meghozniuk, mert ők tudják, mi a legjobb nekik”: Elmondhatjátok a résztvevőknek, hogy majd meglátják, hogy bizonyos konzultációs folyamatoknál pont ez történik. Néha a gyermekek és fiatalok véleményét összegyűjtik és meghallgatják, de nem veszik kellően tekintetbe, így a folyamat végül a gyermekek és fiatalok nélkül folytatódik.
- „Ha a gyermekeknek és fiataloknak joguk van ahhoz, hogy meghallgassák a véleményüket, ez azt jelenti, hogy a felnőtteknek azt kell tenniük, amit a gyerekek mondanak”: Ez egy gyakori félreértés a részvétellel kapcsolatban a gyermekek és fiatalok között, így elképzelhető, hogy a résztvevők egy része egyetért majd. Mondjátok el a résztvevőknek, hogy a későbbiekben többet meg fognak tudni arról, hogy működik a részvétel, és hogy ilyen esetekben a felnőttek felelőssége, hogy tájékoztassák a gyermekeket és a fiatalokat, ha más döntés születik, mint amire számítottak, és elmagyarázzák, miért nem volt lehetséges másképp dönteni.
- A feladat végén kérjétek meg a résztvevőket, hogy segítsenek visszarendezni a székeket egy körbe.

9. FELADAT A FOGLALKOZÁS LEZÁRÁSA (10 PERC)

A végső értékelő feladat előtt a csoportvezetők szánjanak egy kis időt a foglalkozás lezárására, és röviden mondják el, szerintük mi volt a legfontosabb pillanat vagy következtetés a foglalkozáson.

Vetítsétek le a 11. DIÁT: Köszönet és információk/részletek a következő foglalkozásról és/vagy szünetről

Tippek a csoportvezetéshez:

Megfogalmazhatjátok, hogy mit szeretnétek, ha a résztvevők hazavinnének a foglalkozásról, vagy visszajelzést adhattok az alapján, amit a foglalkozás alatt megfigyeltetek. Ehhez a szünetben vagy a feladatok között egyeztetsetek a csoportvezető társatokkal, és döntsétek el, mit mondtok majd a csoportnak. Mivel csoportvezetőként a workshop lebonyolítására

figyeltek majd, megkérhetitek a mentort vagy részvételi tanácsadót, hogy figyeljen meg bizonyos dolgokat (pl. hogy reagál a csoport bizonyos feladatokra vagy témákra), és ennek eredményét mondják el nektek a visszajelzés előtt.

Köszönjétek meg mindenkinek a részvételt.

- Mondjátok el, hogy a következő foglalkozáson a gyermekek jogairól és részvételéről lesz szó.
  - » Ha a következő foglalkozás ugyanazon a napon van: A csoportvezetők mondják el, mennyi ideig tart a szünet és hány órákor kezdődik a következő foglalkozás.
  - » Ha a következő foglalkozás egy másik napon van: A csoportvezetők mondják el a tudnivalókat a következő foglalkozásról.
- Mielőtt elköszöntök, emlékeztessétek a résztvevőket, hogy van egy felelős felnőtt, akihez lehet fordulni, ha valami felzaklatja vagy nyugtalanítja őket (mondjátok el újra az illető nevét), és van egy biztonságos terület, ahová el lehet vonulni (emlékeztessétek őket, hol van ez a terület).

10. FELADAT ÉRTÉKELÉS: KÉT CSILLAG ÉS EGY KÍVÁNSÁG (10 PERC)

- A két csillaghoz a csoportvezetők kérjék meg a résztvevőket, hogy nevezzenek meg két dolgot, ami tetszett nekik a foglalkozáson.

Egy másik lehetőség, hogy a résztvevők mondjanak két dolgot, amit a foglalkozáson tanultak, vagy amit hazavisznek innen.

- Majd a csoportvezetők megkérik a csoportot, hogy fogalmazzanak meg egy kívánságot a következő foglalkozással kapcsolatban.

Ehhez a következő kérdéseket lehet használni:

- » Volt-e valami, ami nem tetszett az foglalkozáson?
- » Van-e bármi, amit legközelebb szeretnétek vagy nem szeretnétek csinálni?

A FOGLALKOZÁS /NAP LEZÁRÁSA

Ötletek a csoportvezetőknek és a részvételi tanácsadónak a foglalkozás átgondolásához

Mindegyik nap végén (akár egy, akár több foglalkozás van a nap folyamán) ajánlott, hogy a csoportvezetők tartsanak egy kis szünetet, és szánjanak időt arra, hogy a részvételi tanácsadóval és az egyik mentorral együtt áttekintsék a foglalkozást/foglalkozásokat, és megbeszéljék a nappal kapcsolatos érzéseiket és gondolataikat.

Néhány kérdés, amely segítheti ezt:

Az élménnyel kapcsolatban:

- Hogy érzed magad? Van valami, amiről szeretnél beszélni?
- Ne feledjétek, hogy csoportvezetőként is ha valami felzaklat vagy aggaszt a workshop alatt, beszéljétek róla a csoportvezető társatokkal és/vagy a részvételi tanácsadóval (pl. amíg a csoport egy feladatot old meg, vagy szünetben). Nagyon fontos, hogy foglalkozzatok azzal, hogyan érzitek magatokat, különösen, mert ez befolyásolhatja a foglalkozás megtartását is.

A foglalkozással kapcsolatban:

- Hogy ment a nap?
- Mi működött jól és miért? Mi nem működött jól és miért? (Gondolj a helyszínrre, a technikára, a résztvevőkre, a csoportvezetésre, az időzítésre, stb.)
- Ha történt valami, elégedett vagy a megoldásával? Csinálnál-e valamit másképp?
- Úgy érzed-e, hogy tanultál valamit, amit át tudsz vinni a következő alkalmakra?
- Van-e bármi, amire szükséged van a másik csoportvezetőtől vagy a részvételi tanácsadótól?

2. WORKSHOP FOGLALKOZÁS – A GYERMEKEK RÉSZVÉTELE

1. FOGLALKOZÁS	2. FOGLALKOZÁS	3. FOGLALKOZÁS	4. FOGLALKOZÁS	5. FOGLALKOZÁS	6. FOGLALKOZÁS
Köszöntés és ismerkedés	Gyerekjogok és részvétel	Részvétel és a döntési folyamatok	Közügyekkel kapcsolatos döntéshozás és a Lundy-modell	Felkészülés a felnőttekkel való találkozásra és üzenetek kidolgozása	Találkozás a felnőttekkel

A foglalkozás teljes időtartama: Kb. 3 óra

Mielőtt a foglalkozás elkezdődik:

A TEREM ELŐKÉSZÍTÉSE: A foglalkozás kezdete előtt a székeket kör vagy félkör alakban helyezték el. Jelöljétek ki egy „biztonságos teret”, ahova biztonságosan visszahúzódhatnak azok, akiknek egy kis elvonulásra van szükségük.

Előkészítés:

- Ha diákat szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a laptopot vagy a számítógépet és a PowerPoint prezentációt. Ellenőrizték, hogy a projektor be legyen kapcsolva, és össze legyen kötve a monitorral. A foglalkozás előtt próbáljátok ki, hogy működik-e a PowerPoint.
- Ha nem szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a táblát vagy a papírokat, amire írni fogtok.
- A táblát a monitorhoz közel helyezték el, vagy olyan helyen, ahol számotokra és a csoport számára is kényelmesen látható, és készítsétek elő táblafilceket, filceket és öntapadó cetliket.
- Az asztalokat a csoportmunkának megfelelően rendezték el a teremben, és ha lehetséges, biztosítsatok helyet víznek és rágcsálnivalóknak a szünetekre.
- Tanulmányozzátok át az ENSZ Gyermekjogi Egyezményét (UNCRC), és a nemzeti csapat segítségével nézzetek utána, hogy milyen stádiumban van az egyezmény ratifikálása és végrehajtása az országban, hogy felkészülten tudjatok válaszolni a résztvevők kérdéseire.

A foglalkozáshoz szükséges anyagok:

- PowerPoint projektor és monitor.
- Laptop vagy számítógép.
- PowerPoint diák.
- A részvételi szerződés az 1. foglalkozásról, amit a falra akasztotok
- A *Két csillag és egy kívánság*hoz készített papírlapok

- Az 5. feladathoz: *Gyermekjogok kártyajáték* 38 játékkártya (**2. kiosztandó** anyag) és két nagy papírlap a plenáris beszélgetéshez, illetve a csoportmunkához elegendő számú nagy papírlap (A3 méretű).
- Az UNCRC egyszerűsített vagy gyermekbarát változata (a linkekhez lásd a **3. kiosztandó** anyagot).
- Részvétel az UNCRC-ben szórólapok (**4. kiosztandó** anyag).
- A 8. feladathoz: A *9 alapkövetelmény*: Másolatok a feladathoz tartozó kiosztandó anyagból (**5. kiosztandó** anyag) és olló a papírok csíkokra vágásához.
- Az *Egy rövid feladat a résztvevőknek* feladathoz tartozó kiosztandó anyag (**6. kiosztandó** anyag).
- Nagy alakú papírlapok, öntapadó cetlik, filctollak és ragasztószalag a papírok falra rögzítéséhez:
- Frissítők.

2. FOGLALKOZÁS:

TANULÁSI EREDMÉNY

A 2. foglalkozás témája a gyermekek jogainak és a gyermekek részvételének bemutatása.

A foglalkozás végére a résztvevők jobban ismerik egymást, többet tudnak az UNCRC-ről és a gyermekek részvételének 9 alapkövetelményéről.

1. FELADAT A RÉSZTVEVŐK ÜDVÖZLÉSE (5 PERC)

A csoportvezetőknek annak függvényében kell igazítaniuk a bevezetőt, hogy a 2. foglalkozás ugyanazon a napon van-e, mint az 1. foglalkozás.

13. DIA: A csoportvezetők és a csapattagok nevei és feladatköre

A csoportvezetők üdvözlik újra a résztvevőket a workshopon, és:

- Megkérnek mindenkit, hogy üljön le a körben.
- Emlékeztetik a résztvevőket a részvételi szerződésre (az 1. foglalkozáson használt papírokat újra ki kell ragasztani a falra, hogy mindenki jól lássa), és megkérdezik, hogy szeretnék-e bármivel kiegészíteni.
- Ha szükséges, újra elmondják a „felelős felnőtt” nevét, átismétlik, hogy ha a workshop alatt valakit felzaklat valami, hozzá lehet fordulni, vagy el lehet vonulni a biztonságos helyre.

2. FELADAT BEMELEGÍTŐ FELADAT: NÉVJÁTÉK AKTIVIZÁLÓ FELADAT (15 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők gyakorolják egymás nevét és pozitív visszajelzést adnak egymásnak.

Cél: A pozitív visszajelzésnek mint az önbizalom erősítésének megtapasztalása és a csoporton belüli hatékony közös munka megalapozása.

Anyagok: Nincs

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

14. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy álljanak körbe.
- Mindenki gondoljon egy vicces vagy pozitív melléknévre, amely ugyanazzal a betűvel kezdődik, mint a keresztnéve, mint például:
  - » *Elképesztő Emese*
  - » *Bátor Bálint*
  - » *Merész Márk*
- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy tegyenek hozzá a melléknévhez egy mozdulatot, amely mókás, és amellyel a többieknek könnyebb lesz megjegyezniük az „új” nevet.
- Mondjátok el a résztvevőknek, hogy meg kell jegyezniük mindenkinek az új nevét, aki előttük szólalt meg, és a hozzá tartozó mozdulatot is.
- Az egyik csoportvezető kezdi a játékot úgy, hogy elmondja saját új nevét (melléknév + név + mozdulat).
- Ezután a tőle jobbra álló résztvevőnek el kell ismételnie ezt, majd elmondja a sajátját. Majd a tőle jobbra álló résztvevőnek el kell ismételnie valamennyi eddig elhangzott nevet, és utána elmondja a sajátját.
- Addig folytassátok, amíg a csoportban mindenkire sor nem kerül.
- Mivel az utolsó résztvevőnek az összes nevet el kell ismételnie, a többi résztvevő segíthet neki, ha elakad. Ezen a ponton mondjátok el, hogy ez a játék nem a győzelemről szól, hanem az együttműködésről és a cél közös eléréséről.
- Miután a játék véget ért, dicsérjétek meg mindenkit, és javasoljátok, hogy mindenki gratuláljon egymásnak – vállon veregethetik egymást vagy mondhatnak valami elismerőt egymásnak.
- A feladat végén mondjátok el, hogy hamarosan elkezdődik a foglalkozás fő része.

3. FELADAT A FOGLALKOZÁS ÁTTEKINTÉSE (5 PERC)

A csoportvezetők bemutatják a 2. foglalkozás áttekintését. Mindenképp említsétek meg a következőket:

- A foglalkozás központi témája a gyermekek jogai, elsősorban a részvételhez való jog. A résztvevők csoportmunkán és információmegosztáson keresztül fognak ezekről a témákról tanulni.
- Mennyi ideig tart majd ez az foglalkozás, és hogy lesz szünet.
- Kérdezzétek meg, hogy van-e bárkinek kérdése.

15. DIA: A foglalkozás áttekintése

A 2. foglalkozás áttekintése:

- A résztvevők üdvözlése
- Bemelegítő feladat: Névjáték aktivizáló feladat
- A foglalkozás áttekintése
- Melyek a gyermekek jogai?
- Gyermekjogok kártyajáték

Szünet

- Aktivizáló feladat: Csináld utánam
- Mit jelent a gyermekek részvétele?
- A 9 alapkövetelmény
- Egy rövid feladat a résztvevőknek
- A foglalkozás lezárása
- Értékelés: Két csillag és egy kívánság

4. FELADAT MELYEK A GYERMEKEK JOGAI? (15 PERC)

Kérjétek meg a résztvevőket, hogy gondoljanak vissza arra, amikor az előző foglalkozáson az *Egyetértek/Nem értek egyet* feladat kapcsán a jogokról beszéltek.

Mondjátok el, hogy fontos, hogy mindenki ugyanazt értse a jog szón.

Írjátok fel a tábla vagy egy nagy papírlap közepére a jog szót, hogy körülötte elférjenek a definícióval kapcsolatos jegyzetek.

Tegyétek fel a következő kérdést: *Szerintetek mi a jog?*

A csoportvezetők osszanak meg néhány kulcsfontosságú információt a gyerekek jogaival kapcsolatban, bevonva a résztvevők által mondott definíciókat is:

- A gyermekeknek és fiataloknak vannak jogaik. Ez azt jelenti, hogy vannak szabályok, amelyek védik az alapvető szükségleteiket és segítik a fejlődésüket. Néha ezek a jogok arról szólnak, hogy egy helyzetben mi a gyermek vagy fiatal legfőbb érdeke, vagy mi szükséges ahhoz, hogy megvédjük őt az ellen, hogy baja essen.

- Ezeket hívjuk *emberi jogoknak*, azaz olyan jogoknak, amelyek azért járnak nekünk, mert emberek vagyunk.
- Ezeket a jogokat összegyűjtötték egy dokumentumban, amelynek a címe az *ENSZ Gyermekjogi Egyezménye (UNCRC)*, és amelyet 1989-ben fogadott el az ENSZ közgyűlése, azóta pedig a világ 196 országa iktatta törvénybe (az UNCRC a történelem során a legszélesebb körben elfogadott nemzetközi emberi jogi egyezmény).
- A törvénybe iktatás vagy ratifikáció azt jelenti, hogy ezek az országok elkötelezték magukat amellelt, hogy lefektetnek bizonyos szabályokat a *gyermekek jogainak* megvalósulása érdekében. Ezeknek az országoknak ötévente jelentést kell leadniuk az ENSZ Gyermekjogi Bizottságának az előrehaladásról.
- Azért hívják őket a gyermekek jogainak, mert az Egyesült Nemzetek Szervezetén belül a „gyermek” meghatározása 0 és 18 év közötti személy.

Az UNCRC szerint ahogy a gyermekek és fiatalok nőnek, igényeik változnak, ezért a felnőtteknek és a hatóságoknak a szabályok kialakításakor ezt figyelembe kell venniük.

Kérdezzétek meg a résztvevőket, hogy ismernek-e ilyen jogokat, és mondjátok el, hogy most egy játékot fognak játszani a téma mélyebb megismeréséhez.

16. DIA: A gyermekek jogainak legfontosabb pontjai

Tippek a csoportvezetéshez:

A gyermekekből és fiatalokból álló csoportokkal történő munka során az alapszabályok között általában van egy olyan pont, hogy „nincs jó vagy rossz”, ez pedig azt jelenti, hogy mindenki a saját módján vehet részt, és nem számít a korábbi tudás vagy az iskolai jegyek. Ennek ellenére előfordulhat, hogy egy résztvevő olyasmit mond, ami nem igaz, és mindenki érdekében ezt ki akarjuk javítani. Ebben az esetben először mondjátok el, hogy szeretnétek megérteni, mit mond, és kérjétek meg, hogy magyarázza el részletesebben. Ezután fejezzétek ki, hogy a nézőpontja nem helytelen, és úgy zárjátok le a magyarázatot, hogy a csoport többet megtudjon a témáról, mint az alábbi példában:

Csoportvezető: „A gyermekeknek és fiataloknak vannak jogaik.”

Résztvevő: „Ez nem igaz!”

Csoportvezető: „Nagyon érdekel, miért gondolod, hogy a gyermekeknek nincsenek jogaik. Ki tudnád ezt fejteni?”

Résztvevő: „Úgy értem, hogy kellene, hogy legyenek jogaink, de a felnőttek nem így gondolják, így nincsenek jogaink.”

Csoportvezető: „Aha, értem már, hogy mire gondolsz. Most már jobban látom, hogy miért mondd, hogy a gyermekek és fiatalok néha nem azt tapasztalják, hogy vannak jogaik. Ez igaz, de ugyanakkor azt is fontos látni, hogy nem ugyanaz, ha azt mondjuk, hogy nincsenek jogaik, vagy ha azt mondjuk, hogy azt a környezetet, ahol a gyermekek és fiatalok élnek, javítani kellene, hogy gyakorolhassák is jogaikat. A foglalkozásokon majd többet fogunk erről tanulni. Jó úgy, ha erre később térünk vissza?”

Tippek a csoportvezetéshez: B terv fiatalabb résztvevőknek

A csoportvezetők kezdjék egy rövid bevezetéssel a gyermekek jogairól. Ehhez tegyenek fel néhány kérdést, és csak néhány nagyon fontos dolgot mondjanak el:

- Tudtátok, hogy a gyermekeknek vannak jogaik? Hogyan határoznátok meg a jogot?
- A gyermekeknek sok olyan joguk van, amelyet emberi jogoknak hívunk. Ezek között szerepel, hogy meg kell védeni őket, és bizonyos dolgokat meg kell engedni nekik, mivel emberek. A gyermekeknek és fiataloknak a felnőttek segítségére van szüksége ahhoz, hogy ezek a jogok megvalósulhassanak. Ezeket a jogokat az ENSZ Gyermekjogi Egyezményében fektették le, amelyet 1989-ben fogadtak el. A világ szinte minden országa aláírta, és ezekben az országokban ez ugyanolyan törvény lett, és ugyanúgy be kell tartani, mint bármilyen más törvényt.

5. FELADAT GYERMEKJOGOK KÁRTYAJÁTÉK⁴ (45 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők egy kártyajátékot játszanak plenáris formában. Ezután a résztvevők csoportokra oszlanak egy rövid megbeszélésre, majd ennek alapján egész csoportos megbeszélés következik.

Cél: Az emberi jogok bemutatása, a gyermekek jogainak és speciális védelmüknek megismertetése és Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Gyermekjogi Egyezményének (UNCRC) megismerése játék közben.

Anyagok: 38 kártya (24 valódi gyermekjoggal és 14 kitalált joggal)

Előkészítés:

- Készítsetek elő egy táblát vagy nagy papírlapot a gyermekjogokkal kapcsolatos jegyzeteléshez, és egy másikat a kiscsoportos munka utáni visszajelzéshez.
- Készítsetek elő a kártyákat (lásd a **2. kiosztandó** anyagot), és döntsétek el, hol helyezitek el őket a teremben, hogy a résztvevők lássák őket.
- Tanulmányozzátok át a játék leírását és a kártyákon szereplő jogokat (különösen figyeljetek arra, hogy melyek a valódi, és melyek a kitalált jogok).
- Készítsetek elő néhány nagy papírlapot és tollat, amelyet odaadhattok a csoportoknak a kiscsoportos munkához.
- Készítsetek elő nyomtatott példányokat az UNCRC egyszerűsített vagy gyermekbarát változatából (a linkekhez lásd a **3. kiosztandó** anyagot).

A feladat leírása:

17. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

⁴ A feladat forrása: "We Are Here – A Child Participation Toolbox" (Pinto L.M. (Ed.), Bird, D., Hagger-Vaughan, A., O'Toole, L., Ros-Steinsdottir, T. & Schuurman, M.; Eurochild and the Learning for Well-Being Foundation, 2020).

Játék és csoportos megbeszélés (15 perc)

- Helyezzétek a kártyákat egy asztalra vagy a padlóra úgy, hogy a csoport felé nézzenek.
- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy egyesével válasszanak egy-egy kártyát, és mondják el, hogy valós vagy kitalált jog van-e rajta. Miután kiválasztottak egy kártyát, azt tartsák maguknál, hogy majd a csoportmunkában is tudják használni.
- Kérjétek meg őket, hogy mondják el, miért gondolják, hogy az adott jog valós vagy kitalált, és ösztönözzétek rövid beszélgetést erről a csoportban. Mielőtt továbbmentek a következő kártyára, mondjátok el, hogy valódi vagy kitalált volt-e az adott jog.
- Amíg az egyik csoportvezető a csoportbeszélgetést irányítja, a másik jegyzetel egy papírlapra, amely az egész feladat alatt mindenki számára jól látható.

Kiscsoportos munka és megbeszélés (30 perc)

- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy alkossanak kis csoportokat (legalább 3 fő legyen egy csoportban), és röviden beszéljék meg, hogy szerintük mely jogok valósak, és állítsák őket fontossági sorrendbe. Mindegyik csoportban legyen legalább három valós jog (ha egy csoport három tagból áll, és két valós jog van náluk, adjatok nekik még egyet).
- Mondjátok el, hogy majd az egész csoport előtt is elő kell adniuk, mire jutottak. Mindegyik csoport kapjon egy papírt, amelyre jegyzetelhetnek, és leírhatják, milyen fontossági sorrendet választottak a kártyáiknak.
- Adjatok a csoportoknak 10 percet a jogok megbeszélésére, majd kezdjétek el a nagycsoportos megbeszélést.
- Először kérjétek meg a csoportokat, hogy sorolják el a valós jogokat (az általuk választott fontossági sorrendben).
- Aztán kérdezzétek meg, hogyan született meg ez a lista, és volt-e valamiben egyet nem értés (lásd alább a Típek a csoportvezetéshez részt).
- Lezárásképpen kérdezzétek meg, hogy van-e valakinek hozzáfűznivalója (pl. ha tanultak valami újat, vagy ha szeretnének tudni valamit arról, hogyan valósulnak meg ezek a jogok).
- A feladat végén kérjétek meg a résztvevőket, hogy segítsenek visszarendezni a székeket egy körbe, és mondjátok el, mi következik ezután.

Típek a csoportvezetéshez

Az instrukciókat lehet igazítani a résztvevők korához és/vagy ahhoz, mennyi segítségre van szükségük:

- Használhatjátok az összes kártyát vagy csak bizonyos kártyákat.
- Idősebb résztvevőknél: néhány kitalált jogot megváltoztathattok úgy, hogy olyan példákat tartalmazzanak, amelyek a ti országotokban relevánsak a fiatalok számára.
- Fiatal résztvevőknél: az instrukciók legyenek rövidek és érthetőek, a csoportos megbeszélés pedig rövid. A feladat második részét lehet kis csoportok helyett plenáris formában is csinálni.

- A kiscsoportos munka alatt figyeljétek meg, hogy boldogulnak a résztvevők a feladattal, és:
- Győződjétek meg arról, hogy megértették, mi a feladat, és minden szükséges eszközük megvan.
- Figyeljétek a megbeszélést, és tudassátok a csoportokkal, mennyi idejük van még.
- Ha azt látjátok, hogy egy csoport elakadt és a beszélgetés nem konstruktív, kérdezzétek meg, van-e kérdésük, vagy van-e szükségük segítségre.
- Ha a csoportoknak az egész csoport előtt kell beszámolniuk, előtte döntsék el, hogy ki fog beszélni.
- A gyermekek jogainak fontossági sorrendjének megvitatásakor a résztvevők között eltérő vélemények lehetnek. Fontos, hogy a csoportvezetők mindenkinek a véleményét elismerjék, és azt az üzenetet közvetítsék, hogy nincs „egyetlen helyes válasz”. Ez azt jelenti, hogy minden helyzet más, és különböző embereknek különböző igényeik vannak. Tehát ahhoz, hogy el tudjuk dönteni, hogy az egyes helyzetekben mi a fontossági sorrend (azaz mely jogokat kell először megvédeni), a véleménynyilvánítás joga elengedhetetlen, hiszen így tudjuk felmérni a helyzetet, és eldönteni, mi a gyermek vagy fiatal legfőbb érdeke. A döntéshozóknak és a törvényalkotóknak soha nem szabadna az alapján hozni döntéseket, hogy úgy gondolják, a gyermekek érdekei eleve meg vannak határozva.
- A jogok értelmezésekor mindenképp kérdezzétek meg, hogy tudják-e, hogy joguk van panaszt tenni, és tudják-e, ezt kinél tehetik meg. Annak érdekében, hogy helyi szinten is releváns lehessen a feladat, kérjétek segítséget a nemzeti csapattól, és derítsétek ki, ki az országos vagy helyi (regionális vagy városi) ombudsman.
- Ha a jogok között említik a részvételt is, mindenképp szóljatok hozzá, és utaljatok a foglalkozás második részére és a későbbi foglalkozásokra, amikor részletesebben fogtok ezzel foglalkozni.

A valós (zöld) és a kitalált (piros) jogok a következők:

A gyermekeknek joguk van megválasztani saját vallásukat.	Minden gyermeknek joga van megfelelő és egészséges ételhez.	Minden gyermeknek joga van egészségügyi ellátáshoz.	A gyermekeknek joguk van a tájékoztatáshoz.
Egy gyermeknek sem szabad dolgoznia.	Ha egy gyermek összetűzésbe keveredik a törvénnyel, joga van speciális segítségnyújtáshoz.	Háború idején a gyermekeket meg kell védeni.	Minden gyermeknek joga van az oktatáshoz.

Minden gyermeknek joga van a játékhoz.	A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy megvédjék őket a szexuális kizsákmányolás ellen.	A menekült gyermekeknek joguk van a speciális segítségnyújtáshoz.	Minden gyermek létrehozhat egyesülést vagy tartozhat egyesüléshez.
Minden gyermek egyenlő.	A család nélküli gyermekeknek joguk van a speciális segítségnyújtáshoz.	A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy kifejezzék saját véleményüket.	A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy a szüleikkel éljenek.
Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy újraegyesítsék a családjával.	A gyermekeket meg kell védeni a kínzástól és attól, hogy megfosszák őket a szabadságuktól.	A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy legyen nevük, nemzetiségük és családi kötelékeik.	A kisebbségi és bennszülött közösségek gyermekeinek joguk van saját kultúrájukat gyakorolni.
Minden gyermeknek joga van a szociális ellátáshoz.	Minden gyermeknek joga van a lakhatáshoz.	A fogyatékkal élő gyermekeknek joguk van a speciális segítségnyújtáshoz.	A gyermekeket nem szabad bántalmazni vagy rossz bánásmódban részesíteni.
A gyermekeket nem lehet arra kötelezni, hogy mosogassanak.	Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy egészségtelen ételeket egyen.	Minden gyermeknek joga van egy vicces szomszédhoz.	Azoknak a gyermekek, akik jól viselkednek a szüleikkel, joguk van a különleges bánásmóddhoz.
Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy ágyban reggelizzen.	A gyermekeket nem lehet arra kötelezni, hogy kitakarítsák a szobájukat.	Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy a vacsoránál bőföggjön.	Minden gyermeknek joga van a puha WC-papírhoz.
Minden gyermek káromkodhat, ha akar.	Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy teherautót vezessen.	Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy életében egyszer elutazzon a Holdra.	Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy eldöntse, mikor fekszik le este.
A gyermekeket nem lehet arra kötelezni, hogy házi feladatot csináljanak.	Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy fesse a haját.		

Tippek a csoportvezetéshez:

A feladat végén osszátok ki a résztvevőknek az UNCRC egyszerűsített vagy gyermekbarát változatát (a linkekhez lásd a **3. kiosztandó** anyagot).

SZÜNET 15 perc

6. FELADAT AKTIVIZÁLÓ FELADAT: CSINÁLD UTÁNAM (15 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők párokban játszanak, és különböző szerepeket gyakorolnak egymással együttműködve.

Cél: A vezetés és a megfigyelés gyakorlása a meghallgatási készséggel és az együttműködéssel együtt.

Anyagok: Nincs

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

18. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy álljanak körbe.
- Mondjátok el, hogy a következő feladat egyszerre lesz szórakoztató és informatív, párokban fogják játszani, és nem szavakkal, hanem tettekkel.
- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy forduljanak a balra mellettük álló felé, és így alakítsanak párokat. A párok tagjai egymás felé nézzenek.

1. lépés: Feladat (5 perc)

- A pár egyik tagja lassan rajzoljon random alakzatokat a levegőben a kezével vagy az ujjaival (a párok döntsék el, ki kezd).
- A pár másik tagja álljon vele szemben, és utánozza, azaz tükrözze vissza, amit a másik csinál.
- Ezután az első tag rajzoljon egy kicsit gyorsabban, a másik pedig próbálja ugyanabban a tempóban követni.
- A párok cseréljenek szerepet, tehát aki eddig követett, az rajzol, és aki rajzolt, az követ.
- Megint először lassan, aztán gyorsan csinálják meg a feladatot.

Tippek a csoportvezetéshez:

Ha van rá idő, a pár két tagja közé lehet állítani egy harmadik embert, aki falként áll a két tag között. Ez megnehezíti a tagok közötti kommunikációt, de növeli az együttműködést.

2. lépés Reflexió (kb. 5 perc)

Kérjétek meg a résztvevőket, hogy beszéljék meg a következőket:

- Hogy érezték magukat a feladat közben?
- Másképp élték meg a vezetést és a követést?
- Éreztek különbséget a lassú és a gyors változat között?
- Hogyan függhet ez össze az egymás meghallgatásával és az együttműködéssel?

A feladat végén mondjátok el, hogy hamarosan elkezdődik a foglalkozás következő része.

Tippek a csoportvezetéshez: Alternatív aktivizáló feladat (5 perc)

Ha nincs elég idő a tervezett feladathoz, de látjátok, hogy a résztvevőknek jót tenne egy aktivizálás, elvégezhetitek a következő rövid feladatot.

Mindenki álljon fel, rázza le magát, forduljon egyet körbe és üljön vissza.

Fel lehet tenni a következő kérdést: Tudtátok, hogy ha az ember feláll és lerázza magát, megnő az agyban az oxigénellátás, amitől energikusabb lesz, és sokkal hatékonyabban fog tudni koncentrálni?

7. FELADAT MIT JELENT A GYERMEKEK RÉSZVÉTELE? (20 PERC)

Annak alapján, amik elhangzottak a gyermekek jogainak megbeszélésekor, a csoportvezetők bemutatják, mit jelent a gyermekek részvétele. Elképzelhető, hogy a részvétel már előkerült, amikor arról a jogról beszéltetek, hogy a gyermekek véleményét meghallgassák, és lehet, hogy a résztvevők már beszélgettek róla

- Ha még egyáltalán nem került elő a részvétel, kezdjétek azzal, hogy beszélgettek róla. Kérdezzétek meg a résztvevőket, mi jut eszükbe a részvételről, és a válaszokat írjátok fel a táblára vagy egy papírra.
- Ha már előkerült a gyermekek részvétele, kérjétek meg a résztvevőket, hogy idézzenek fel egy esetet, amikor részt vettek valamiben, és írják le egy öntapadó cetlire. Gondolhatnak a magánéletre, az iskolára vagy az otthoni életükre. Ezután kérdezzétek meg, ki szeretné megosztani a saját élményét, és kezdeményeztetek egy rövid beszélgetést. Kommentáljátok az élményeket, amelyeket részvételnként éltek meg, különösen abból a szempontból, hogy mi bennük a közös. Ne feledjétek, hogy nincs jó vagy rossz válasz, hiszen saját élményeikről beszélnek.

19. DIA: A gyermekek részvételének legfontosabb pontjai

A beszélgetésből kibontakozó definíció vagy a személyes élmények közös pontjai alapján mondjátok el, hogyan definiálható a részvétel az UNCRC alapján:

- Az Egyezmény sehol nem említi a részvételt, De általában a 12. cikkkel szokták azonosítani, amely a vélemény tiszteletben tartásáról szól: „A gyermekeknek és fiataloknak joguk van minden őket érdeklő kérdésben szabadon kinyilvánítani véleményüket, és véleményüket minden olyan kérdésben, amely az életüket érinti, tekintetbe kell venni.”

- **A részvétel az UNCRC egyik alappillére.** A három alappillér (**avagy a „három P”**) az a három téma, amely alapján a gyermekek jogait csoportosítani lehet. A másik két alappillér a gondoskodás (a túlélés és a fejlődés alapvető igényeivel foglalkozó cikkek) és a védelem (a kizsákmányolással vagy nem megfelelő bánásmóddal és a jóvátételi formákkal kapcsolatos cikkek).
- A részvétel (12. cikk) az **UNCRC négy vezérelvének is az egyike**, a megkülönböztetés nélküliség (2. cikk), a gyermek mindenképp felett álló érdeke (3. cikk) és az életben maradás és fejlődés (6. cikk) mellett:
- Az egész Egyezmény egyik legfontosabb alapelve, és azt jelenti, hogy a gyermekeknek és fiataloknak joguk van a saját véleményhez, aktívan hozzájárulhatnak saját életükhöz és a társadalomhoz, és nem csupán a felnőttek akaratának vagy különböző szolgáltatásoknak passzív alanyai.
- Az Egyezményben a részvétel számos joghoz kapcsolódik: Az 5. cikk (a gyermekek fejlődését követő iránymutatás), a 13. cikk (szólásszabadság), a 14. cikk (gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság), a 15. cikk (szabad egyesülési jog) és a 17. cikk (tájékoztatás).

Mondjátok el, hogy a következő percekben részletesebben fogtok a részvételről beszélni, és kérdezzétek meg, hogy van-e valakinek kérdése. Osszátok ki a résztvevőknek az UNCRC szórólapot a részvételről (**4. kiosztandó anyag**).

8. FELADAT A 9 ALAPKÖVETELMÉNY (45 PERC)

Cél: A három eszközből az első bemutatása a részvétel fogalmának jobb megértése érdekében, és annak megismertetése, hogy néz ki a gyermekek és fiatalok részvételének inkluzív folyamata.

Anyagok:

- A 9 követelményről szóló anyag csíkokra vágva megfelelő számban úgy, hogy a követelmények és a definíciók külön legyenek felvágva (**5. kiosztandó anyag**).
- Papírlapok, ollók, filctollak és tollak.

Előkészítés:

- Nyomtassatok annyi példányt a 9 követelmény kiosztandó anyagból, hogy minden kis csoportnak legyen, és vágjátok fel őket 9 csíkra a követelmények és a definíciók mentén.
- Készítsetek elő egy nagy papírlapot a jegyzeteléshez, amikor majd a résztvevők a plenáris részben megbeszélik a témát.
- A foglalkozás előtt tanulmányozzátok át a 9 követelményt mint eszközt, és gondoljátok át ennek lehetséges hatásait a workshop és a workshop végi felnőttekkel való találkozó alatt. Ez segíthet, hogy a beszélgetést a megfelelő mederben tartsátok és megalapozzátok az 5. foglalkozást, amikor majd felkészültök a felnőttekkel történő találkozóra.

A feladat leírása:

Mondjátok el a résztvevőknek, hogy a feladat egy bevezetővel kezdődik, aztán kiscsoportos munka, majd végül egész csoportos beszélgetés lesz.

Az eszköz bemutatása

- Először mondjátok el, hogy a valódi részvétel csak akkor valósulhat meg, ha bizonyos követelmények teljesülnek. A követelmény olyasvalami, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy valami más megtörténjen.
- Mondjátok el, hogy a valódi részvétel különböző eszközeit fogják megtanulni, amelyekből az első a 9 alapkövetelmény⁵.
- Mondjátok el, hogy ezt az eszközt az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága alkotta meg, amelynek feladata, hogy ellenőrizze az UNCRC végrehajtását az aláíró országokban. Ez a bizottság ajánlásokat tesz arra, hogyan lehet megvalósítani az UNCRC cikkeit. Ezeket az ajánlásokat hívják általános észrevételeknek. A 12. sz. általános észrevételben, amely a részvételről szól, azt írják, hogy a részvételnek olyan folyamatnak kell lennie, amely hatékonyan bevonja a gyermekeket, és lefekteti, mit kell ahhoz tenni, hogy csökkenjenek a részvétellel kapcsolatos kockázatok. Ehhez azt javasolják, hogy 9 alapkövetelményt kell teljesíteni.
- Vetítsétek le a **20. DIÁT**, amelyen a 9 követelmény látható, és mondjátok el a résztvevőknek, hogy egy játékot fognak játszani a definíciókkal, amelynek segítségével könnyebb lesz megérteni mindegyik követelményt.

A VALÓDI RÉSZVÉTEL 9 ALAPKÖVETELMÉNYE

Átlátható és informatív
Önkéntes
Tiszteletteljes
Releváns
Gyermek- és fiatalbarát
Inkluzív
Oktatással támogatott
Biztonságos és kockázatérzékeny
Következetes

5 A 9 követelmény része az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága 12. sz. általános észrevételének (2009).

Csoportmunka

- Mondjátok el a résztvevőknek, hogy minden egyes követelmény azokra a folyamatokra vagy kezdeményezésekre utal, amelyek célja, hogy a gyermekeket és fiatalokat bevonják. Mindegyikhez tartozik egy definíció mondat, amely segít megérteni, hogy a gyakorlatban mit jelent az adott követelmény.
- Mondjátok el, hogy kis csoportokban el fogják olvasni ezeket a definíciókat véletlenszerű sorrendben, majd párosítaniuk kell őket a megfelelő követelménnyel. Ezután meg fogják osztani az eredményt a teljes csoporttal, ti pedig megmutatjátok a helyes válaszokat, végül pedig az egész csoporttal megbeszélitek a feladatot.
- Osszátok a csoportot kisebb csoportokra (legalább 3 ember legyen minden csoportban), és adjatok a csoportoknak 18 csíkot: 9 követelmény, és a hozzájuk tartozó 9 definíció. Mondjátok el, hogy 15 percük van a feladatra.
- Miután befejezték a feladatot, egyesítsétek az egész csoportot, és kérjétek meg egy önként jelentkező csoportot, hogy ossza meg a többiekkel a megoldását, a többi csoporttól pedig kérdezzétek meg, hogy egyetértenek-e.
- Figyeljétek oda a megoldásokra és azok magyarázatára, és hagyjatok jóvá minden nézőpontot. Ha a csoport nem mondja el, miért azt a megoldást választották, kérdezzétek rá.
- Mutassátok be a diát, amelyen az alábbi táblázat látható a 9 követelménnyel, és röviden magyarázzatok el minden pontot.

21. DIA: A 9 alapkövetelmény magyarázata

A VALÓDI RÉSZVÉTEL 9 ALAPKÖVETELMÉNYE		
1	Átlátható és informatív	A gyermekek és fiatalok érthető és hozzáférhető tájékoztatást kapnak arról, hogy joguk van kifejezni véleményüket: mi fog történni, a folyamat célja, amelyben részt vesznek és a lehetséges hatások.
2	Önkéntes	A gyermekek és fiatalok dönthetnek arról, hogy részt akarnak-e venni, és hogyan akarnak részt venni. Emellett azt is elmondják nekik, hogy bármikor visszaléphetnek a részvételtől.
3	Tiszteletteljes	A gyermekek és fiatalok véleményét és hozzászólását tisztelettel kezelik, és kapnak lehetőséget a részvételre.
4	Releváns	A gyermekeket és fiatalokat olyan folyamatokba vonják be, amelyek valóban relevánsak az ő életükben, és tapasztalataik alapján hozzájárulhatnak ezekhez a folyamatokhoz.

5	Gyermek- és fiatalbarát	A gyermekek és fiatalok megfelelő időt, forrásokat és lehetőségeket kapnak arra, hogy felkészüljenek és érdemi módon részt vegyenek.
6	Inkluzív	A gyermekek és fiatalok egyforma hozzáférést és lehetőségeket kapnak bármiféle megkülönböztetés nélkül.
7	Oktatással támogatott	A gyermekek és fiatalok részvételét támogató felnőttek oktatásban részesülnek a gyermekek jogairól és a meghallgatás készségéről. A gyermekek és fiatalok hozzá kell, hogy járuljanak a felnőttek oktatásához, és minden támogatást meg kell kapniuk a részvételhez.
8	Biztonságos és kockázatérzékeny	Azokat a gyermekeket és fiatalokat, akik úgy döntenek, hogy részt vesznek, érinthet néhány kockázat. Ezek a kockázatok nem akadályozhatják meg, hogy kifejezzék véleményüket. Ehelyett a kockázatokat gondosan figyelembe kell venni, és biztonságos módot kell találni a részvételre.
9	Következetes	A tényleges részvétel tényleges lehetőséget jelent annak a témának a befolyásolására, amelyen a gyermekek és fiatalok dolgoznak. A felelős felnőtteknek tájékoztatniuk kell a gyermekeket és fiatalokat arról, hogyan történik majd a folyamat utánkövetése.

- Kérdezzétek meg, hogy van-e valakinek kérdése a követelményekkel kapcsolatban. Egy másik lehetőség, ha azután adtok időt a kérdésekre, hogy elmagyaráztátok az összes követelményt, szükség esetén konkrét példákkal.
- Zárásképpen kérdezzétek meg a csoportot, szerintük mely követelmények fontosabbak, és tegyétek hozzá, hogy nincs jó vagy rossz válasz.

Tippek a csoportvezetéshez:

Olvassátok el az alábbi táblázatot, amelynek célja, hogy mélyebben megismerjétek a 9 alapkövetelményt. Ha a résztvevőknek szükségük van példákra bizonyos követelmények megértéséhez, kiegészíthetitek a magyarázatot további részletekkel, hogy a követelmények konkrétabbá váljanak.

Nem muszáj az egész táblázatot bemutatni a résztvevőknek. Például ha a 4. követelményhez szeretnének egy példát, elmondhatjátok a helyzetet bemutató szituációt (Egy csapat gondozásban élő gyereket meghívunk..), majd ezután a hozzá tartozó példát.

A VALÓDI RÉSZVÉTEL 9 ALAPKÖVETELMÉNYE: PÉLDÁK

Szituáció: Egy csapat gondozásban élő gyereket meghívnak egy fókuszcsoporthoz, ahol a véleményüket kérdezik a gyermekvédelmi gondozás gyermekbarát útmutatásairól.

1	Átlátható és informatív	<p>Amikor a gyerekeket meghívják, azt is megtudják, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Háromszor két óra hosszában fognak találkozni egy csoportvezetővel. A csoportvezető elmagyarázza nekik, mire valók az útmutatások, és mutat nekik egy gyermekbarát verziót, amelyről a véleményüket kéri. • Az útmutatók megfogalmazásához kéri majd a véleményüket, és egy illusztrátorral fognak együtt dolgozni, hogy a szöveget képekkel gazdagítsák. • Hogyan tudják kifejezni a véleményüket, és a csoportvezető kinek fogja azt elmondani. • Hogyan kapnak majd visszajelzést a kezdeményezés utánkövetéséről.
2	Önkéntes	<p>A gyerekeket nem kényszerítik, hogy vegyenek részt a fókuszcsoporthoz, hanem ők dönthetik el, hogy érdekl-e őket a téma, és biztonságosnak érzik-e a részvételt. Arra is emlékeztetik őket, hogy meggondolhatják magukat, és dönthetnek úgy, hogy mégsem akarnak részt venni, akkor is, ha már egy vagy több alkalom lezajlott.</p>
3	Tiszteletteljes	<p>A gyerekek által kifejtett véleményt meghallgatják és elfogadják, és ugyanolyan tisztelettel kezelik, mint a felnőttek/szakemberek által adott visszajelzést. A gyerekek véleményét csak akkor kérdezik, ha ténylegesen van lehetőség változtatásra.</p>
4	Releváns	<p>A gyerekek véleményét olyan témában kéri ki, amely ismerős számukra, és amellyel kapcsolatban valószínűleg szeretnének több beleszólást.</p>
5	Gyermek- és fiatalbarát	<p>A találkozók száma és időtartama megfelelő az adott gyerekcsoportnak, az anyagok hozzáférhetőek, a nyelvezet pedig egyszerű.</p>
6	Inkluzív	<p>A helyiség, ahol lesznek, mozgáskorlátozott gyermekek számára is megközelíthető. A csoportvezető megkérdezte, hogy van-e valakinek szüksége fordításra az anyagokhoz, vagy egyéb támogatásra a fókuszcsoporthoz.</p>

7	Oktatással támogatott	A csoportvezető kapott gyermekjog-alapú képzést, és az illusztrátor fel van készülve arra, hogy úgy dolgozzon, hogy figyelembe vegye a gyerekek véleményét, és ne erőltesse a sajátját.
8	Biztonságos és kockázatérzékeny	A csoportvezető bevonja a gyerekeket felügyelő felnőtteket, hogy megtalálják az esetleges kockázatokat, és biztonságos helyszínt teremt a gyerekeknek a részvételhez.
9	Következetes	A fókuszcsoport úgy zajlik, ahogy a gyerekeknek mondták, hogy zajlani fog, és kapnak visszajelzést arról, hogyan változtak az útmutatások az ő véleményük nyomán, és hogyan fogják használni a dokumentumot.

Elképzelhető, hogy a résztvevők megkérdezik, hogy a felnőttek, különösen a gyermekekkel és felnőttekkel dolgozók, illetve a döntéshozók honnan tudnak ezekről a követelményekről. A válasz, hogy a 9 alapkövetelményt tanítják a gyermekek részvételével kapcsolatos tréningeken, és remélhetőleg egyre több felnőtt vesz majd részt ilyen tréningben, ha gyermekekkel és fiatalokkal akar dolgozni. Ezen kívül vannak olyan esetek, amikor fiatalok hozzájárultak a felnőttek képzéséhez azáltal, hogy közvetlenül részt vettek a képzésben, vagy segítettek a kidolgozásában.

Ha ez a kérdés felmerül, kérdezzétek meg a résztvevőket, hogy szeretnék-e, hogy a felnőttek (akikkel a workshop végi találkozáson találkoznak majd) ismerjék az alapkövetelményeket, és ha igen, írjátok fel a táblára/papírra, hogy ezt be lehet majd venni az üzenetek közé, amelyeket majd a felnőtteknek készítenek az 5. foglalkozáson.

B terv

Ha a résztvevők száma nem alkalmas csoportmunkára, vagy úgy gondoljátok, ilyen formában nehéz lenne nekik ez a feladat, úgy is végezhető a feladat, hogy az egész csoport közösen párosítja a követelményeket és a definíciókat, és amikor minden követelményhez tartozik egy definíció, bemutatjátok a helyes megoldást, és a fenti módon folytatjátok a csoportos megbeszélést.

9. FELADAT EGY RÖVID FELADAT A RÉSZTVEVŐKNEK: A TÁRSAID TUDNAK A RÉSZVÉTELÉRŐL? (10 PERC)

Mondjátok el a résztvevőknek, hogy egy kiosztandó anyagot fognak kapni, és a mostani és következő foglalkozás között lesz egy kis feladatuk.

A rövid feladat a gyermekek jogainak és részvételének tudatosításáról szól a társaik körében.

Osszátok ki a kiosztandó anyagot (**6. kiosztandó anyag**), és mutassátok be, hogyan kell végrehajtani a feladatot.

- A résztvevők kérjék meg egy barátjukat, hogy közösen találják ki, hogy a következő oldalon mely állítások igazak és melyek hamisak. A helyes válasz a lap alján található.
- Miután elvégezték a feladatot egy baráttal, hajtsák össze a lapot ott, ahol válaszoltak a kérdésekre, és osszák két részre. Az alsó részét adják oda a barátjuknak (ez a helyes válaszok része), a felső részt pedig (az ő válaszaik) hozzák vissza a következő foglalkozásra.
- Mondjátok el, hogy a csoportvezetők és a nemzeti csapat összegyűjti az összes papírt, és megszámlálják, hány fiatal tanult valamit a jogokról és a részvételről.

10. FELADAT A FOGLALKOZÁS LEZÁRÁSA (10 PERC)

A végső értékelő feladat előtt a csoportvezetők szánjanak egy kis időt a foglalkozás lezárására, és röviden mondják el, szerintük mi volt a legfontosabb pillanat vagy következtetés a foglalkozáson.

Tippek a csoportvezetéshez:

Megfogalmazhatjátok, hogy mit szeretnétek, ha a résztvevők hazavinnének a foglalkozásról, vagy visszajelzést adhattok az alapján, amit a foglalkozás alatt megfigyeltetek. Ehhez a szünetben vagy a feladatok között egyeztetsetek a csoportvezető társatokkal, és döntsétek el, mit mondtok majd a csoportnak. Mivel csoportvezetőként a workshop lebonyolítására figyeltetek majd, megkérhetitek a mentort vagy részvételi tanácsadót, hogy figyeljen meg bizonyos dolgokat (pl. hogy reagál a csoport bizonyos feladatokra vagy témákra), és ennek eredményét mondják el nektek a visszajelzés előtt.

22. DIA: Köszönet és információk/részletek a következő foglalkozásról és/vagy szünetről

- Köszönjétek meg mindenkinek a részvételt.
- Mondjátok el, hogy a következő foglalkozáson a részvételéről és a döntéshozásról lesz szó.
- Ha a következő foglalkozás ugyanazon a napon van: A csoportvezetők mondják el, mennyi ideig tart a szünet és hány órákor kezdődik a következő foglalkozás.
- Ha a következő foglalkozás egy másik napon van: A csoportvezetők mondják el a tudnivalókat a következő foglalkozásról.
- Mielőtt elköszöntök, emlékeztessétek a résztvevőket, hogy van egy felelős felnőtt, akihez lehet fordulni, ha valami felzaklatja vagy nyugtalanítja őket (mondjátok el újra az illető nevét), és van egy biztonságos terület, ahová el lehet vonulni (emlékeztessétek őket, hol van ez a terület).

11. FELADAT ÉRTÉKELÉS: KÉT CSILLAG ÉS EGY KÍVÁNSÁG (10 PERC)

- A két csillaghoz a csoportvezetők kérjék meg a résztvevőket, hogy nevezzenek meg két dolgot, ami tetszett nekik a foglalkozáson.
- Egy másik lehetőség, hogy a résztvevők mondjanak két dolgot, amit a foglalkozáson tanultak, vagy amit hazavisznek innen.
- Majd a csoportvezetők megkérik a csoportot, hogy fogalmazzanak meg egy kívánságot a következő foglalkozással kapcsolatban.
- Ehhez a következő kérdéseket lehet használni:
- Volt-e valami, ami nem tetszett az foglalkozáson?
- Van-e bármi, amit legközelebb szeretnétek vagy nem szeretnétek csinálni?

A foglalkozás /nap lezárása

Ötletek a csoportvezetőknek és a részvételi tanácsadónak a foglalkozás átgondolásához
Mindegyik nap végén (akár egy, akár több foglalkozás van a nap folyamán) ajánlott, hogy a csoportvezetők tartsanak egy kis szünetet, és szánjanak időt arra, hogy a részvételi tanácsadóval és az egyik mentorral együtt áttekintsék a foglalkozást/foglalkozásokat, és megbeszéljék a nappal kapcsolatos érzéseiket és gondolataikat.

Néhány kérdés, amely segítheti ezt:

Az élménnyel kapcsolatban:

Hogy érzed magad? Van valami, amiről szeretnél beszélni?

Ne feledjétek, hogy csoportvezetőként is ha valami felzaklat vagy aggaszt a workshop alatt, beszéljétek róla a csoportvezető társatokkal és/vagy a részvételi tanácsadóval (pl. amíg a csoport egy feladatot old meg, vagy szünetben). Nagyon fontos, hogy foglalkozzatok azzal, hogyan érzitek magatokat, különösen, mert ez befolyásolhatja a foglalkozás megtartását is.

A foglalkozással kapcsolatban:

- Hogy ment a nap?
- Mi működött jól és miért? Mi nem működött jól és miért? (Gondolj a helyszínrre, a technikára, a résztvevőkre, a csoportvezetésre, az időzítésre, stb.)
- Ha történt valami, elégedett vagy a megoldásával? Csinálnál-e valamit másképp?
- Úgy érzed-e, hogy tanultál valamit, amit át tudsz vinni a következő alkalmakra?
- Van-e bármi, amire szükséged van a másik csoportvezetőtől vagy a részvételi tanácsadótól?

3. WORKSHOP FOGLALKOZÁS – RÉSZVÉTEL ÉS A DÖNTÉSI FOLYAMATOK

1. FOGLALKOZÁS	2. FOGLALKOZÁS	3. FOGLALKOZÁS	4. FOGLALKOZÁS	5. FOGLALKOZÁS	6. FOGLALKOZÁS
Köszöntés és ismerkedés	Gyerekjogok és részvétel	Részvétel és a döntési folyamatok	Közügyekkel kapcsolatos döntéshozás és a Lundy-modell	Felkészülés a felnőttekkel való találkozásra és üzenetek kidolgozása	Találkozás a felnőttekkel

A foglalkozás teljes időtartama: Kb. 3 óra

Mielőtt a foglalkozás elkezdődik:

A TEREM ELŐKÉSZÍTÉSE: A foglalkozás kezdete előtt a székeket kör vagy félkör alakban helyezték el. Jelöljétek ki egy „biztonságos teret”, ahova biztonságosan visszahúzódhatnak azok, akiknek egy kis elvonulásra van szükségük.

Előkészítés:

- Ha diákat szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a laptopot vagy a számítógépet és a PowerPoint prezentációt. Ellenőrizték, hogy a projektor be legyen kapcsolva, és össze legyen kötve a monitorral. A foglalkozás előtt próbáljátok ki, hogy működik-e a PowerPoint.
- Ha nem szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a táblát vagy a papírokat, amire írni fogtok.
- A táblát a monitorhoz közel helyezték el, vagy olyan helyen, ahol számotokra és a csoport számára is kényelmesen látható, és készítenek elő táblafilceket, filceket és öntapadó cetliket.
- Az asztalokat a csoportmunkának megfelelően rendezték el a teremben, és ha lehetséges, biztosítanak helyet víznek és rágcsálnivalóknak a szünetekre.
- Tanulmányozzátok át Hart létráját és amit ezzel kapcsolatban majd elmondtok a résztvevőknek.

A foglalkozáshoz szükséges anyagok:

- PowerPoint projektor és monitor.
- Laptop vagy számítógép.
- PowerPoint diák.

- A részvételi szerződés az 1. foglalkozásról, amelyet a falra akasztotok
- A Két csillag és egy kívánsághoz készített papírlapok.
- A 4. feladathoz: *Ki döntson?* A felolvasandó szituációk listája és különböző színű öntapadó cetlik minden résztvevőnek (zöld és sárga).
- Az 5. feladathoz: *Milyen érzés részt venni?* Résztvevőnként 2 különböző színű öntapadó cetli, tollak, filctollak és egy nagy papírlap.
- A 6. feladathoz: *Három kör belőlem:* Egy olyan tárgy, amely hangos hangot (vagy jelet) ad ki.
- A 7. feladathoz: *Részvételi és nem részvétel:* Hart létrája: A4-es papírok létrafokokkal és két különböző színű papírlap.
- Nagy alakú papírlapok, öntapadó cetlik, filctollak és ragasztószalag a papírok falra rögzítéséhez:
- Frissítők.

3. FOGLALKOZÁS:

TANULÁSI EREDMÉNY

A 3. foglalkozás témája a döntéshozás.

A foglalkozás végére a résztvevők többet tudnak a fejlődő képességekről és a döntéshozásról mint részvételi folyamatról. Megismerik Hart létráját és példákat a gyermekek valódi és nem valódi részvételéről.

1. FELADAT A RÉSZTVEVŐK ÜDVÖZLÉSE (10 PERC)

A csoportvezetőknek annak függvényében kell megtervezniük a foglalkozás bevezetését, hogy a 3. foglalkozás napján van-e másik foglalkozás is.

24. DIA: A csoportvezetők és a csapattagok nevei és feladatköre

A csoportvezetők üdvözlik újra a résztvevőket a workshopon, és:

- Megkérnek mindenkit, hogy üljön le a körben.
- Emlékeztetik a résztvevőket a részvételi szerződésre (az 1. foglalkozáson használt papírokat újra ki kell ragasztani a falra, hogy mindenki jól lássa), és megkérdezik, hogy szeretnék-e bármivel kiegészíteni.
- Ha szükséges, újra elmondják a „felelős felnőtt” nevét, átismétlik, hogy ha a workshop alatt valakit felzaklat valami, hozzá lehet fordulni, vagy a el lehet vonulni a biztonságos helyre.

Egy rövid feladat a résztvevőknek: Az előző foglalkozás végén a résztvevők egy feladatot kaptak azzal a céllal, hogy megosszák egy barátjukkal, amit a gyermekek és fiatalok részvételéről tanultak.

Kérdezzétek meg a résztvevőket, hogy náluk van-e a feladatlap, és hogy van-e valami, amit röviden szeretnének megosztani a feladattal kapcsolatban, vagy van-e kérdésük. Ha nincs náluk a feladatlap vagy még nem csinálták meg a feladatot, biztassátok őket, hogy csinálják meg, és hozzák el a feladatlapot a következő alkalomra.

2. FELADAT BEMELEGÍTŐ FELADAT: HÁROM KÖR BELŐLEM⁶ (10 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők játékosan mondanak el valamit magukról a többieknek.

Cél: Valami újat megtudni a csoport tagjairól.

Anyagok: Nincs

Előkészítés:

- Tegyétek félre a székeket, hogy elég hely legyen ahhoz, hogy a résztvevők körbe mehessenek.
- Állapodjatok meg egy hangban vagy jelben, amit használni fogtok.

A feladat leírása:

25. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy álljanak fel.
- Mondjátok el, hogy ebben a feladatban körbe fognak járni a teremben, és 3 partnert kell találniuk, akinek elmondják a nevüket és 3 érdekes vagy vicces dolgot magukról.
- Elkezdenek körbe sétálni, és amikor a csoportvezetők megadják a jelet, meg kell állniuk és találniuk kell egy párt. Ha a pár mindkét tagja elmondta a három dolgot, sétálhatnak tovább. Amikor újra meghallják a jelzést, egy új partnert kell találniuk, és neki más érdekes dolgokat kell mondaniuk magukról.
- Mondjátok el, mi lesz a jel, és kezdjétek el a feladatot. A feladatból legyen 3 kör, és ösztönözzétek a résztvevőket arra, hogy olyan partnereket találjanak, akiket kevésbé ismernek.

3. FELADAT A FOGLALKOZÁS ÁTTEKINTÉSE (5 PERC)

A csoportvezetők bemutatják a 3. foglalkozás áttekintését powerpointon. Mindenképp említsétek meg a következőket:

⁶ A feladat forrása: "We Are Here – A Child Participation Toolbox" (Pinto L.M. (Ed.), Bird, D., Hagger-Vaughan, A., O'Toole, L., Ros-Steinsdottir, T. & Schuurman, M.; Eurochild and the Learning for Well-Being Foundation, 2020).

- A foglalkozás központi témája a részvétel a döntéshozásban. A résztvevők csoportmunkán és információmegosztáson keresztül fognak ezekről a témákról tanulni.
- Mennyi ideig tart majd ez a foglalkozás, és hogy lesz szünet.
- Kérdezzétek meg, hogy van-e bárkinek kérdése.

26. DIA: A foglalkozás áttekintése

A 3. foglalkozás áttekintése:

- A résztvevők üdvözlése
- Bemelegítő feladat: Három kör belőlem
- A foglalkozás áttekintése
- Ki döntsön? A döntési folyamatok bemutatása
- Milyen érzés részt venni?

Szünet

- Aktivizáló feladat: Számolj 20-ig
- Részvétel és nem részvétel Hart létrája
- A foglalkozás lezárása
- Értékelés: Két csillag és egy kívánság

4. FELADAT KI DÖNTSÖN?7 A DÖNTÉSI FOLYAMATOK BEMUTATÁSA (45 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők kérdésekre válaszolnak azzal kapcsolatban, hogy egy adott helyzetben kinek kell döntenie.

Cél: Reflektálás a döntéshozási folyamatokra és a részvételre, az önállóság és a fejlődő képességek fogalmának bevezetése.

Anyagok: A felolvasandó szituációk listája és különböző színű öntapadó cetlik minden résztvevőnek (zöld és sárga).

Előkészítés:

- Készítsétek el a felolvasandó szituációk listáját.
- Készítsetek elő résztvevőnként egy zöld és egy sárga öntapadó cetlit (vetítsétek ki a dián vagy írjátok fel egy jól látható helyen kiakasztott papírlapra, hogy melyik szín melyik döntéshozót jelenti, hogy a résztvevők a feladat alatt végig lássák).

7 A feladat forrása: "COMPASITO - Manual on Human Rights Education for Children" (Flowers, N., Schneider, A., Keen, E., De Witte, L., Gomes, R., Rutai, Z.; Council of Europe, 3rd ed. 2020).

A feladat leírása:

- Amíg az egyik csoportvezető elmondja, hogy egy csoportfeladat következik a döntéshozásról, a másik kiosztja a résztvevőknek a színes cetliket.
- Mondjátok el, hogy kérdéseket fogtok felolvasni egyesével, és a résztvevőknek meg kell mondaniuk, hogy az adott helyzetben kinek kell döntenie: a gyermeknek/fiatalnak, a felnőttnek vagy közösen. Olyan helyzeteket fogtok felolvasni, ahol döntést kell hozni, és mindegyiknél kérdezzétek meg a csoporttól, szerintük kinek kell döntenie. Mondjátok el, hogy minden egyes szituációnál három kérdésre kell válaszolniuk, amelyekben három különböző életkorú gyermekről/fiatalról van szó.
- A választ úgy kell megadni, hogy a résztvevők feltartják a kapott 2 öntapadó cetliből az egyiket: Ha úgy gondolják, hogy a felnőtt döntsön, a zöld cetlit kell feltartani. Ha úgy gondolják, hogy a gyermek/ fiatal döntsön, a sárga cetlit kell feltartani. Ha úgy gondolják, hogy a gyermek/ fiatal és a felnőtt közösen döntsön, mindkét cetlit fel kell tartani.
- Mondjátok el, hogy nincs jó vagy rossz válasz: A feladat célja, hogy bemutassa a döntéshozás különböző nézőpontjait.

27. DIA: Instrukciók a résztvevőknek a színes cetlik használatáról

1. lépés (15 perc)

Olvassátok fel a kérdéseket egyesével, a résztvevők pedig a cetlik feltartásával válaszolnak:

Ki döntsön arról, hogy...	... egy gyerek milyen ruhát vegyen fel?	4-6 éves korban?
		10-12 éves korban?
		15-16 éves korban?
	...egy gyerek vegetáriánus legyen-e?	4-6 éves korban?
		10-12 éves korban?
		15-16 éves korban?
	...egy gyerek kapcsolatban maradhat-e mindkét szülőjével, ha azok elváltak?	4-6 éves korban?
		10-12 éves korban?
		15-16 éves korban?
...egy gyerek használhat-e felügyelet nélkül közösségi médiát?	4-6 éves korban?	
	10-12 éves korban?	
	15-16 éves korban?	
...egy gyerek gyermekvédelmi gondozásban éljen-e?	4-6 éves korban?	
	10-12 éves korban?	
	15-16 éves korban?	
...az iskolák bezárjanak-e vészhelyzet idején?	4-6 éves korban?	
	10-12 éves korban?	
	15-16 éves korban?	

2. lépés (20 perc)

- A feladat megbeszéléséhez tegyetek fel néhány irányított kérdést:
- Hogy érezted magad a feladatban?
- Nehéz volt válaszolni bizonyos kérdésekre?
- Számít a gyermek/fiatal életkora a döntéshozásban? Hogyan?
- Vezessétek be a fejlődő képességek és az önállóság fogalmát: Mondjátok el, hogy ahogy a gyermekek és fiatalok nőnek, nőnek a kompetenciáik és az önállóságuk is, ezzel együtt pedig a döntési képességük is, és egyre kevésbé szorulnak védelemre.

- Így a felnőtteknek (a feladatban szereplő valamennyi felnőttnek, illetve a döntéshozóknak) fokozatosan egyre több teret kellene adniuk a gyermekeknek és fiataloknak, hogy megtapasztalják a részvételt, és hogy megtanulják, hogy működik a döntéshozás.
- Mondjátok el, hogy elképzelhető, hogy mások más-más választ adtak ugyanarra a kérdésre, mert különböző emberek számára különbözőnek tűnik a döntéshozás, amiben szerepet játszik a kultúra, az érettség és a saját vélemény. Mindez azt jelenti, hogy az, hogy felismerjük, hogy a gyermekek és fiatalok képesek döntéseket hozni, nem azt jelenti, hogy nekik önállóan kell dönteniük.
- A feladat végén kérjétek meg a résztvevőket, hogy segítsenek visszarendezni a székeket egy körbe, és mondjátok el, mi következik ezután.

Tippek a csoportvezetéshez:

- A foglalkozás előtt a csoport adottságaihoz igazodva a csoportvezetők változtathatnak a felolvasandó szituációkon és az életkorokon, hogy a feladat még relevánsabb lehessen a csoport számára. Például a személyes témák helyett bevihetnek közéleti témákat is, úgymint a közterek, az iskola vagy maga az ország. Az első két szituáció legyen egyszerű, hogy a résztvevők könnyen megértsék a fejlődő képességek fogalmát.
- Ha a workshop egy SOS faluban zajlik, olyan kérdéseket is be lehet venni, amelyekkel kapcsolatban a faluban élő gyermekek és fiatalok szoktak dönteni. Például, hogy milyen étel legyen, milyen szabadidős tevékenységeket szeretnének végezni, vagy milyen programokra szeretnének feliratkozni.
- Annak érdekében, hogy a kérdések és a beszélgetés inkluzív legyen, a szituációkban különféle felnőttek szerepeljenek, hiszen nem biztos, hogy a résztvevők mind hasonló környezetben élnek. Ne legyen magától értetődő, hogy a referencia felnőtt egy szülő, és ha kérdeznek, adjatok magyarázatot és példákat. Elmondhatjátok, hogy a referencia felnőtt olyan felnőtt, akivel a gyermek él, mint például a szülő, egy rokon vagy egy szociális munkás, vagy egy olyan felnőtt, aki fontos szerepet játszik a gyermek életében, mint a gyám, vagy egy olyan felnőtt, aki valamilyen konkrét helyzetben tölt be fontos szerepet.

5. FELADAT MILYEN ÉRZÉS RÉSZT VENNI? (35 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők visszagondolnak olyan élményekre, amikor a véleményüket figyelembe vették, és olyanokra, amikor nem, és megosztják ezzel kapcsolatos gondolataikat.

Cél: Gondolkodás a részvétel és a nem részvétel közti különbségen

Anyagok: Résztvevőnként 2 különböző színű öntapadó cetli, tollak, filctollak és egy nagy papírlap.

Előkészítés: Készítsétek elő a táblát/papírlapokat, és legyen minden résztvevőnek elegendő toll és öntapadó cetli.

A feladat leírása:

28. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

1. lépés: Bevezetés (5 perc)

- Mondjátok el, hogy a feladat 3 lépésből áll. A résztvevők:
- Gondoljanak vissza egy olyan alkalomra, amikor részt vettek egy döntésben, és egy olyanra, amikor úgy érezték, hogy nem, és írják fel őket a 2 öntapadó cetlire.
- Ezután beszéljék meg ezeket az élményeket párokban.
- Majd beszélgetés következik az egész csoporttal ezekről az élményekről, és arról, mit jelent a részvétel és a nem részvétel.
- Döntsetek el, melyik színű cetlire írják a részvételt, és melyikre a nem részvételt.
- Emlékeztessétek a résztvevőket a titoktartásra, amiben a részvételi szerződésben megállapodtatok, és hogy mind a párokban, mind az egész csoport előtt azt oszتانak meg, amit szeretnének, illetve, hogy amit másoktól hallanak, azt bizalmasan kell kezelniük.

2. lépés Egyéni munka és páros megbeszélés (15 perc)

- Az öntapadó cetlik kiosztása a résztvevőknek.
- Mondjátok el, hogy 5 percük lesz arra, hogy végiggondolják az élményeket, és 10 perc a páros megbeszélésre (azaz a pár mindkét tagjának 5 perc).
- Amikor az egyéni munka ideje lejárt, a résztvevők forduljanak a balra mellettük lévő felé, és így alakítsanak párokat.
- Amikor a páros munkára szánt idő lejárt, a résztvevők térjenek vissza az egész csoporthoz.

3. lépés: Megosztás és csoportos megbeszélés (15 perc)

- Kérdezzétek meg, hogy ki szeretne megosztani valamit az egyéni vagy a páros munkából.
- Mondjátok el, hogy a csoportos megbeszélésnek nem az a célja, hogy az egyéni élményekhez hozzászóljanak, hanem az, hogy felismerjék, milyen esetek számítanak részvételnek és nem részvételnek.
- Jegyzeteljétek a táblára/papírlapra a megosztások alatt. Fel lehet tenni néhány irányító kérdést:
- Mitől érzed úgy, hogy részt vettél?
- Vannak olyan helyzetek, amikor könnyebb részt venni, és amikor nehezebb?
- Mi volt a közös azokban a helyzetekben, amikor nem tudtatok részt venni?
- A beszélgetés lezárásakor ismételjétek át, mit mondtak a résztvevők a részvétel és a nem részvétel közötti különbségről. Ha nem került elő ilyen, csak említsétek meg, hogy a gyermekeket és fiatalokat érintő helyzetek igenis lehetnek olyanok, amelyekben részt lehet venni.
- A feladat végén mondjátok el, hogy most szünet következik, és 15 perc múlva folytatódik a foglalkozás.

Tippek a csoportvezetéshez:

A feladat célja, hogy megbeszéljétek a különböző élményeket és a részvétel lehetőségével vagy megtagadásával járó különböző nézőpontokat. Mivel a „részvétel” és a „nem részvétel” elég elvontnak tűnhet, érdemes konkrétabb kifejezéseket használni, pl. „figyelembe veszik a véleményedet” és „nem veszik figyelembe a véleményedet” vagy „meghallgatnak” és „nem hallgatnak meg”. A használt kifejezéseket érdemes a csoport életkora és tudása alapján kiválasztani. A meghallgatás és meg nem hallgatás témája néhányaknak érzékeny téma lehet. Előfordulhat, hogy komoly érzelmeket vált ki valakiből, ha vissza kell emlékeznie egy olyan alkalomra, amikor nem hallgatták meg. Mondjátok el, hogy csak azt kell megosztani, amit szeretnének, és hogy a feladat célja nem az, hogy az egyes történetekre koncentráljanak, hanem hogy megbeszéljék, mit jelent a részvétel.

Tippek a csoportvezetéshez: B terv fiatalabb résztvevőknek

A csoportvezetők elmondják, hogy egy csoportfeladat következik a döntéshozásban történő részvételről. Készítsetek elő egy táblát vagy papírlapot, és mondjátok el, hogy a beszélgetés elindításához néhány kérdést fogtok feltenni. Jegyzeteljétek a válaszokat.

Kérdezzétek meg a csoporttól:

- Mikor vettél először részt valamilyen döntéshozásban?
- Hogy érezted magad?

A beszélgetés lezárásakor ismételjétek át, mit mondtak a résztvevők a döntéshozásban történő részvételről, és emeljétek ki, hogy különbség van részvétel és a nem részvétel között.

SZÜNET 15 perc

6. FELADAT AKTIVIZÁLÓ FELADAT: SZÁMOLJ 20-IG (10 PERC)

Cél: Kapcsolódás csoportként és az aktív figyelés készségének gyakorlása.

Anyagok: Nincs

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

- A csoportvezetők megkérnek mindenkit, hogy álljanak körbe, és elmondják, hogy az a cél, hogy együtt elszámoljanak 20-ig. Úgy kell számolni, hogy mindenki mond egy számot sorrendben (egy, kettő, három, stb.), de nem abban a sorrendben, ahogy egymás mellett állnak (az egymás után következő számokat nem egymás mellett álló emberek mondják). Ahhoz, hogy a számolás így el tudjon érni 20-ig, a résztvevőknek figyelniük kell, hogy egyszerre csak egy ember mondja a sorban következő számot. Ha két ember mond egyszerre egy számot, újra kell kezdeni a számolást.

- Az a csoportvezető mondja az első számot, aki elmagyarázza a feladatot, ezzel kezdődik a feladat. Ha két ember mond egyszerre egy számot, és ezzel leáll a számolás, az új kört bárki elkezdheti az egyessel (nem kell minden alkalommal a csoportvezetőknek kezdenie).
- A játéknak akkor van vége, ha a számolás elérte a 20-at anélkül, hogy többen mondták volna egyszerre ugyanazt a számot (ha a játék túl sokáig tart, a végpont lehet hamarabb is, pl. 10-nél). Dicsérjétek meg a csoportot, hogy elérték a célt, és kérjétek meg őket, hogy gondoljanak vissza arra, milyen stratégiákat alkalmaztak a sikerhez. Például lehet, hogy azt figyeltétek meg, hogy mindenki körbe nézett, és próbálta elkapni annak a jeleit, hogy mikor akar valaki megszólalni, vagy valaki megpróbált nagyon gyorsan mondani egy számot a másik után, stb.
- A csoportvezetők megkérdezik a csoportot, hogy van-e valakinek valamilyen gondolata a játékkal kapcsolatban, és pozitív módon kihangsúlyozzák a felmerült stratégiákat. Mondjátok el, hogy ez a feladat az aktív figyelésről szólt, amely egy fontos készség, és amelyről még többet fognak tanulni a workshopon.

Tippek a csoportvezetéshez:

Az első kör után adjatok egy-két tippet a résztvevőknek, és emlékeztessétek őket, hogy figyeljenek arra, hol állnak. Általában az emberek hajlamosak a lehető leggyorsabban mondani a számokat, de minél több szünet van két szám között, annál kisebb az esélye, hogy nem fogja más is ugyanakkor mondani a következő számot. Ezzel a stratégiával segíthettek a résztvevőknek, hogy könnyebben menjen a játék. A játék után mondjátok el, hogy ez a stratégia nagyon hasznos a gyakorlati életben is, mivel elősegíti az aktív odafigyelést.

Tippek a csoportvezetéshez: Alternatív aktivizáló feladat (5 perc)

Ha nincs elég idő a tervezett feladathoz, de látjátok, hogy a résztvevőknek jót tenne egy aktivizálás, elvégezhetitek a következő rövid feladatot.

Mindenki álljon fel, rázza le magát, forduljon egyet körbe és üljön vissza.

Feltehetitek a következő kérdést: Tudtátok, hogy ha az ember feláll és lerázza magát, megnő az agyban az oxigénellátás, amitől energikusabb lesz, és sokkal hatékonyabban fog tudni koncentrálni?

Ha időhiány miatt ki kell hagyni a Számolj 20-ig feladatot, vegyétek elő ezt a feladatot valamikor máskor, mivel nagyon jó lehetőséget kínál az együttműködés és a csoportban történő aktív odafigyelés megtapasztalására.

7. FELADAT RÉSZVÉTEL ÉS NEM RÉSZVÉTEL HART LÉTRÁJA⁸ (40 PERC)

A csoportvezetők bemutatják a gyermekek részvételének második eszközét, amely jól használható a gyermekekkel és fiatalokkal foglalkozó projektek tervezéséhez és méréséhez. Emlékeztessétek a résztvevőket, hogy a szünet előtt a részvételről és nem részvételről beszéltek, és mondjátok el, hogy ebben a feladatban különféle példákat fognak látni mindkét oldalra, és azt is meg fogják tapasztalni, hogy nem csak egyféle valódi részvétel lehetséges. Az eszköz neve Hart létrája, amelyet a résztvevők egy rövid csoportos feladat keretében ismernek meg.

Cél: Kreatív módon megismerni Hart létráját.

Anyagok: A4-es papírok létrafokokkal és két különböző színű papírlap.

Előkészítés:

- A résztvevők száma alapján döntsétek el, hogy fel tudjátok-e őket osztani kisebb csoportokra, vagy plenáris módban fogtok dolgozni.
- Minden csoportnak készítsetek 8 A4-es papírlapot. Mindegyik papíron a létra egyik fokának címe szerepeljen. Ezek lehetnek nyomtatottak vagy kézzel írottak, de az összes szöveg ugyanúgy legyen írva, és mielőtt kiosztjátok a papírokat a csoportoknak, keverjétek össze őket, hogy a sorrend ne befolyásolja a választást.

A feladat leírása:

1. lépés: Kreatív megközelítés (15 perc)

- Mondjátok el, hogy Hart létrája egy olyan ábra, amely a gyermekek és fiatalok projektekben történő részvételének mérésére szolgál, mint amilyen az Együtt! projekt is. A létra metaforájánál maradva az egyes szintek a létrafokok, amelyek a gyermekek és fiatalok bevonásának különböző módjait testesítik meg.
- Ebben a feladatban a létra fokait kell sorrendbe tenni a legkevésbé inkluzív résztvételtől a leginkább inkluzívig. Mindegyik csoportnak fel kell állítania a legmegfelelőbbnek tartott sorrendet.
- Mondjátok el, hogy a megoldásukat be kell majd mutatniuk az egész csoportnak. Ezután bemutatjátok Hart létráját és a helyes sorrendet.
- Osszátok a résztvevőket csoportokra, és adjátok nekik 10 percet a sorrend felállítására.
- Ezután a csoportok térjenek vissza a plenáris formába, és minden csoport mondja el, milyen sorrendet választott és miért. Megjegyzéseket csak akkor fűzzetek hozzá, miután már bemutattátok a helyes sorrendet.

⁸ Roger Hart egy amerikai gyermekjogokkal foglalkozó kutató, aki a gyermekek és fiatalok részvételének módszereit vizsgálja. Hart létrájának magyarázata a következő kiadványban található: Children's Participation: From Tokenism to Citizenship, UNICEF Innocenti Essays, No. 4, UNICEF/International Child Development Centre, Florence, Italy, 1992.

Tippek a csoportvezetéshez:

Ha a résztvevők megkérdezik, mit jelent a jelképeség, a következő meghatározást mondhatjátok: Azt jelenti, hogy valaki csak jelképes, szimbolikus erőfeszítést tesz egy adott dolog érdekében.

2. lépés: Hart létrájának bemutatása (15 perc)

- Vetítsétek le a **29. DIÁT**, és olvassátok fel a létrafokokat sorrendben. Tegyétek hozzá, hogy a három legalsó fok nem részvételnek, a többi öt pedig részvételnek minősül.
- A két különböző színű papírral jelöljétek azokat a fokokat, amelyek valódi részvételt jelentenek, és azokat, amelyek nem.
- Kérdezzétek meg a résztvevőket, mit gondolnak Hart sorrendjéről és az általuk választott sorrendről.

- Beszélgetsetek a résztvevőkkel arról, miért azt a sorrendet választották.
- Vetítsétek le a **30. DIÁT**, amelyen az egyes létrafokok definíciója található. A három nem részvételi fok egy-egy példát is tartalmaz.
- Mondjátok el, hogy a valós részvétel különböző formái (5-8. fok) mind helyesek. Egy ideig úgy gondolták, hogy Hart létrájának a legfelső foka az egyetlen valódi részvételi forma. Ezzel a megközelítéssel könnyen el lehet siklani olyan részvételi lehetőségek felett, amelyek az alsóbb fokokon vannak, de amelyek ugyanolyan helytállóak bizonyos célok és körülmények esetén. Például helyi szinten nem biztos, hogy a gyermekek és fiatalok önállóan részt akarnak venni vagy részt vehetnek a városukkal kapcsolatos kezdeményezések megvalósításában, azt a lehetőséget azonban megkaphatják, hogy a véleményüket kikérik, és tájékoztatják őket, így mégis hatással lehetnek a döntéshozásra.
- Mondjátok el, hogy a létra szerkezetének köszönhetően látható, hogy ha bizonyos feltételek nem teljesülnek, megváltozik a helyzet, és ezzel a részvétel minősége is. Például ha a gyermekeket/fiatalokat megkérdezik a véleményükről, de nem tájékoztatják őket, vagy a felnőttek nem adnak megfelelő visszajelzést, részvétel helyett jelképes részvételről van szó.
- Kérdezzétek meg a résztvevőket, van-e kérdésük, megjegyzésük a létra modellel kapcsolatban, vagy akarnak-e újabb példákat hozzáadni.
- Mondjátok el, hogy hamarosan véget ér a foglalkozás.

29. DIA: Hart létrája: Részvétel és nem részvétel

30. DIA: Hart létrájának magyarázata

8. Gyermek által kezdeményezett, a felnőttekkel közösen hozott döntés	<p>A gyermeknek/fiatalnak fejlődő képességeinek megfelelően lehetősége van projekteket kezdeményeznie és együttműködésben megvalósítania, amelyben az ő kezdeményezésére felnőttek is részt vesznek.</p> <p>A résztvevő felnőtteknek tisztában kell lenniük azzal, milyen feladatuk van ebben a gyermek/fiatal érdekét szolgálva.</p>
7. Gyermek által kezdeményezett és irányított	<p>A gyermeknek/fiatalnak fejlődő képességeinek megfelelően lehetősége van projekteket kezdeményeznie és együttműködésben megvalósítania. Támogató környezetre van szükség.</p>
6. Felnőtt által kezdeményezett, a gyermekkel közösen hozott döntés	<p>A projekteket felnőttek kezdeményezik, de a döntéshozásba bevonják a gyermeket/fiatalt például közösségi szinten.</p>
5. A gyermek véleményét kikérték és tájékoztatták	<p>Felnőttek terveznek meg és hajtanak végre projekteket, de tájékoztatják a gyermekeket, hogy ők is értsék a folyamatot. A véleményüket komolyan veszik.</p>
4. A részvétel kijelölt, de a gyermeket tájékoztatták.	<p>Kiválasztottak gyermekeket/ fiatalokat, hogy részt vegyenek egy projektben. Tudják, hogy miről szól a projekt és ki a felelőse. Eldönthetik, hogy részt akarnak-e venni.</p>
3. Jelképesség	<p>Ezt másnéven szimbolikus részvételnek is nevezik. Azt jelenti, hogy csak úgy tűnik, mintha a gyermeket/ fiatalt bevonnák a kezdeményezésbe, de a jelenlétét vagy a véleményét nem veszik figyelembe, vagy nem veszik komolyan.</p> <p>Példa: Néhány jó képességű gyermeket/ fiatalt kiválasztanak, hogy részt vegyenek egy panelbeszélgetésben, de nem igazán tudják, miben vesznek részt, nincs lehetőségük előre felkészülni vagy társaikkal egyeztetni. A véleményüket nem veszik komolyan, és aki meghallgatja őket, kivételként tekint rájuk.</p>
2. Dekoráció	<p>Ez azt jelenti, hogy a gyermek/ fiatal részvétele egy kezdeményezésben azt a célt szolgálja, hogy jobban mutasson a dolog, de nincs mögötte valódi tartalom.</p> <p>Példa: Gyermekek és fiatalok részt vesznek egy eseményen, ahol jól érzik magukat, hordják az esemény pólóját, de semmi vagy kevés beleszólásuk van a szervezésbe, és nem tudják, milyen célt szolgál a rendezvény.</p>

1. Manipuláció

Ez azt jelenti, hogy a felnőttek kihasználják a gyermekek/fiatalok részvételét egy kezdeményezésben egy olyan cél érdekében, amelyet ők akarnak támogatni, és amelyet a gyermekek/fiatalok nem ismernek. Példa: Óvodás gyermekek molinókat visznek egy demonstráción, amelyet a gyermekekkel kapcsolatos szociális döntések hatásai miatt szerveztek.

Tippek a csoportvezetéshez:

- Ha a csoport nem szereti a diákat, a 29. dia levetítése helyett A4-es lapokon is ki lehet rakni a létrafokokat, és így létrehozni Hart létráját. Az egyik csoportvezető sorrendbe rakhatja a fokokat, a másik pedig magyarázza őket. Ebben az esetben fontos megkülönböztetni a részvételi és a nem részvételi fokokat úgy, hogy a 3. és 4. fok között nagyobb távolság legyen, vagy más-más színű papírra lehet tenni a részvételi és nem részvételi fokokat.
- Ha az előző foglalkozásokon a résztvevők felvetettek releváns példákat, amelyek valamelyik létrafokhoz kapcsolódnak, hozzátok be ezeket a példákat is a feladatba.
- A létra magyarázata rövid de intenzív, és a foglalkozás végén van. Ezért a feladat és a magyarázat legyen a lehető legrövidebb. Ha úgy látjátok, hogy a résztvevők fáradtak, velük megbeszélve dönthettek úgy, hogy legyen egy rövid aktivizáló feladat, vagy következzen rögtön az értékelés, és ezt a feladatot a következő foglalkozás elején végzitek el.

8. FELADAT A FOGLALKOZÁS LEZÁRÁSA (10 PERC)

A végső értékelő feladat előtt a csoportvezetők szánjanak egy kis időt a foglalkozás lezárására, és röviden mondják el, szerintük mi volt a legfontosabb pillanat vagy következtetés a foglalkozáson.

Tippek a csoportvezetéshez:

Megfogalmazhatjátok, hogy mit szeretnétek, ha a résztvevők hazavinnének a foglalkozásról, vagy visszajelzést adhattok az alapján, amit a foglalkozás alatt megfigyeltetek. Ehhez a szünetben vagy a feladatok között egyeztetsetek a csoportvezető társatokkal, és döntsétek el, mit mondtok majd a csoportnak. Mivel csoportvezetőként a workshop lebonyolítására figyeltek majd, megkérhetitek a mentort vagy részvételi tanácsadót, hogy figyeljen meg bizonyos dolgokat (pl. hogy reagál a csoport bizonyos feladatokra vagy témákra), és ennek eredményét mondják el nektek a visszajelzés előtt.

31. DIA: Köszönet és információk/részletek a következő foglalkozásról és/vagy szünetről

Köszönjétek meg mindenkinek a részvételt.

- Mondjátok el, hogy a következő foglalkozáson a részvételéről és a döntéshozásról lesz szó.
- Ha a következő foglalkozás ugyanazon a napon van: A csoportvezetők mondják el, mennyi ideig tart a szünet és hány órákor kezdődik a következő foglalkozás.

- Ha a következő foglalkozás egy másik napon van: A csoportvezetők mondják el a tudnivalókat a következő foglalkozásról.
- Mielőtt elkészöntök, emlékeztessétek a résztvevőket, hogy van egy felelős felnőtt, akihez lehet fordulni, ha valami felzaklatja vagy nyugtalanítja őket (mondjátok el újra az illető nevét), és van egy biztonságos terület, ahová el lehet vonulni (emlékeztessétek őket, hol van ez a terület).

9. FELADAT ÉRTÉKELÉS: KÉT CSILLAG ÉS EGY KÍVÁNSÁG (10 PERC)

- A két csillaghoz a csoportvezetők kérik meg a résztvevőket, hogy nevezzenek meg két dolgot, ami tetszett nekik a foglalkozáson.
- Egy másik lehetőség, hogy a résztvevők mondjanak két dolgot, amit a foglalkozáson tanultak, vagy amit hazavisznek innen.
- Majd a csoportvezetők megkérlik a csoportot, hogy fogalmazzanak meg egy kívánságot a következő foglalkozással kapcsolatban.
- Ehhez a következő kérdéseket lehet használni:
- Volt-e valami, ami nem tetszett az foglalkozáson?
- Van-e bármi, amit legközelebb szeretnétek vagy nem szeretnétek csinálni?

A foglalkozás /nap lezárása

Ötletek a csoportvezetőknek és a részvételi tanácsadónak a foglalkozás átgondolásához

Mindegyik nap végén (akár egy, akár több foglalkozás van a nap folyamán) ajánlott, hogy a csoportvezetők tartsanak egy kis szünetet, és szánjanak időt arra, hogy a részvételi tanácsadóval és az egyik mentorral együtt áttekinthessék a foglalkozást/foglalkozásokat, és megbeszéljék a nappal kapcsolatos érzéseiket és gondolataikat.

Néhány kérdés, amely segítheti ezt:

Az élménnyel kapcsolatban:

Hogy érzed magad? Van valami, amiről szeretnél beszélni?

Ne feledjétek, hogy csoportvezetőként is ha valami felzaklat vagy aggaszt a workshop alatt, beszéljétek róla a csoportvezető társatokkal és/vagy a részvételi tanácsadóval (pl. amíg a csoport egy feladatot old meg, vagy szünetben). Nagyon fontos, hogy foglalkozzatok azzal, hogyan érzitek magatokat, különösen, mert ez befolyásolhatja a foglalkozás megtartását is.

A foglalkozással kapcsolatban:

- Hogy ment a nap?
- Mi működött jól és miért? Mi nem működött jól és miért? (Gondolj a helyszínre, a technikára, a résztvevőkre, a csoportvezetésre, az időzítésre, stb.)
- Ha történt valami, elégedett vagy a megoldásával? Csinálnál-e valamit másképp?
- Úgy érzed-e, hogy tanultál valamit, amit át tudsz vinni a következő alkalomra?
- Van-e bármi, amire szükséged van a másik csoportvezetőtől vagy a részvételi tanácsadótól?

4. WORKSHOP FOGLALKOZÁS – A KÖZÜGYEKSEL KAPCSOLATOS DÖNTÉSHOZÁS

1. FOGLALKOZÁS	2. FOGLALKOZÁS	3. FOGLALKOZÁS	4. FOGLALKOZÁS	5. FOGLALKOZÁS	6. FOGLALKOZÁS
Köszöntés és ismerkedés	Gyerekjogok és részvétel	Részvétel és a döntési folyamatok	Közügyekkel kapcsolatos döntéshozás és a Lundy-modell	Felkészülés a felnőttekkel való találkozásra és üzenetek kidolgozása	Találkozás a felnőttekkel

A foglalkozás teljes időtartama: Kb. 3 óra

Mielőtt a foglalkozás elkezdődik:

A TEREM ELŐKÉSZÍTÉSE: A foglalkozás kezdete előtt a székeket kör vagy félkör alakban helyezték el. Jelöljétek ki egy „biztonságos teret”, ahova biztonságosan visszahúzódhatnak azok, akiknek egy kis elvonulásra van szükségük.

Előkészítés:

- Ha diákat szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a laptopot vagy a számítógépet és a PowerPoint prezentációt. Ellenőrizték, hogy a projektor be legyen kapcsolva, és össze legyen kötve a monitorral. A foglalkozás előtt próbáljátok ki, hogy működik-e a PowerPoint.
- Ha nem szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a táblát vagy a papírokat, amire írni fogtok.
- A táblát a monitorhoz közel helyezték el, vagy olyan helyen, ahol számotokra és a csoport számára is kényelmesen látható, és készítsétek elő táblafilceket, filceket és öntapadó cetliket.
- Az asztalokat a csoportmunkának megfelelően rendezték el a teremben, és ha lehetséges, biztosítsatok helyet víznek és rágcsálnivalóknak a szünetekre.
- Tanulmányozzátok át a következő feladatokat és amit ezzel kapcsolatban majd elmondtok a résztvevőknek.
- A 2. és 4. döntéshozással kapcsolatos feladatok leírása.
- A 7. feladat és a Lundy modell a gyermekek részvételéről

A helyi környezethez igazítás

A 4. feladat olyan része a workshopnak, amelyet az adott csoporthoz kell igazítani ahhoz, hogy igazán releváns lehessen. A közügyekkel kapcsolatos döntéshozás jellemzői országonként változóak, hiszen az egyes kormányok és önkormányzatok különböző módokon hoznak döntéseket, és különböző mértékű tapasztalatuk van a gyermekek és fiatalok bevonásában.

A helyi környezethez igazítás azt jelenti, hogy bizonyos feladatok tartalmát vagy az elméleti részhez fűzött példákat meg lehet változtatni, vagy ki lehet hagyni olyan részeket, amelyek az eddigi tudásotok alapján a csoport számára nem relevánsak.

Ehhez részben szükségetek lesz saját tapasztalataitokra az országgal és az adott hellyel, illetve a gyermekek és fiatalok részvételével kapcsolatban. Más információknak utána kell néznetek. A nemzeti csapat segíthet titeket ebben, például úgy, hogy információt gyűjt arról, milyen helyi lehetőségek állnak rendelkezésre a döntéshozásban történő részvételre, és hogy a megfelelő szakembereket és döntéshozókat hívják meg a felnőttekkel történő találkozóra.

Csoportvezetőként kérjete felvilágosítást a részvételi szakértőtől és a nemzeti csapattól, hogy megfelelően tudjátok előkészíteni a foglalkozást, és tájékozódjatok azokról a helyi lehetőségekről, amelyeket megoszthattok a résztvevőkkel.

A foglalkozáshoz szükséges anyagok:

- PowerPoint projektor és monitor.
- Laptop vagy számítógép.
- PowerPoint diák.
- A részvételi szerződés az 1. foglalkozásról, amelyet a falra akasztotok
- A Két csillag és egy kívánsághoz készített papírlapok.
- A 2. feladathoz: Egy folyamat létrehozása: gumilabda/labdák vagy ping-pong labda/labdák.
- A 7. feladathoz: Részvétel a közügyekkel kapcsolatos döntéshozásban: A Lundy modell: A Lundy modell négy eleme és azok definíciói A4-es nyomtatott papírlapokon vagy laminált lapokon.
- Nagy alakú papírlapok, öntapadó cetlik, filctollak és ragasztószalag a papírok falra rögzítéséhez:
- Frissítők.

4. FOGLALKOZÁS: TANULÁSI EREDMÉNY

A 4. foglalkozás témája a közügyekkel kapcsolatos döntéshozás.
A foglalkozás végére a résztvevők többet tudnak a kollektív részvételről és a közügyekkel kapcsolatos döntéshozásról. Megismerik Lundy modelljét a gyermekek részvételéről.

1. FELADAT A RÉSZTVEVŐK ÜDVÖZLÉSE (5 PERC)

A csoportvezetőknek annak függvényében kell megtervezniük a foglalkozás bevezetését, hogy a 4. foglalkozás napján van-e másik foglalkozás is.

33. DIA: A csoportvezetők és a csapattagok nevei és feladatköre

A csoportvezetők üdvözlik újra a résztvevőket a workshopon, és:

- Megkérnek mindenkit, hogy üljön le a körben.
- Emlékeztetik a résztvevőket a részvételi szerződésre (az 1. foglalkozáson használt papírokat újra ki kell ragasztani a falra, hogy mindenki jól lássa), és megkérdezik, hogy szeretnék-e bármivel kiegészíteni.
- Ha szükséges, újra elmondják a „felelős felnőtt” nevét, átisméltik, hogy ha a workshop alatt valakit felzaklat valami, hozzá lehet fordulni, vagy a el lehet vonulni a biztonságos helyre.

2. FELADAT BEMELEGÍTŐ FELADAT: EGY FOLYAMAT LÉTREHOZÁSA (15 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevőknek kreatív módon kell egymásnak dobniuk a labdát a csoportban úgy, hogy egy olyan folyamat jöjjön létre, amelyben mindenki részt vesz.

Cél: Az inklúzió fogalmának megismerése egy folyamatban, és a csoporton belüli együttműködés erősítése.

Anyagok: Egy puha labda vagy babzsák (több darabra lesz szükség arra az esetre, ha kisebb csoportokban akartok dolgozni).

Előkészítés: Tegyétek félre a székeket, hogy a terem közepén elegendő hely legyen.

A feladat leírása:

34. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy álljanak körbe, és mondjátok el, hogy egy labdás játékot fognak játszani, amellyel egy folyamatot fogják létrehozni. A folyamat cselekvések sorozata bizonyos szabályok alapján. Mutassátok meg a labdát.
- Mondjátok el a szabályokat:
- Mindenkinek hozzá kell érnie a labdához.
- Nem dobhatják a labdát a mellettük álló(k)nak.
- A labdának vissza kell kerülnie ahhoz a személyhez, aki elindította a folyamatot.
- A labda nem gurulhat (pl. falon, a padlón, asztalon).
- Amint a folyamat végét ért, még egyszer meg kell ismételni.
- Ha a labda leesik, újra kell kezdeni a folyamatot.
- Ha a résztvevők teljesítették a két kört, tegyétek fel a következő kérdéseket:
- Milyen volt létrehozni ezt a folyamatot?
- Milyen stratégiákat alkalmaztatok, hogy működjön a dolog?
- Van valamilyen megjegyzésetek vagy gondolatotok, amit meg szeretnétek osztani a csoporttal?
- A feladat végén kérjétek meg a résztvevőket, hogy segítsenek visszarendezni a székeket egy körbe, és mondjátok el, hogy következik a következő rész.

3. FELADAT A FOGLALKOZÁS ÁTTEKINTÉSE (5 PERC)

A csoportvezetők bemutatják a foglalkozás áttekintését. Mindenképp említsétek meg a következőket:

- A foglalkozás központi témája a részvétel a közügyekkel kapcsolatos döntéshozásban. A résztvevők csoportmunkán és információmegosztáson keresztül fognak erről a témákról tanulni.
- Mennyi ideig tart majd ez a foglalkozás, és hogy lesz szünet.
- Kérdezzétek meg, hogy van-e bárkinek kérdése.

35. DIA: A foglalkozás áttekintése

A 4. foglalkozás áttekintése:

- A résztvevők üdvözlése
- Bemelegítő feladat: Egy folyamat létrehozása
- A foglalkozás áttekintése
- Hogyan hozunk döntéseket?
- Kollektív részvétel és a közügyekkel kapcsolatos döntéshozás

Szünet

- Névjáték aktivizáló feladat - újra
- Részvétel a közügyekkel kapcsolatos döntéshozásban: A Lundy modell
- A foglalkozás lezárása
- Értékelés: Két csillag és egy kívánság

4. FELADAT HOGYAN HOZUNK DÖNTÉSEKET? (45 PERC)

A csoportvezetők egy háromlépcsős játékra invitálják a résztvevőket, amely során arról gondolkodnak és beszélgetnek, hogy mire van szükség egy döntéshozáshoz.

Mondjátok el, hogy a döntéshozás nem egyetlen cselekvésből áll, hanem egy folyamat, amelynek különböző lépései vannak, amelyek a személytől és a szituációtól függően változhatnak. Ez a folyamat nem lineáris: Ez azt jelenti, hogy elképzelhető, hogy valamikor a folyamat során vissza kell térni egy korábbi lépéshez, újra fel kell mérni a helyzetet, és lehet, hogy más irányt kell választani.

Cél: A döntéshozási folyamat megismerése

Anyagok: Öntapadó cetlik vagy papírlapok és tollak (ha szükséges) a résztvevőknek

Előkészítés: Készítsétek elő a táblát vagy nagy papírlapot, amire jegyzetelni fogtok a feladat utolsó részében.

A feladat leírása:

36-37. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

1. lépés: Bevezetés (5 perc)

- Mondjátok el, hogy a feladat 3 lépésből áll:
- Gondoljanak vissza egy alkalomra, amikor döntést kellett hozniuk. Ez lehet egy egyszerű dolog is, például Mit vegyek fel ma? vagy egy összetettebb dolog, például Melyik iskolát válasszam? Gondolják át, mi szükséges ahhoz, hogy ezt a döntést meghozzák. Ez lehet információ, idő, segítség, beszélni valakivel, ezek mind együtt, vagy valami más. Ne feledjétek, hogy nincs jó vagy rossz válasz.
- Párokban beszéljék meg.
- Osszák meg az eseteket az egész csoportban, és beszélgessenek arról, hogy a tapasztalataik és gondolataik alapján milyen a döntéshozás folyamata.
- Emlékeztessétek a résztvevőket a titoktartásra, amiben a részvételi szerződésben megállapodtatok, és hogy mind a párokban, mind az egész csoport előtt azt oszthatnak meg, amit szeretnének, amit pedig másoktól hallanak, azt bizalmasan kell kezelniük.

2. lépés: Egyéni munka és páros megbeszélés (15 perc)

- Osszátok ki minden résztvevőnek egy öntapadó cetlit vagy egy papírlapot.
- Mondjátok el, hogy 5 percük lesz arra, hogy végiggondolják az élményeket, és 10 perc a páros megbeszélésre (azaz a pár mindkét tagjának 5 perc).
- Amikor az egyéni munka ideje lejárt, a résztvevők forduljanak a balra mellettük lévő felé, és így alakítsanak párokat.
- Amikor a páros munkára szánt idő lejárt, a résztvevők térjenek vissza az egész csoporthoz.

Tippek a csoportvezetéshez:

Ha a résztvevőknek nehéz elkezdni a feladatot vagy felidézni egy döntéshelyzetet, adjatok nekik több időt, és segítsétek, hogy megértsék, mi a feladat. Segítsétek nekik észrevenni, hogy milyen sok tettünk valamilyen döntésen alapul, és kérjétek meg őket, hogy próbálják meg megfigyelni, milyen lépések vezettek egy-egy döntésekhez. Ha a „Mit vegyek fel ma?” példát használjátok, együtt vezessétek vissza a lépéseket, amelyek a döntéshez vezettek: gyűjtöttek-e információt, szembesültek-e problémával, találtak-e megoldást, stb.

3. lépés: Megosztás és csoportos megbeszélés (15 perc)

- Kérdezzétek meg, hogy ki szeretne megosztani valamit az egyéni vagy a páros munkából.
- Mondjátok el, hogy a csoportos megbeszélésnek nem az a célja, hogy az egyéni élményekhez hozzászóljanak, hanem az, hogy felismerjék, folyamatosan döntéseket hozunk, és minden döntésnél egy folyamatra van szükség ahhoz, hogy tudatosan válasszunk.
- Jegyzeteljétek a táblára/papírlapra a megosztások alatt. Fel lehet tenni néhány irányító kérdést:
- Felfedeztetek valamilyen közös pontot azokban a helyzetekben, amikor döntést kell hozni?
- Változik valami, ha másokkal együtt, közösen kell döntést hozni?

4. lépés: Lezárás (10 perc)

A tábla/papírlapok alapján rendezzétek csoportba a résztvevők által felvetett dolgokat, és minden témának adjatok nevet. Amíg az egyik csoportvezető felolvassa a témákat, a másik felírhatja őket más-más színű öntapadó cetlikre, és felragaszthatja őket a táblára. Mutassatok rá, hogy minden összegyűjtött elem része lehet a döntéshozásnak.

Mondjátok el, hogy nincs egyetlen megszabott döntéshozási folyamat, és mindenki másképp halad végig ezen a folyamaton, a kultúrájának és tapasztalatinak megfelelően. Ha ismerjük, hogyan születnek a döntések, jobban tudunk magunk is döntéseket hozni vagy segíteni mások döntéseiben.

Kérdezzétek meg, hogy van-e valakinek hozzáfűznivalója vagy kérdése, és zárjátok le a beszélgetést. Ne felejtsetek el elmondani, hogy hamarosan a különböző döntéshozási folyamatokról fogtok beszélgetni.

Tipppek a csoportvezetéshez:

A feladat végén a csoportos megbeszélésnél elképzelhető, hogy néhány résztvevő beszélni szeretne a döntéshozásban történő részvételről, különösen, ha igennel válaszoltak arra a kérdésre, hogy változik-e valami, ha másokkal együtt, közösen kell döntést hozni. Ilyen esetben kérdezzétek meg, hogy rendben van-e az, ha most folytatjátok a beszélgetést, és a következő feladatok alatt tértek vissza a mondanivalójukhoz.

5. FELADAT KOLLEKTÍV RÉSZVÉTEL ÉS A KÖZÜGYEKSEL KAPCSOLATOS DÖNTÉSHOZÁS (20 PERC)

Ebben a feladatban a csoportvezetők mondanak el információkat a résztvevőknek, majd ezekről csoportos beszélgetés történik.

Mondjátok el a következőket:

- Már megismertük a részvétel fogalmát, és megtanultuk, hogy ez arról szól, hogy az életeteket érintő kérdésekben jogotok van kifejezni a véleményeteket, és ezt a döntéshozóknak komolyan kell venniük és figyelembe kell venniük.
- Bizonyos témák, amelyekben jogotok van véleményt nyilvánítani személy szerint érintenek titeket, más területeken csoportként, azaz „fiatalként” vagytok érintettek.
- Tegyétek fel a következő kérdést: Tudtok mondani olyan döntéseket, amelyek fiatalként érintenek titeket?
- Jegyzeteljétek a válaszokat.
- Ha a résztvevőknek nem nagyon jutnak eszükbe példák, mondjatok ti néhány olyat, amely az adott országban releváns (például iskolákkal, támogatási pályázatokkal, környezetvédelmi lépésekkel kapcsolatos döntések vagy a Covid járvány alatti döntések).
- Mondjátok el, hogy ezeket a döntéseket, amelyeket a kormány és az irányító testületek hoznak országos vagy helyi szinten nevezzük közügyekkel kapcsolatos döntéseknek.
- Ezekben a döntésekben az úgynevezett kollektív részvétel formájában lehet részt venni. Ezek azok az esetek, amikor a gyermekek és fiatalok szervezett módon próbálnak hatni egy döntésre, és így vesznek részt a döntési folyamatban, vagy amikor felkérjük őket a részvétel valamilyen formájára, például konzultáció formájában kikérjük a véleményüket.
- Kérdezzétek meg a résztvevőket, hogy tudnak-e példát mondani a közügyekkel kapcsolatos döntésekben történő kollektív részvételre, és jegyzeteljétek a táblára a válaszokat.

Tipppek a csoportvezetéshez:

Ez a feladat az egyik olyan rész, amelyet a leginkább a helyi kontextusra lehet szabni az alapján, hogy az érintett gyermekek és fiatalok mennyire érzékenyek, illetve, hogy mit tudtok a helyi körülményekről.

38. DIA: Egyéni és kollektív részvétel (ha szükséges, vetítsétek ki)

SZÜNET 15 perc

6. FELADAT AKTIVIZÁLÓ FELADAT: NÉVJÁTÉK AKTIVIZÁLÓ FELADAT - ÚJRA (10 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők újra gyakorolják egymás nevét, és pozitív visszajelzést adnak egymásnak.

Cél: A pozitív visszajelzés értékelése és a csoporton belüli hatékony közös munka megtapasztalása.

Anyagok: Nincs

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

39. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy álljanak vagy üljenek körbe.
- Kérjétek meg mindenkit, hogy idézzék fel korábról az „új” nevüket és a hozzá tartozó mozdulatot (pl. Kedves Karcsi és egy mosoly).
- Mondjátok el a résztvevőknek, hogy meg kell jegyezniük minden olyan résztvevőnek az új nevét (melléknév + név + mozdulat), aki előttük szólalt meg.
- Az egyik csoportvezető kezdi a játékot úgy, hogy elmondja saját új nevét (melléknév + név + mozdulat).
- Ezután a tőle jobbra álló résztvevőnek el kell ismételnie ezt a nevet, és utána elmondja a sajátját. Majd a tőle jobbra álló résztvevőnek el kell ismételnie valamennyi eddig elhangzott nevet, és utána elmondja a sajátját.
- Addig folytassátok, amíg a csoportban mindenkire sor nem kerül.
- Mivel az utolsó résztvevőnek az összes nevet el kell ismételnie, a többi résztvevő segíthet neki, ha elakad. Ezen a ponton emlékeztessétek a résztvevőket, hogy ez a játék nem a győzelemről szól, hanem az együttműködésről és a cél közös eléréséről.
- Miután a játék véget ért, dicsérjétek meg mindenkit, és javasoljátok, hogy mindenki gratuláljon egymásnak vagy mondjon valami elismerőt a többieknek a közös munkáért. Ehhez csinálhatják ugyanazt, amit az első alkalommal, amikor ezt a játékot játszották, vagy kitalálhatnak új fajta dicséretet is.

Tippek a csoportvezetéshez: Alternatív aktivizáló feladat (5 perc)

Ha nincs elég idő a tervezett feladathoz, de látjátok, hogy a résztvevőknek jót tenne egy aktivizálás, elvégezhetitek a következő rövid feladatot.

Mindenki álljon fel, rázza le magát, forduljon egyet körbe és üljön vissza.

Fel lehet tenni a következő kérdést: Tudtátok, hogy ha az ember feláll és lerázza magát, megnő az agyban az oxigénellátás, amitől energikusabb lesz, és sokkal hatékonyabban fog tudni koncentrálni?

7. FELADAT RÉSZVÉTEL A KÖZÜGYEKSEL KAPCSOLATOS DÖNTÉSHOZÁSBAN: A LUNDY MODELL⁹ (45-70 PERC)

A csoportvezetők bemutatják a harmadik eszközt, amelynek segítségével tervezni és bizonyos részvételi követelmények mentén mérni lehet azokat a közügyekkel kapcsolatos döntéseket, amelyekben gyermekek és fiatalok is részt vesznek.

Az eszköz neve a Lundy modell, amelyet a résztvevők egy rövid csoportos feladat keretében ismernek meg.

1. lépés: Kreatív megközelítés (15 perc)

Cél: Kreatív módon megismerni a Lundy modellt.

Anyagok: A Lundy modell négy eleme és azok definíciói A4-es nyomtatott papírlapokon vagy laminált lapokon.

Előkészítés:

- A résztvevők száma alapján döntsétek el, hogy fel tudjátok-e őket osztani kisebb csoportokra, vagy plenáris módban fogtok dolgozni.
- Készítsétek elő a Lundy modell négy elemét és azok definícióit A4-es nyomtatott papírlapokon vagy laminált lapokon (ha csoportokban dolgoztok, csoportonként 8 lapra lesz szükség: 4 lap a 4 elemmel és 4 lap a hozzájuk tartozó definíciókkal).
- Ezek lehetnek nyomtatottak vagy kézzel írottak, de az összes szöveg ugyanúgy legyen írva, hogy ez ne befolyásolja a választást.

A feladat leírása:

- Mondjátok el a résztvevőknek, hogy a Lundy modell egy ábra, amelyen az olyan közügyekkel kapcsolatos döntések lényeges lépései szerepelnek, amelyekben gyermekek és fiatalok is részt vesznek.
- A modell négy elemből áll, amelyek a folyamat négy fő lépéséhez kapcsolódnak az UNCRC 12. cikke alapján. Ez a cikk a gyermekek és fiatalok azon jogáról szól, hogy véleményt nyilvánítsanak és véleményüket kellően figyelembe vegyék.
- A feladat során a résztvevők elolvassák a négy elemet, és párosítják őket a definíciókkal.
- Mondjátok el a résztvevőknek, hogy kis csoportokban fognak dolgozni 10 percig, majd a megoldásukat be kell mutatniuk az egész csoportnak. Ekkor fogjátok bemutatni a Lundy modellt.

⁹ Dr Laura Lundy a nemzetközi gyermekjogok professzora a belfasti Queen's Egyetemen. Modelljének célja, hogy segítséget nyújtson a fiataloknak és a felnőtteknek a közügyeket érintő döntésekben való részvételhez. https://commission.europa.eu/system/files/2022-12/lundy_model_of_participation_0.pdf <https://www.qub.ac.uk/Research/case-studies/childrens-participation-lundy-model.html>

- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy térjenek vissza a teljes csoportba, és minden csoport mondja el és röviden indokolja meg a választását. Csak azt követően fűzzetek hozzá megjegyzéseket, hogy bemutattátok a Lundy modellt.

2. lépés: A modell bemutatása (20 perc)

- Vetítsétek le a **40. DIÁT** (nyomtatott vagy laminált lapokból rakjátok ki a modellt), és sorrendben olvassátok fel az elemeket, hangsúlyozva, hogy a sorrend nem tetszőleges, hanem azt mutatja, hogyan jön létre egy részvételi folyamat.

2. kép: Lundy modellje a részvételről¹⁰

- Olvassátok fel az elemek definícióit (41. dia), és beszéljétek meg őket a csoporttal:

- Hely:** A gyermekek és fiatalok számára biztonságos, inkluzív lehetőségeket kell teremteni a véleményformálásra és annak kifejezésére.
- Hang:** A gyermekeknek és fiataloknak segíteni kell a véleményük kifejezésében.
- Meghallgatás:** A véleményeket meg kell hallgatni.
- Hatás:** A véleményeket a megfelelő módon figyelembe kell venni.

Vetítsétek le a **42. DIÁT** a négy elem ellenőrzőlistájával. Mondjátok el, hogy a lista olyan kérdéseket tartalmaz, amelyek jól használhatók a modell alkalmazásához.

10. https://commission.europa.eu/system/files/2022-12/lundy_model_of_participation_0.pdf

3. lépés: Csoportos megbeszélés (10 perc)

- Kérdezzétek meg, hogy van-e kérdés vagy megjegyzés, és válaszadás közben hozzatok példákat, és utaljatok azokra az eszközökre (a 9 alapkövetelmény és Hart létrája), amelyeket már megbeszéltek.

40. DIA: A Lundy modell a gyermekek részvételéről

41. DIA: A négy elem magyarázata

42. DIA: A Lundy modell részvételi listája

4. lépés (választható): További csoportos megbeszélés (25 perc)

43. DIA: További csoportos megbeszélés

Tippek a csoportvezetéshez:

Ezt a feladatot lehet javasolni idősebb résztvevők esetén, ha a fiatalok élnek bizonyos helyi lehetőségekkel, vagy ha ezeket a lehetőségeket már megbeszéltek a workshopon a felnőttekkel való találkozóra készülve. A feladat jó lehetőség arra, hogy a Lundy modell szempontjából vizsgáljátok meg a helyi kezdeményezéseket vagy közéleti folyamatokat, és üzeneteket fogalmazzatok meg a felnőtteknek, ami a következő rész témája lesz majd.

Cél: A Lundy modell alkalmazása ismert és releváns kezdeményezéseken, és ezáltal a modellel kapcsolatos ismeretek elmélyítése.

Anyagok: Öntapadó cetlik, tábla, tollak

Előkészítés:

- Készítsetek elő résztvevőnként 4 öntapadó cetlit. Legyen több tartalék is arra az esetre, ha többre van szükségük.
- Készítsétek elő a laminált (vagy nyomtatott) lapokat a Lundy modellel (elemek és definíciók) úgy, hogy a résztvevők jól lássák, és tudjanak körülötte mozogni.
- Készítsétek elő a táblát vagy nagy papírlapot, amire jegyzetelni fogtok a csoportos beszélgetés közben.
- Kérjeteك segítséget a részvételi tanácsadótól és a nemzeti csapattól, és állítsatok össze néhány példát helyi lehetőségekről, amelyekben gyermekek és fiatalok részt vehetnek. Kérdezzétek meg a résztvevőket, melyiken szeretnének dolgozni.
- Készítsetek elő tollakat a résztvevőknek.

A feladat leírása:

- Mondjátok el a résztvevőknek, hogy ez a feladat az előző beszélgetés folytatása, és célja, hogy a Lundy modell segítségével értékeljenek egy kezdeményezést, és ezáltal mélyebben megismerjék a modellt.
- Említsétek meg, hogy mivel a következő foglalkozás arról fog szólni, hogy üzeneteket fogalmaznak meg a felnőtteknek, már ezzel a feladattal elkezdnek majd ötleteket gyűjteni ehhez.

- Helyezzétek a modellt középre, ahol mindenki jól látja, és mondjátok el, hogy öntapadó cetliket fogtok nekik kiosztani, amelyekre felírhatják a javaslatukat és ötleteiket, és elhelyezhetik a modellnek azon eleme mellé, amelyekre vonatkozik. Például ha van egy javaslat azzal kapcsolatban, hogy legyen sokféle lehetőség a véleményük kifejezésére, ezt a cetlit a Hang kártya mellé lehet elhelyezni.
- Emlékeztessétek a résztvevőket, hogy melyik kezdeményezéssel foglalkoztok: Ez lehet olyan dolog, amelyet már ismernek a résztvevők, mert már beszéltek róla a workshopon, de ha nem ilyen, akkor röviden mutassátok be a kezdeményezést.
- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy írják le a javaslatukat, ötleteiket a modell egyes elemeivel kapcsolatban, és helyezzék őket a megfelelő kártya mellé.
- Erre adjatok nekik 10 percet. Ezután olvassátok át a cetliket, és kérdezzétek meg a résztvevőket, hogy szeretnének-e még hozzászólni.
- Amíg az egyik csoportvezető a cetliket olvassa és felteszi a kérdéseket, a másik jegyzetelje a résztvevők válaszait a táblára.
- Emlékeztessétek a résztvevőket, hogy ezt az anyagot fel fogjátok használni a következő foglalkozáson, és hogy ez a foglalkozás hamarosan véget ér.

8. FELADAT A FOGLALKOZÁS LEZÁRÁSA (10 PERC)

A végső értékelő feladat előtt a csoportvezetők szánjanak egy kis időt a foglalkozás lezárására, és röviden mondják el, szerintük mi volt a legfontosabb pillanat vagy következtetés a foglalkozáson.

Tippek a csoportvezetéshez:

Megfogalmazhatjátok, hogy mit szeretnétek, ha a résztvevők hazavinnének a foglalkozásról, vagy visszajelzést adhattok az alapján, amit a foglalkozás alatt megfigyeltetek. Ehhez a szünetben vagy a feladatok között egyeztetsetek a csoportvezető társatokkal, és döntsétek el, mit mondtok majd a csoportnak. Mivel csoportvezetőként a workshop lebonyolítására figyeltek majd, megkérhetitek a mentort vagy részvételi tanácsadót, hogy figyeljen meg bizonyos dolgokat (pl. hogy reagál a csoport bizonyos feladatokra vagy témákra), és ennek eredményét mondják el nektek a visszajelzés előtt.

44. DIA: Köszönet és információk/részletek a következő foglalkozásról és/vagy szünetről

Köszönjétek meg mindenkinek a részvételt.

- Mondjátok el, hogy a következő foglalkozáson a felnőtteknek szóló üzeneteket fogjátok elkészíteni, és:
- *Ha a következő foglalkozás ugyanazon a napon van:* A csoportvezetők mondják el, mennyi ideig tart a szünet és hány órákor kezdődik a következő foglalkozás.
- *Ha a következő foglalkozás egy másik napon van:* A csoportvezetők mondják el a tudnivalókat a következő foglalkozásról.

- Mielőtt elköszöntök, emlékeztessétek a résztvevőket, hogy van egy felelős felnőtt, akihez lehet fordulni, ha valami felzaklatja vagy nyugtalanítja őket (mondjátok el újra az illető nevét), és van egy biztonságos terület, ahová el lehet vonulni (emlékeztessétek őket, hol van ez a terület).

9. FELADAT ÉRTÉKELÉS: KÉT CSILLAG ÉS EGY KÍVÁNSÁG (10 PERC)

- A két csillaghoz a csoportvezetők kérik meg a résztvevőket, hogy nevezzenek meg két dolgot, ami tetszett nekik a foglalkozáson.

Egy másik lehetőség, hogy a résztvevők mondjanak két dolgot, amit a foglalkozáson tanultak, vagy amit hazavisznek innen.

- Majd a csoportvezetők megkérlik a csoportot, hogy fogalmazzanak meg egy kívánságot a következő foglalkozással kapcsolatban.

Ehhez a következő kérdéseket lehet használni:

- Volt-e valami, ami nem tetszett az foglalkozáson?
- Van-e bármi, amit legközelebb szeretnétek vagy nem szeretnétek csinálni?

A foglalkozás /nap lezárása

Ötletek a csoportvezetőknek és a részvételi tanácsadónak a foglalkozás átgondolásához

Mindegyik nap végén (akár egy, akár több foglalkozás van a nap folyamán) ajánlott, hogy a csoportvezetők tartsanak egy kis szünetet, és szánjanak időt arra, hogy a részvételi tanácsadóval és az egyik mentorral együtt áttekintsék a foglalkozást/foglalkozásokat, és megbeszéljék a nappal kapcsolatos érzéseiket és gondolataikat.

Néhány kérdés, amely segítheti ezt:

Az élménnyel kapcsolatban:

Hogy érzed magad? Van valami, amiről szeretnél beszélni?

Ne feledjétek, hogy csoportvezetőként is ha valami felzaklat vagy aggaszt a workshop alatt, beszéljétek róla a csoportvezető társatokkal és/vagy a részvételi tanácsadóval (pl. amíg a csoport egy feladatot old meg, vagy szünetben). Nagyon fontos, hogy foglalkozzatok azzal, hogyan érzitek magatokat, különösen, mert ez befolyásolhatja a foglalkozás megtartását is.

A foglalkozással kapcsolatban:

- Hogy ment a nap?
- Mi működött jól és miért? Mi nem működött jól és miért? (Gondolj a helyszínrre, a technikára, a résztvevőkre, a csoportvezetésre, az időzítésre, stb.)
- Ha történt valami, elégedett vagy a megoldásával? Csinálnál-e valamit másképp?
- Úgy érzed-e, hogy tanultál valamit, amit át tudsz vinni a következő alkalmakra?
- Van-e bármi, amire szükség van a másik csoportvezetőtől vagy a részvételi tanácsadótól?

5. WORSKHOP FOGLALKOZÁS – FELKÉSZÜLÉS A FELNŐTTEKKEL VALÓ TALÁLKOZÓRA

1. FOGLALKOZÁS	2. FOGLALKOZÁS	3. FOGLALKOZÁS	4. FOGLALKOZÁS	5. FOGLALKOZÁS	6. FOGLALKOZÁS
Köszöntés és ismerkedés	Gyerekjogok és részvétel	Részvétel és a döntési folyamatok	Közügyekkel kapcsolatos döntéshozás és a Lundy-modell	Felkészülés a felnőttekkel való találkozásra és üzenetek kidolgozása	Találkozás a felnőttekkel

A foglalkozás teljes időtartama: Kb. 3,5 óra

Mielőtt a foglalkozás elkezdődik:

A TEREM ELŐKÉSZÍTÉSE: A foglalkozás kezdete előtt a székeket kör vagy félkör alakban helyezték el. Jelöljétek ki egy „biztonságos teret”, ahova biztonságosan visszahúzódhatnak azok, akiknek egy kis elvonulásra van szükségük.

Előkészítés:

- Ha diákat szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a laptopot vagy a számítógépet és a PowerPoint prezentációt. Ellenőrizték, hogy a projektor be legyen kapcsolva, és össze legyen kötve a monitorral. A foglalkozás előtt próbáljátok ki, hogy működik-e a PowerPoint.
- Ha nem szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a táblát vagy a papírokat, amire írni fogtok.
- A táblát a monitorhoz közel helyezték el, vagy olyan helyen, ahol számotokra és a csoport számára is kényelmesen látható, és készítenek elő táblafilceket, filceket és öntapadó cetliket.
- Az asztalokat a csoportmunkának megfelelően rendezték el a teremben, és ha lehetséges, biztosítsatok helyet víznek és rágcsálnivalóknak a szünetekre.

A foglalkozáshoz szükséges anyagok:

- PowerPoint projektor és monitor.
- Laptop vagy számítógép.
- PowerPoint diák.
- A részvételi szerződés az 1. foglalkozásról, amit a falra akasztotok
- A Két csillag és egy kívánsághoz készített papírlapok.

- A 6. feladathoz: *Az üzenetek kiválasztása:* Készítsetek elő 4 nagy papírlapot, mindegyikre írjatok fel egy kérdést, és tegyétek fel őket a falra:
  - » 1. lap: Mit vársz a felnőttekkel való találkozótól?
  - » 2. lap: Mi aggaszt a felnőttekkel való találkozóval kapcsolatban?
  - » 3. lap: Miről szeretnéd, hogy szóljon a találkozó?
  - » 4. lap: Mit szeretnél elmondani a felnőtteknek a részvétellel kapcsolatban?
- A 8. feladathoz: *Az üzenetek elkészítése:*
  - » Nagy papírlapok, A3-as és A4-es papírlapok.
  - » Régi magazinok vagy újságpapírok a kivágáshoz.
  - » Tollak, ceruzák és egyéb kreatív anyagok pl. különböző formájú öntapadó cetlik, színes papírlapok.
  - » Kerek végű ollók és ragasztó vagy cellux a kollázsokhoz.
  - » Ragasztópárna vagy egyéb olyan anyag, amellyel a nagy lapokat a falra lehet rögzíteni.
  - » Nagy alakú papírlapok, öntapadó cetlik, filctollak és ragasztószalag a papírok falra rögzítéséhez:
- Frissítők.

5. FOGLALKOZÁS:

TANULÁSI EREDMÉNY

Az 5. foglalkozás témája üzenetek készítése a felnőtteknek a velük való találkozóra a 6. foglalkozáson.

A foglalkozás végére a résztvevők megbeszélnek, hogy milyen üzeneteket akarnak küldeni, kiválasztják és elkészítik az előadásukat.

1. FELADAT A RÉSZTVEVŐK ÜDVÖZLÉSE (5 PERC)

A csoportvezetőknek annak függvényében kell megtervezniük a foglalkozás bevezetését, hogy az 5. foglalkozás napján van-e másik foglalkozás is.

45. DIA: A csoportvezetők és a csapattagok nevei és feladatköre

A csoportvezetők üdvözlik újra a résztvevőket a workshopon, és:

- Megkérnek mindenkit, hogy üljön le a körben.
- Emlékeztetik a résztvevőket a részvételi szerződésre (az 1. foglalkozáson használt papírokat újra ki kell ragasztani a falra, hogy mindenki jól lássa), és megkérdezik, hogy szeretnék-e bármivel kiegészíteni.
- Ha szükséges, újra elmondják a „felelős felnőtt” nevét, átismétlik, hogy ha a workshop alatt valakit felzaklat valami, hozzá lehet fordulni, vagy a el lehet vonulni a biztonságos helyre.

Tippek a csoportvezetéshez:

Ez a foglalkozás más lesz, mint az előzőek, mivel a célja, hogy a résztvevők felkészüljenek a felnőttekkel való találkozóra, és üzeneteket készítsenek számukra. Elképzelhető, hogy bizonyos résztvevők nem szívesen beszélnek számukra fontos témákról, és félnek, hogy nem fogják meghallgatni vagy megérteni őket. Emlékeztessétek őket, hogy bármikor kérhetnek tőletek segítséget, vagy elvonulhatnak, ha úgy érzik, valami túl sok.

Ha van ilyen, azt is megemlíthetitek, hogy a 4. feladatnál fogtok beszélni arról, milyen elvárások és milyen félelmek vannak a felnőttekkel való találkozóval kapcsolatban.

2. FELADAT BEMELEGÍTŐ FELADAT: ZIP, ZAP, BOING (15 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők egy játékkal gyakorolják egymás nevét.

Cél: A közös munka újraindítása és a csoporttudat megerősítése.

Anyagok: Nincs

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

46. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy álljanak vagy üljenek körbe, az egyik csoportvezető pedig a kör közepén áll.
- A középen álló ember rámutat valakire a körben, és a következők közül az egyiket mondja:

- „Zip”: Akire rámutattak, a tőle jobbra ülő személy nevét kell, hogy mondja.
- „Zap”: Akire rámutattak, a tőle balra ülő személy nevét kell, hogy mondja.
- „Zip, Zap”: Akire rámutattak, mind a tőle jobbra, mind a tőle balra ülő személy nevét kell, hogy mondja.
- „Boing”: Mindenkinek új helyre kell ülnie a körben.
- Ha valakinek nem jut eszébe egy név vagy rossz nevet mond, helyet kell cserélnie a középen állóval.
- A feladat végén mondjátok el, hogy hamarosan elkezdődik a foglalkozás érdemi része.

3. FELADAT A FOGLALKOZÁS ÁTTEKINTÉSE (5 PERC)

A csoportvezetők bemutatják az 5. foglalkozás áttekintését. Mindenképp említsétek meg a következőket:

- A foglalkozás központi témája, hogy felkészüljenek a felnőttekkel való találkozóra, amely a következő foglalkozáson történik majd, ezt pedig csoportos feladatokkal és információátadással tesztik.
- Mennyi ideig tart majd ez a foglalkozás, és hogy lesz szünet.
- Kérdezzétek meg, hogy van-e bárkinek kérdése.

47. DIA: A foglalkozás áttekintése

A 5. foglalkozás áttekintése:

1. A résztvevők üdvözlése
  2. Bemelegítő feladat: Zip, Zap, Boing
  3. A foglalkozás áttekintése
  4. Üzenetküldés
  5. Üzenetek a felnőtteknek: Papír körhinta
  6. Az üzenetek kiválasztása
- Szünet**
7. Aktivizáló feladat: Stresszlabda
  8. Az üzenetek elkészítése
  9. Végző prezentáció
  10. A foglalkozás lezárása
  11. Értékelés: Két csillag és egy kívánság

Tippek a csoportvezetéshez:

A résztvevőket segíteni kell a találkozóra készülésben és abban is, hogy az elvárásaikat megfogalmazzák és kezeljék. Ehhez tudniuk kell, kikkel fognak találkozni, és miről fog szólni a találkozó.

Mindenképp mondjátok el a következőket:

- Kik a felnőttek és milyen szerepük van a döntéshozási folyamatokban.
- A találkozó célja az, hogy kommunikáljanak a felnőttekkel, és nem feltétlenül az, hogy bizonyos problémákat megoldjanak vagy valamiről visszajelzést kapjanak.

4. FELADAT ÜZENETKÜLDÉS (30 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők üzenetekkel játszanak, és elgondolkodnak azon, mi történik, amikor kommunikálunk.

Cél: A felnőtteknek szóló üzenetek bevezetése játékos módon, gondolkodás és beszélgetés egymás meghallgatásáról és arról, hogy a felnőttek meghallgatják a gyermekeket és fiatalokat.

Anyagok: Nincs

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

48. DIA: Instrukciók a résztvevőknek

- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy álljanak körbe.
- Mondjátok el, hogy most üzeneteket fognak küldeni, amelyek végigmennek az egész csoporton. Ha egy üzenet messzire megy, a tartalma összezavarodhat. Együtt megpróbáljátok eldönteni, mit jelent az üzenet.
- Mondjátok el, hogy az egyik csoportvezető bele fog suttogni egy üzenetet a tőle jobbra álló résztvevő fülébe (annak engedélyével). Ez a résztvevő ugyanúgy suttogva tovább adja a következő embernek, amit hallott, és így tovább, amíg az üzenet körbe nem ér, vissza a csoportvezetőhöz.
- Indítsd el az első üzenetet: „Ma napos idő van” (ha napos az idő) vagy „Ma esős idő van” (ha esős az idő).
- Hasonlítsd össze a visszajutott üzenetet az eredetileg elindítottal. Ha nem egyeznek, mondd el a résztvevőknek, mi volt az eredeti üzenet, és mi maradt ki belőle a végére.
- Most **indítsd el a második üzenetet:** „A gyermekek és fiatalok véleménye fontos.”
- Megintcsak hasonlítsd össze a visszajutott üzenetet az eredetileg elindítottal. Ha nem egyeznek, mondd el a résztvevőknek, mi volt az eredeti üzenet, és mi maradt ki belőle a végére.
- **Indítsd el a harmadik üzenetet:** „A felnőttek hallgassák meg a gyermekeket és a fiatalokat.”

- Hasonlítsd össze a visszajutott üzenetet az eredetileg elindítottal. Ha nem egyeznek, mondd el a résztvevőknek, mi volt az eredeti üzenet, és mi maradt ki belőle a végére.
- Hogy ment a feladat? Jól jöttek vissza az üzenetek? Vagy félresiklott valami?
- Beszéljétek meg a résztvevőkkel, hogy érezték magukat a feladatban.
- Tegyétek fel a következő kérdéseket: Szerintetek mit tanulhatunk ebből a feladatból? Van bármi, amit érdemes szem előtt tartanunk, amikor elkészítjük az üzeneteket a felnőtteknek?

Mondjátok el a következőket:

Abban, hogy a gyermekek és fiatalok részvételhez való joga megvalósuljon, mind a felnőtteknek, mind a gyermekeknek és a fiataloknak felelősségük van.

- A felnőttek felelőssége az, hogy elérhető lehetőségeket teremtsenek, tudjanak a részvételről és a gyermekek és fiatalok fejlődő képességeiről, és támogassák őket abban, hogy részt vegyenek projektekben és a döntéshozásban, és különösen, hogy meghallgassák őket.
- A gyermekeknek és a fiataloknak másfajta felelősségük van: hogy kifejezzék véleményüket és üzeneteket küldjenek a felnőtteknek, más szóval gyakorolják a véleménynyilvánításhoz való jogukat.

Mondjátok el, hogy ezen a foglalkozáson üzeneteket fognak létrehozni a felnőttek számára.

Az üzeneteknek meg kell felelniük a következőknek:

- El tudod vele mondani, szerinted mit kell tudniuk a felnőtteknek a részvételről és a döntéshozásról.
- El tudod vele mondani, hogyan tudnál részt venni azokban a közügyekkel kapcsolatos döntésekben, amelyeket kiválasztottál, vagy amelyek fontosak neked.
- Segít a felnőtteknek abban, hogy jobban meg tudják valósítani a részvételhez való jogodat a döntéshozásban.
- Segít neked is és a felnőtteknek is átlátni, hogy milyen fajta részvételt és milyen folyamatokban tudnátok közösen megvalósítani (pl. a kéresemből kiindulva, ha van ilyen).

Tipppek a csoportvezetéshez:

Az üzenetek itt felsorolt tulajdonságai meglehetősen általánosak, ezért ezeket a helyi körülményekhez kell igazítani, hogy hasznosabbak legyenek a résztvevők számára. Ez azt jelenti, hogy nem általánosságban kell beszélni a döntéshozási folyamatokról, hanem a helyi viszonyokkal összefüggésben. A nemzeti csapattal együtt kidolgoztátok, hogyan lehet a képzést a helyi kontextushoz igazítani, és ez alapján konkrét részvételi lehetőségeket kell felvázolnotok (például: önkormányzati tanács, diáktanács, ombudsmani tanács, stb.)

Amikor a részvételi lehetőségeket beszélitek meg a résztvevőkkel, vegyétek figyelembe, hogy nekik milyen részvételi mód lenne komfortos, és ajánlatok különböző lehetőségeket, úgymint személyes találkozó a döntéshozókkal, fókuszcsoport, iskolai találkozó, konferencia, online felmérés vagy egyéb digitális eszközök, amelyek biztonságosak számukra.

5. FELADAT ÜZENETEK A FELNŐTTEKNEK: PAPÍR KÖRHINTA (40 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők csoportokban kezdik elkészíteni a felnőtteknek szóló üzeneteket.

Cél: Üzenetek összegyűjtése a felnőtteknek a gyermekek és fiatalok döntéshozásban történő részvételéről kreatív formában.

Anyagok: Nagy papírlapok

Előkészítés: 4 nagy alakú papírlap már a falra helyezve, mindegyiken egy csoportszám, és filctollak.

A feladat leírása:

- Osszátok a résztvevőket négy csoportra, és számozzátok be a csoportokat egytől négyig.
- Kérjétek meg a csoportokat, hogy menjenek oda a csoportszámuknak megfelelő papírlaphoz.
- A négy kérdés a következő:
  - » 1. lap: Mit vársz a felnőttekkel való találkozótól?
  - » 2. lap: Mi aggaszt a felnőttekkel való találkozóval kapcsolatban?
  - » 3. lap: Miről szeretnéd, hogy szóljon a találkozó?
  - » 4. lap: Mit szeretnél elmondani a felnőtteknek a részvétellel kapcsolatban?

Tippek a csoportvezetéshez:

A 3. és 4. lapot kiegészíthetitek irányító kérdésekkel, amelyek segítenek a résztvevőknek a közügyekkel kapcsolatos döntésekre fókuszálni. Például a 3. lapnál kérhetitek, hogy gondolják át, milyen folyamatokban szeretnének jobban részt venni (megnevezhetnek létező kezdeményezéseket, amelyeket ismernek, vagy témákat, amelyekkel szívesen foglalkoznának). A 4. lapnál kérhetitek, hogy gondolják át, mi minden akadályozza a részvételt, és mi lehetne erre a megoldás.

1. lépés: Papír körhinta (10 + 15 perc)

49-50. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

- Adjatok 10 percet arra, hogy a csoportok felírják az ötleteiket a lapokra.
- Ezután kérjétek meg a csoportokat, hogy menjenek át a következő laphoz, az óramutató járásával megegyező irányban. (A lapok ugyanott maradnak. A résztvevők mozognak, „mint egy körhinta”).
- A résztvevők olvassák el a kérdéseket, és írják le a válaszukat arra a lapra, amelyiknél állnak. Erre adjatok 5 percet.
- Ezeket a köröket addig ismételjék, amíg minden csoport mind a 4 lapra fel nem írta a válaszait.
- Ha mindegyik csoport volt mindegyik lapnál, kérjétek meg őket, hogy térjenek vissza az eredeti lapukhoz.

2. lépés: Prezentáció (20 perc)

- Ha a csoportok az eredeti lapjuknál vannak, adjatok nekik egy kis időt arra, hogy elolvassák, mit írt rá a többi csoport.
- Ezután minden csoport válasszon egy előadót. Kérjétek meg a csoportok előadóit, hogy mutassák be, mi szerepel a lapjukon.
- Amikor a feladat véget ér, akasszátok ki a lapokat a falra, hogy mindenki lássa őket.

Tippek a csoportvezetéshez:

A papír körhinta segítségével a résztvevők elolvashatják az előző csoport válaszait, ami segít abban, hogy a témára összpontosítsanak és ötletekkel álljanak elő. Segíthetitek a résztvevőket kérdésekkel, hogy új gondolatokat fogalmazzanak meg, például „És még mi?”.

Amíg a résztvevők a lapokkal dolgoznak, járjatok körbe a csoportok között, és emlékeztessétek őket, hogy amit a lapra írnak, a többieknek is legyen olvasható és érthető.

6. FELADAT AZ ÜZENETEK KIVÁLASZTÁSA (30 PERC)

A csoportvezetők segítségével a résztvevők kiválasztják a legfontosabb üzeneteket, amelyeket a felnőtteknek küldeni szeretnének, és amelyeken a foglalkozás hátralévő részében dolgozni fognak. Ezek az üzenetek legyenek egyszerűek és a felnőttek számára érthetőek.

Cél: Azon üzenetek kiválasztása, amelyeket a résztvevők el szeretnének küldeni.

Anyagok: Papírok és tollak a résztvevőknek

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

- A résztvevők maradjanak ugyanazokban a csoportokban, mint az előző feladatban. Kérjétek meg a csoportokat, hogy az előző feladatbeli lapjukról válasszanak ki 2 üzenetet, amelyik kitűnik a többi közül.
- Ezután a csoportok elmondják az egész csoportnak, milyen üzeneteket választottak.
- Az egyik csoportvezető felteszi a következő kérdéseket:
  - » Vannak olyan üzenetek, amelyek nagyjából ugyanazok?
  - » Lesznek olyan üzenetek, amelyek az elvárásokról és a félelmekről szólnak. Ezek segíthetnek abban, hogy a találkozó elején új alapszabályokat alakítsatok ki: Melyek ezek?
  - » Lesznek olyan üzenetek, amelyek a részvételről szólnak, illetve a felnőttek felelősségéről ebben: Melyek ezek?
- Az egyik csoportvezető írja fel ezeket a végső üzeneteket a táblára/papírlapra.
- Mondjátok el, hogy a következő részben kreatív módon fogják előadni ezeket az üzeneteket a felnőtteknek, de a szünet után még részletesebben beszéltek majd erről.

SZÜNET: 15 perc

7. FELADAT AKTIVIZÁLÓ FELADAT: STRESSZLABDA (15 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők stresszlabdákkal játszanak, és az együttműködésről és a kommunikációról gondolkodnak.

Cél: A kommunikáció és a visszajelzés fontosságának bemutatása egy összetett, csoportos feladat során.

Anyagok: 3 stresszlabda

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

51. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

- Az egyik csoportvezető odadobja a stresszlabdát a tőle balra álló személynek, Aki szintén a tőle balra álló embernek dobja a labdát, és így tovább, amíg a labda vissza nem ér a csoportvezetőhöz.
- Kezdjétek el a játékot, és kövessétek, ahogy a labda körbe megy.
- Kérdezzétek meg a résztvevőket, hogy ment a játék, és tapasztaltak-e valamit, amit szeretnének elmondani.

- Rögton az első után indítsatok el egy újabb labdát (ugyanabba az irányba). Mondjátok el a résztvevőknek, hogy olyan gyorsan kell átadniuk a labdát, ahogyan csak tudják.
- Ha mindkét labda visszatért a csoportvezetőhöz, kérdezzétek meg a résztvevőket, hogy ment a játék, és változott-e valami a második labdától.
- Indítsatok el újra a két labdát balra, és adjatok a játékhöz egy harmadik labdát, amelyet az ellenkező irányba indítotok el.
- Ha mind a három labda visszatért a csoportvezetőhöz, állítsatok le a játékot, és köszönjétek meg a részvételt.
- Kérdezzétek meg a résztvevőket, hogy észrevettek-e valamit a harmadik labda bevezetésénél, és hogy nehezebb lett a játék.
- Kérdezzétek meg, hogy levontak-e bármilyen tanulságot, ami felhasználható a felnőtteknek szóló üzenetek készítésénél (vagy a találkozóra készüléskor).

Tippek a csoportvezetéshez: Alternatív aktivizáló feladat (5 perc)

Ha nincs elég idő a tervezett feladathoz, de látjátok, hogy a résztvevőknek jót tenne egy aktivizálás, elvégezhetitek a következő rövid feladatot.

Mindenki álljon fel, rázza le magát, forduljon egyet körbe és üljön vissza.

Fel lehet tenni a következő kérdést: Tudtátok, hogy ha az ember feláll és lerázza magát, megnő az agyban az oxigénellátás, amitől energikusabb lesz, és sokkal hatékonyabban fog tudni koncentrálni?

8. FELADAT AZ ÜZENETEK ELKÉSZÍTÉSE (60 PERC)

A csoportvezetők bevezetik az üzenetek tényleges elkészítését. Ebben a feladatban négy csoport kiválaszt egy kreatív módot az üzenetek előadására, és ezeken dolgoznak.

Cél: Kreatív módok választása a felnőtteknek szóló üzenetek előadására

Anyagok:

- Nagy papírlapok, A3-as és A4-es papírlapok.
- Régi magazinok vagy újságpapírok a kivágáshoz.
- Tollak, ceruzák és egyéb kreatív anyagok pl. különböző formájú öntapadó cetlik, színes papírlapok.
- Kerek végű ollók és ragasztó vagy cellux a kollázsokhoz.
- Ragasztópárna vagy egyéb olyan anyag, amellyel a nagy lapokat a falra lehet rögzíteni.

Előkészítés: Ellenőrizték, hogy megvan a doboz a különféle kreatív anyagokkal, ezen kívül nagy papírlapok, A3-as és A4-es papírlapok.

A feladat leírása:

52-53. DIA: Ötletek az üzenetek előadásához

- Kérjétek meg a résztvevőket, hogy térjenek vissza az 5. és a 6. feladat (*Papír körhinta és Az üzenetek kiválasztása*) csoportjaiba.
- A csoportokban gondolkodjanak azon, milyen kreatív módon tudnák előadni az üzeneteiket.

Néhány lehetőség:

- **Poszter:** Kereshetnek képeket, szavakat és betűket régi magazinokban és újságban, és ezekből készíthetnek egy kollázst egy A3-as papírra, ezzel vizuálisan mutatják be az üzenetet. A poszterhez kitalálhatnak az üzenetnek egy szlogent vagy címet is.
- **Kulcsszavak** - mint például hang, hatás, információ, döntés, önállóság, vagy bármi más, amiről beszéltek a foglalkozásokon, vagy ami eszükbe jut. A kulcsszavakhoz írhatnak egy rövid magyarázatot arról, miért fontos az adott szó, vagy illusztrálhatják valahogy a szavakat. Mindezt egy nagy (A3-as méretű) lapon lehet elrendezni.
- **Egy rövid vers vagy rap szöveg.**
- Csinálhatnak egy **hirdetőtáblát**, amelyen az üzenetek szerepelnek.
- Írhatnak egy levelet a felnőtteknek: Kedves felnőtt/döntéshozók!
  - » Ezt és ezt kell tudniuk a döntéshozásban való részvételről.
  - » Azt szeretnénk, ha ezt és ezt tennék ezért.
  - » Azt szeretnénk, ha így és így támogatnának minket.
- Írhatnak egy nyilatkozatot, azaz egy üzenetet a felnőtteknek, amelyben felsorolják, hogy a felnőttek mit tegyenek. Például kezdődhet így: „Mi, a fiatalok, kijelentjük, hogy a felnőttek úgy tudnak segíteni nekünk abban, hogy részt vehessünk a döntéshozatalban, hogy ...”, majd egy lista arról, miből tehetnének többet vagy kevesebbet.
- **Pozitív üzenet:** Mondjátok el a résztvevőknek, hogy ha arról szeretnének megfogalmazni egy üzenetet, hogy valaki tegyen valamit vagy valami változzon, sokkal érthetőbb lesz az üzenet, ha pozitív mondatokból áll. Ez azt jelenti, hogy arra összpontosítunk, mit szeretnénk, hogy a felnőttek tegyenek, vagy mi javítaná a helyzetet, nem pedig arra, mit ne tegyenek, vagy mit csinálnak rosszul. Ebben az a nehéz, hogy a negatív üzeneteket, amelyek úgy kezdődnek, hogy „Ne ...”, át kell alakítani pozitívvá. Például:
  - » „Ne vegyenek semmibe” => „Hallgassanak meg”
  - » „Ne hagyjanak ki” => Vonjanak be a minket érintő döntésekbe”
  - » „Ne helyettünk döntsenek” => „Velünk döntsenek”

Mondjátok el a következőket:

- A mai foglalkozás végéig van idejük befejezni a kreatív anyagot.
- Ezeket az üzeneteket felhasználhatják az Együtt! projekt zárórendezvényén, amikor a résztvevők megosztják egymással, mit tanultak a projekt alatt.
- Olyan módszert válasszanak, amelyik komfortos számukra, és több csoport is választhatja ugyanazt a módszert az előadáshoz.

Tippek a csoportvezetéshez:

Előfordulhat, hogy a résztvevők egy rövid videót vagy fényképeket akarnak készíteni, mert a kommunikációnak ezt a fajtáját ismerik a legjobban. Ez nem igazán szerencsés, mert a résztvevők 18 év alattiak, és ha ők szerepelnek képeken vagy videón, akkor hozzájárulásra van szükség, elsősorban a szülőktől, amit még a fényképek vagy a videó elkészítése előtt meg kell szerezni. Mivel ez a biztonság és a gyermekvédelem fontos aspektusa, ezt mindenképp magyarázzátok el, és arra ösztönözzétek a résztvevőket, hogy inkább más módszert válasszanak.

Legyen lejegyezve, hogy „ki mit csinál”, azaz melyik csoport melyik üzeneten dolgozik, milyen módszerrel, és kik a csoportok tagjai.

Mivel ez az utolsó olyan foglalkozás, ahol csak a csoport van együtt, jó ötlet lehet egy kis különlegesebb rágcseálnivalót vagy süteményt hozni erre az alkalomra, például chipszet vagy muffint.

Az elkészült munkákról mindenképp készítsetek fényképet, mielőtt a résztvevők elmennek.

9. FELADAT VÉGSŐ PREZENTÁCIÓ (20 PERC)

Cél: Az elkészült kreatív anyagok előadása egymásnak

Anyagok: Az elkészült kreatív anyagok.

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

- Figyelmeztessétek a résztvevőket, hogy 5 perc múlva össze kell pakolni.
- Az 5 perc letelte után kérjétek meg őket, hogy tegyék vissza az eszközöket a dobozba.
- Gyűljön össze a csoport egy körbe, és a csoportok adják elő a munkájukat a többieknek.
- Fontos, hogy minden csoport kapjon lehetőséget a prezentálásra.
- Minden prezentáció után kérdezzétek meg a résztvevőket, hogy van-e kérdésük vagy megjegyzésük, és tapsoljátok meg az előadót.
- Kérdezzétek meg, hogy készíthettek-e fényképet a munkájukról, és ha igen, ezt tegyétek meg még a következő prezentáció előtt.
- Végül a foglalkozás végén minden munkát helyezzetek biztonságba.

10. FELADAT A FOGLALKOZÁS LEZÁRÁSA (10 PERC)

A végső értékelő feladat előtt a csoportvezetők szánjanak egy kis időt a foglalkozás lezárására, és röviden mondják el, szerintük mi volt a legfontosabb pillanat vagy következtetés a foglalkozáson.

Tippek a csoportvezetéshez:

Megfogalmazhatjátok, hogy mit szeretnétek, ha a résztvevők hazavinnének a foglalkozásról, vagy visszajelzést adhattok az alapján, amit a foglalkozás alatt megfigyeltetek. Ehhez a szünetben vagy a feladatok között egyeztetsetek az oktatópárokkal, és döntsetek el, mit mondtok majd a csoportnak. Mivel csoportvezetőként a workshop lebonyolítására figyeltek majd, megkérhetitek a mentort vagy részvételi tanácsadót, hogy figyeljen meg bizonyos dolgokat (pl. hogy reagál a csoport bizonyos feladatokra vagy témákra), és ennek eredményét mondják el nektek a visszajelzés előtt.

54. DIA: Köszönet és információk/részletek a következő foglalkozásról és/vagy szünetről

- Köszönjétek meg mindenkinek a részvételt.
- Mondjátok el, hogy a következő foglalkozáson a felnőttekkel fognak találkozni, és:
  - » *Ha a következő foglalkozás ugyanazon a napon van:* A csoportvezetők mondják el, mennyi ideig tart a szünet és hány órakor kezdődik a következő foglalkozás.
  - » *Ha a következő foglalkozás egy másik napon van:* A csoportvezetők mondják el a tudnivalókat a következő foglalkozásról.
- Mielőtt elköszöntök, emlékeztessétek a résztvevőket, hogy van egy felelős felnőtt, akihez lehet fordulni, ha valami felzaklatja vagy nyugtalanítja őket (mondjátok el újra az illető nevét), és van egy biztonságos terület, ahová el lehet vonulni (emlékeztessétek őket, hol van ez a terület).

11. FELADAT ÉRTÉKELÉS: KÉT CSILLAG ÉS EGY KÍVÁNSÁG (10 PERC)

- A két csillaghoz a csoportvezetők kérik meg a résztvevőket, hogy nevezzenek meg két dolgot, ami tetszett nekik a foglalkozáson.

Egy másik lehetőség, hogy a résztvevők mondjanak két dolgot, amit a foglalkozáson tanultak, vagy amit hazavisznek innen.

- Majd a csoportvezetők megkérik a csoportot, hogy fogalmazzanak meg egy kívánságot a következő foglalkozással kapcsolatban.

- Ehhez a következő kérdéseket lehet használni:
  - » Volt-e valami, ami nem tetszett az foglalkozáson?
  - » Van-e bármi, amit legközelebb szeretnétek vagy nem szeretnétek csinálni?

A foglalkozás /nap lezárása

Ötletek a csoportvezetőknek és a részvételi tanácsadónak a foglalkozás átgondolásához

Mindegyik nap végén (akár egy, akár több foglalkozás van a nap folyamán) ajánlott, hogy a csoportvezetők tartsanak egy kis szünetet, és szánjanak időt arra, hogy a részvételi tanácsadóval és az egyik mentorral együtt áttekintsék a foglalkozást/foglalkozásokat, és megbeszéljék a nappal kapcsolatos érzéseiket és gondolataikat.

Néhány kérdés, amely segítheti ezt:

Az élménnyel kapcsolatban:

Hogy érzed magad? Van valami, amiről szeretnél beszélni?

Ne feledjétek, hogy csoportvezetőként is ha valami felzaklat vagy aggaszt a workshop alatt, beszéljétek róla az oktatópartneretekkel és/vagy a részvételi tanácsadóval (pl. amíg a csoport egy feladatot old meg, vagy szünetben). Nagyon fontos, hogy foglalkozzatok azzal, hogyan érzitek magatokat, különösen, mert ez befolyásolhatja a foglalkozás megtartását is.

A foglalkozással kapcsolatban:

- Hogy ment a nap?
- Mi működött jól és miért? Mi nem működött jól és miért? (Gondolj a helyszínrre, a technikára, a résztvevőkre, a csoportvezetésre, az időzítésre, stb.)
- Ha történt valami, elégedett vagy a megoldásával? Csinálnál-e valamit másképp?
- Úgy érzed-e, hogy tanultál valamit, amit át tudsz vinni a következő alkalmakra?
- Van-e bármi, amire szükséged van a másik csoportvezetőtől vagy a részvételi tanácsadótól?

6. WORKSHOP FOGLALKOZÁS – TALÁLKOZÁS A FELNŐTTEKKEL ÉS A WORKSHOP LEZÁRÁSA

1. FOGLALKOZÁS	2. FOGLALKOZÁS	3. FOGLALKOZÁS	4. FOGLALKOZÁS	5. FOGLALKOZÁS	6. FOGLALKOZÁS
Köszöntés és ismerkedés	Gyerekjogok és részvétel	Részvétel és a döntési folyamatok	Közügyekkel kapcsolatos döntéshozás és a Lundy-modell	Felkészülés a felnőttekkel való találkozásra és üzenetek kidolgozása	Találkozás a felnőttekkel

A foglalkozás teljes időtartama: Kb. 3,5 óra

Mielőtt a foglalkozás elkezdődik:

A TEREM ELŐKÉSZÍTÉSE: A foglalkozás kezdete előtt a székeket kör vagy félkör alakban helyezték el. Jelöljétek ki egy „biztonságos teret”, ahova biztonságosan visszahúzódhatnak azok, akiknek egy kis elvonulásra van szükségük.

Előkészítés:

- Ha diákat szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a laptopot vagy a számítógépet és a PowerPoint prezentációt. Ellenőrizték, hogy a projektor be legyen kapcsolva, és össze legyen kötve a monitorral. A foglalkozás előtt próbáljátok ki, hogy működik-e a PowerPoint.
- Ha nem szeretnétek kivetíteni, készítsétek elő a táblát vagy a papírokat, amire írni fogtok.
- A táblát a monitorhoz közel helyezték el, vagy olyan helyen, ahol számotokra és a csoport számára is kényelmesen látható, és készítsétek elő táblafilceket, filceket és öntapadó cetliket.
- Az asztalokat a csoportmunkának megfelelően rendezték el a teremben, és ha lehetséges, biztosítsatok helyet víznek és rágcsálnivalóknak a szünetekre.
- Ha ez a foglalkozás más helyszínen van, mint az eddigiek, kérjétek segítséget a nemzeti csapattól ahhoz, hogy ki tudjatok jelölni egy olyan helyet, ahova a résztvevők elvonulhatnak, ha valami felzaklatja őket.

A helyi környezethez igazítás

A 6. foglalkozás mindenképpen olyan része a workshopnak, amelyet a helyi viszonyokhoz kell igazítani ahhoz, hogy igazán hasznos legyen.

Ez azt jelenti, hogy a foglalkozás szerkezetét vagy a feladatok tartalmát részben meg kell változtatni, és az adott csoport számára nem releváns részeket ki kell hagyni. Vannak olyan részek, amelyeket meg lehet változtatni, de kihagyni nem lehet, mert a részvételi folyamatnak mindenképp fontos alkotóelemei, függetlenül az adott kontextustól.

A felnőttekkel való találkozóhoz az elengedhetetlen részek a következők:

- A felkészülés ellenőrzése a gyermekekkel/fiatalokkal közvetlenül a találkozó előtt.
- Gyakorlati és érzelmi támogatás a találkozó alatt.
- A találkozó utólagos megbeszélése és értékelése (még a workshop végi értékelés előtt).

A csoportvezetők azonban ezeknek a részeknek a kezelésénél megoszthatják a felelősséget a mentorokkal és a részvételi tanácsadóval (illetve a nemzeti csapattal is), akik szintén jelen lesznek a felnőttekkel való találkozón.

Ezt a felállást meg lehet tartani az esetleges projekt végi eseményekhez vagy bármilyen érdekvédelmi akcióhoz, amely a projekt eredményeihez kapcsolódik és gyermekkel és fiatalokkal kapcsolatos.

A foglalkozáshoz szükséges anyagok:

- PowerPoint projektor és monitor.
- Laptop vagy számítógép.
- PowerPoint diák.
- A részvételi szerződés az 1. foglalkozásról, amit a falra akasztotok
- A Két csillag és egy kívánsághoz készített papírlapok.
- Az 5. foglalkozáson elkészített 4 üzenet.
- A 8. feladathoz: *Értékelés*: 4 nagy alakú papír, rózsaszín, sárga és zöld öntapadó cetlik, tollak.
- Frissítők.

6. FOGLALKOZÁS: TANULÁSI EREDMÉNY

A 6. foglalkozás a felnőttekkel való találkozó, amelynek témája a részvétel a döntéshozásban helyi szinten. A foglalkozás végére a résztvevők előadják az üzeneteiket és értékelik a találkozót és a workshopot abból a szempontból, hogy mi mindent tanultak a részvételtől.

1. FELADAT A RÉSZTVEVŐK ÜDVÖZLÉSE (5 PERC)

A csoportvezetők emlékeztetik a résztvevőket, hogy ez az utolsó foglalkozás, és hogy ez más lesz, mint a többi volt, mert most fognak találkozni a felnőttekkel, és a workshop lezárására is most kerül sor.

57. DIA: A csoportvezetők és a csapattagok nevei és feladatköre

A csoportvezetők üdvözlik újra a résztvevőket a workshopon, és:

- Megkérnek mindenkit, hogy üljön le a körben.
- Emlékeztetik a résztvevőket a részvételi szerződésre (az 1. foglalkozáson használt papírokat újra ki kell ragasztani a falra, hogy mindenki jól lássa), és elmondják, hogy a felnőttekkel való találkozó elején bizonyos alapszabályokat kell majd lefektetni, amelyekhez mind ők, mind a felnőttek hozzászólhatnak, és amelyekben majd közösen meg kell egyezniük.
- Ha szükséges, újra elmondják a „felelős felnőtt” nevét, átismétlik, hogy ha a workshop alatt valakit felzaklat valami, hozzá lehet fordulni, vagy a el lehet vonulni a biztonságos helyre. Ha ez a foglalkozás más helyszínen történik, mint az előzők, mondjátok el a résztvevőknek, hol van a helyszín és hogy jutnak oda.

2. FELADAT A FOGLALKOZÁS ÁTTEKINTÉSE (10 PERC)

A csoportvezetők bemutatják a 6. foglalkozás áttekintését.

58. DIA: A foglalkozás áttekintése

A 6. foglalkozás áttekintése:

- A résztvevők üdvözlése
- A foglalkozás áttekintése
- Bemelegítő feladat: Az emberi csomó
- A felkészülés ellenőrzése
- Találkozó a felnőttekkel

Szünet

- Gyors aktivizáló feladat
- A gyermekekkel és fiatalokkal történő találkozó megbeszélése
- Értékelés
- A workshop lezárása

Mindenképp emlékeztessétek a résztvevőket a következőkre:

- A foglalkozás legfontosabb eleme a felnőttekkel való találkozó, és az elkészített üzenetek átadása.
- Mondjátok el, kik lesznek a felnőttek, akikkel találkozni fognak, és milyen szerepük van a döntéshozási folyamatokban.
- A találkozó célja, hogy átadják és megbeszéljék az üzeneteket a felnőttekkel, és egyben jó lehetőség arra is, hogy beszéljenek velük számukra fontos, helyi témákról.
- A találkozó nem azt a célt szolgálja, hogy visszajelzést kapjanak korábbi kérésekkel kapcsolatban, vagy már folyamatban lévő ügyeket oldjanak meg.
- Visszajelzést az üzenetekről fognak kapni, illetve arról, hogy az esetleges kéréseik ügyében mi fog történni.
- Csoportvezetőként egyrészt együtt kell működnötök a mentorokkal és a részvételi tanácsadóval, hogy elősegítsétek a párbeszédet a felnőttekkel, másrészt az egész foglalkozás alatt támogatnotok kell a résztvevőket.

Mondjátok el a következőket:

- Mennyi ideig tart majd ez a foglalkozás, és mikor lesz szünet.
- Kérdezzétek meg, hogy van-e bárkinek kérdése.

3. FELADAT BEMELEGÍTŐ FELADAT: AZ EMBERI CSOMÓ (15 PERC)

Ebben a feladatban a résztvevők a karjaik segítségével egy „emberi csomót” hoznak létre, amelyet aztán meg kell próbálniuk kibogozni.

Cél: Az együttműködés elősegítése a csoporton belül.

Anyagok: Nincs

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

59. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

Kérjétek meg a résztvevőket, hogy álljanak körbe, és fogják meg egymás kezét, egy csomót formálva a karjaikkal. A játék célja, hogy kibogozzák a csomót, és végül visszaálljanak egy körbe. A csomót úgy kell létrehozni, hogy mindenki a bal kezével valakinek a bal kezét, jobb kezével pedig valakinek a jobb kezét fogja. A résztvevők nem foghatják sem a közvetlenül jobbra, sem a közvetlenül balra mellettük álló kezét.

A csomót úgy kell kibogozni, hogy nem engedhetik el egymás kezét. Ösztönözzétek a résztvevőket, hogy kommunikáljanak egymással, és próbáljanak rájönni, hol kell elkezdeni a kibogozást.

A kibogozáshoz és a kör visszaállításához lehet, hogy át kell bújniuk mások karja alatt, vagy más mozdulatot kell tenniük.

Emlékeztessétek a résztvevőket, hogy a játék alatt végig maradjanak tisztelettudóak, és tiszteljék a többiek határait. Ha kényelmetlen pozícióba kerülnek egy másik játékosal, kérhetnek segítséget más résztvevőktől a kicsomózáshoz.

A feladat végén kérdezzétek meg a résztvevőket, hogy érezték magukat, és mondjátok el, hogy hamarosan elkezdődik a felkészülés a felnőttekkel való találkozóra.

Tippek a csoportvezetéshez:

Azért jó ezt a foglalkozást egy bemelegítő feladattal kezdeni, mert ez aktiválja az együttműködést a csoportban, és levezeti az esetleges feszültséget a találkozó miatt. Ha nincs idő, ezt a célt a 4. feladat kiterjesztésével is el lehet érni (kérdézzétek meg a résztvevőket, hogy érezték magukat, és mire van szükségük a találkozóra való felkészüléshez).

4. FELADAT A FELKÉSZÜLÉS ELLENŐRZÉSE (15-30 PERC)

A csoportvezetők itt úgy támogatják a résztvevőket, hogy lehetőséget adnak az 5. foglalkozáson elkészített üzenetek átnézésére és szükség esetén befejezésére vagy a prezentáció átismétlésére.

A csoportvezetők gondoskodjanak a következőkről:

- A résztvevőknek mindenük megvan, ami az előadásokhoz szükséges.
- A résztvevők tudják, hogy 5 perc áll rendelkezésükre mindegyik üzenet átadására.
- A résztvevők elgyakorolhatják a prezentációt, ha szeretnék.
- A résztvevők kérdezhetnek a találkozóval kapcsolatban, és láthatják előre a termet, ahol a találkozó zajlik majd.

Emlékeztessétek a résztvevőket, hogy a felnőttekkel való találkozó elején elmondjátok majd az alapszabályokat, és mindenkinek lehetősége lesz változtatni a részvételi szerződés szabályain vagy kiegészíteni azokat.

5. FELADAT TALÁLKOZÓ A FELNŐTTEKKEL (60 PERC)

A felnőttekkel való találkozót különböző formákban lehet megvalósítani a csoport igényei és a részt vevő felnőtt döntéshozásban betöltött szerepe függvényében.

A nemzeti csapat felvette a kapcsolatot a részt vevő felnőttekkel, akiknek fel kellett készülniük a gyermekkel és fiatalokkal való találkozóra.

A találkozó, bármilyen formában zajlik is, úgy kell, hogy megtörténjen, hogy valódi részvételt tegyen lehetővé a gyermekek és fiatalok számára.

Bemutatkozás (10 perc)

Mind a gyermekek/fiatalok, mind a felnőttek körben állnak vagy ülnek, elmondják a nevüket és egy szabadon választott dolgot magukról.

Tippek a csoportvezetéshez:

A találkozó formájától függően ez a bemutatkozás lehet játékos/kevésbé játékos.

Mielőtt elkezdődik a találkozó, kérdezzétek meg a gyermekeket és fiatalokat, hogy egy rövid bemelegítő játékot szeretnének, vagy inkább egy bemutatkozó kört.

Két lehetőség a rövid bemelegítő játékhoz: Névjáték aktivizáló feladat (lásd 2. foglalkozás, 2. feladat) és Gombolyag játék (lásd 1. foglalkozás, 2. feladat).

A részvételi szerződés (5-10 perc)

Mondjátok el a felnőtteknek, mi a részvételi szerződés. Mutassátok meg a papírt a falon, és kérjétek meg őket, hogy tartsák tiszteletben a szabályokat, amelyekben a workshop elején a résztvevők megállapodtak. Kérdezzétek meg mind a gyermekeket/fiatalokat, mind a felnőtteket, hogy szeretnének-e változtatni valamin vagy hozzátenni valamit a szabályokhoz. Ha új pontok kerülnek a szerződésbe, ezeket írjátok fel egy papírra, és azt is akasszátok ki a falra.

Üzenetek a felnőtteknek (20-30 perc)

A gyermekek és fiatalok az általuk választott módon előadják az üzeneteket.

Mindegyik üzenetre adjatok 5 percet. Ha több időre van szükségük, figyeljetek arra, hogy az előadás összességében ne legyen hosszabb 30 percnél.

A felnőttek visszajelzése a gyermekeknek és a fiataloknak (20 perc)

Ösztönözzétek a felnőtteket, hogy reagáljanak az előadott üzenetekre.

Tippek a csoportvezetéshez:

Kérjétek segítséget a mentoroktól és a részvételi tanácsadótól ahhoz, hogy visszajelzést kérjétek a felnőttektől. Kérjétek meg a felnőtteket, hogy reagáljanak, egyszerű nyelvezetet használjanak, és mondják el a gyermekeknek és fiataloknak, hogyan lehet nyomon követni a döntést és a kérdéses téma alakulását.

A találkozó lezárása (15 perc)

Kérjétek meg a résztvevőket, hogy mondjanak néhány szót arról, mit visznek haza a találkozóról, és közben jegyzeteljétek a táblára. Mondjátok el, szerintetek mi volt a foglalkozás legfontosabb pillanata vagy tanulsága.

Köszönjétek meg mindenkinek a részvételt és a munkát.

Emlékeztessétek a gyermekeket/fiatalokat, hogy ez még nem a nap lezárása, és hogy egy rövid szünet után újra találkoztok, amikor a foglalkozás értékelése és a workshop lezárása történik majd.

Tippek a csoportvezetéshez:

Azért jó, ha ez a rész rövid és egyszerű, mert így a gyermekeknek és fiataloknak nem kell kétszer ugyanazt megcsinálniuk. A 6. feladatban ugyanis majd értékelniük kell a felnőttekkel való találkozót és az egész workshopot. Ha egy strukturáltabb feladatot szeretnétek a találkozó lezárásához, osszátok ketté a táblát vagy papírt egy vonallal, majd rajzoljatok a bal oldalra egy mosolygós arcot, a jobb oldalra pedig egy szomorú arcot, és húzzatok közéjük egy vonalat. Osszátok ki mindenkinek különböző színű öntapadó cetliket, és kérjétek meg

a résztvevőket, hogy írják le, mi tetszett és mi nem tetszett nekik a találkozón. Mondjátok el, hogy fel fogjátok olvasni a csoport előtt, amit leírnak. Ragasszátok a cetliket a tábla vagy papír megfelelő részére, majd olvassátok fel, és szükség esetén beszéljétek meg őket a csoporttal.

SZÜNET 10 perc

Tippek a csoportvezetéshez:

Miután a felnőttek elmentek, a gyermekeknek és fiataloknak valószínűleg szükségük lesz egy kis szünetre, hogy kiengedjék a feszültséget és újra vissza tudjanak térni a csoportba az értékeléshez.

Gondoskodjatok róla, hogy legyenek a teremben frissítők, és figyeljétek az órát, hogy ne fussatok ki az időből.

6. FELADAT RÖVID ALTERNATÍV AKTIVIZÁLÓ FELADAT (5 PERC)

Kérjétek meg a résztvevőket, hogy térjenek vissza a csoportba, mindenki álljon fel, rázza le magát, forduljon egyet körbe és üljön vissza.

Ha most először csináljátok ezt a feladatot, megkérdezhetitek: Tudtátok, hogy ha az ember feláll és lerázza magát, megnő az agyban az oxigénellátás, amitől energikusabb lesz, és sokkal hatékonyabban fog tudni koncentrálni?

7. FELADAT A GYERMEKEKKEL ÉS FIATALOKKAL TÖRTÉNŐ TALÁLKOZÓ MEGBESZÉLÉSE (20 PERC)

Mondjátok el, hogy ez a megbeszélés azért fontos, mert itt mondhatják el véleményüket a találkozóról. Mondjátok el, hogy csoportként fogtok erről beszélgetni, azután pedig a workshop egészét fogják értékelni, hiszen ez az utolsó foglalkozás.

Készítsétek elő a táblát vagy papírlapot, amire jegyzetelhetek és felírhattok néhány irányító kérdést a beszélgetéshez. Ne feledjétek, hogy elképzelhető, hogy már elhangzottak vélemények a találkozóról. Itt most az a központi kérdés, hogy milyen érzés volt előadni az üzeneteket a felnőtteknek.

Kérdések a beszélgetéshez:

- Hogy érezted magad az előadás közben?
- Visszagondolva mindarra, amit a részvételről megbeszéltünk, mi a véleményed a találkozóról? Ha lehet, gondold át a dolgot a Lundy modell 4 elemének szempontjából.
- Van valamilyen újabb ötleted vagy gondolatod az üzenetekkel kapcsolatban? Gondolt végig a pontokat, amelyeket a felnőttek felé közvetítettél: Van valami, ami esetleg kimaradt, de utólag eszedbe jutott?

8. FELADAT ÉRTÉKELÉS (20 PERC)

Cél: Megtudni, hogy a résztvevőknek mi tetszett a workshopon és mit tanultak belőle.

Anyagok: 4 nagy alakú papír, rózsaszín, sárga és zöld öntapadó cetlik, tollak.

Előkészítés: Nincs

A feladat leírása:

60. DIA: Instrukciók a résztvevőknek (ha szükséges, vetítsétek ki)

Röviden vegyétek sorra, hogy milyen témákról volt szó a workshopon.

- Tegyétek fel az előre elkészített papírlapokat a kérdésekkel:
  - » 1. kérdés: Kérlek, hogy az egyik szóval jellemezd, hogy érezted magad a workshopon. Nagyon jól / Jól / Elment / Nem jól. (Rózsaszín öntapadó cetlik)
  - » 2. kérdés: Mi volt a legfontosabb dolog, amit a workshopon tanultál? (Sárga öntapadó cetlik)
  - » 3. kérdés: Van-e valami, amit a mindennapi életedben másképp fogsz csinálni a workshop miatt? (Zöld öntapadó cetlik)
- Osszátok ki a résztvevőknek a háromféle öntapadó cetlit és tollat.
- Kérjétek meg őket, hogy írják le a válaszukat a megfelelő színű cetlire, és ragasszák fel a táblára /papírlapra.

Megjegyzés a csoportvezetőknek:

Nagyon fontos, hogy a workshop végén jól látható képet készítsetek a tábláról vagy papírlapról a cetlikkel, és adjátok oda a részvételi tanácsadónak vagy a nemzeti csapat egy másik tagjának.

9. FELADAT A WORKSHOP LEZÁRÁSA (5 PERC)

61. DIA: Köszönetnyilvánítás

Köszönjétek el a csoporttól, és köszönjétek meg mindenkinek a részvételt. Fontos, hogy ez a rész személyesen az adott csoporthoz és a közös élményről szóljon. Használjatok olyan szavakat és gesztusokat, amelyeket a workshop közben is használtatok.

Végül mondjátok el a résztvevőknek, hogy remélték, hogy jól érezték magukat és tanultak hasznos dolgokat a részvételről.

Mielőtt a résztvevők elmennek, emlékeztessétek őket, hogy még mindig beszélhetnek a „felelős felnőttnel” (újra mondjátok el, ki az) vagy elvonulhatnak a „biztonságos helyre” (emlékeztessétek őket, hol van ez), ha valami felzaklatta őket.

A foglalkozás /nap lezárása

Ötletek a csoportvezetőknek és a részvételi tanácsadónak a foglalkozás átgondolásához

Mindegyik nap végén (akár egy, akár több foglalkozás van a nap folyamán) ajánlott, hogy a csoportvezetők tartsanak egy kis szünetet, és szánjanak időt arra, hogy a részvételi tanácsadóval és az egyik mentorral együtt áttekintsék a foglalkozást/foglalkozásokat, és megbeszéljék a nappal kapcsolatos érzéseiket és gondolataikat.

Mivel ez az utolsó foglalkozás, javasoljuk, hogy több időt szánjatok arra, hogy a következő napokban/hetekben saját nézőpontotokból értékelitek a workshopot.

Néhány kérdés, amely segítheti ezt:

Az élménnyel kapcsolatban:

Hogy érzed magad? Van valami, amiről szeretnél beszélni?

Ne feledjétek, hogy csoportvezetőként is ha valami felzaklat vagy aggaszt a workshop alatt, beszéljétek róla az oktatópartneretekkel és/vagy a részvételi tanácsadóval (pl. amíg a csoport egy feladatot old meg, vagy szünetben). Nagyon fontos, hogy foglalkozzatok azzal, hogyan érzitek magatokat, különösen, mert ez befolyásolhatja a foglalkozás megtartását is.

A foglalkozással kapcsolatban:

- Hogy ment a nap?
- Mi működött jól és miért? Mi nem működött jól és miért? (Gondolj a helyszínre, a technikára, a résztvevőkre, a csoportvezetésre, az időzítésre, stb.)
- Ha történt valami, elégedett vagy a megoldásával? Csinálnál-e valamit másképp?
- Úgy érzed-e, hogy tanultál valamit, amit át tudsz vinni egy következő workshopra?
- Van-e bármi, amire szükség van a másik csoportvezetőtől vagy a részvételi tanácsadótól?

3. FEJEZET

KIOSZTANDÓ ANYAGOK

1. KIOSZTANDÓ ANYAG: GYERMEKVÉDELMI KIADVÁNY - 1. foglalkozás, 7. feladat

A GYERMEKEK VÉDELMÉNEK LEGFONTOSABB PONTJAI

Kérlek, olvasd el az alábbiakat, és a workshop végéig tartsd meg ezt a kiadványt.

Az SOS Gyermekfalvak egy nemzetközi szervezet, amely a gyermekek és fiatalok jogainak érvényesítésével foglalkozik világszerte, és különösen szívén viseli a gondozásban és hátrányos helyzetben élő gyermekek és fiatalok védelmét.

A gyermekek és fiatalok védelme érdekében az SOS Gyermekfalvak kidolgozott egy gyermekvédelmi protokollt. Ezek olyan szabályok, amelyek garantálják, hogy mindenki biztonságban érezze magát, amikor valamilyen, a szervezet által szervezett tevékenységében részt vesz.

Ennek a workshopnak a során különböző feladatokban, játékokban és csoportos beszélgetésekben fogsz részt venni.

Ha bármikor valami felzaklat vagy nyugtalanít, felkeresheted a felelős felnőttet,

akit bemutatnak a workshop elején, vagy elvonulhatsz a biztonságos helyre, amelyet a csoportvezetők megmutattak.

Minden személyes információt, amely elhangzik a workshop során akár veled, akár más résztvevővel kapcsolatban, bizalmasan kell kezelni. Ez azt jelenti, hogy a workshop után meg lehet osztani másokkal dolgokat a workshopról, de nevek nélkül.

A biztonság néha fontosabb, mint a titoktartás, de a titoktartást csak abban az egy esetben szegjük meg, ha amit elmondtál, abból arra következtetünk, hogy neked (vagy egy hozzád közel álló személynek) bántódása eshet.

Ilyen esetben a csoportvezetőknek el kell mondaniuk a felelős felnőttnek, amit megtudtak.

Ez csak akkor történik meg, ha komoly aggodalom merül fel, és a felelős felnőtt mindig el fogja mondani, hogy tud segíteni, és lépésről lépésre elmagyarázza, mi fog történni.

A FELELŐS
FELNŐTT NEVE ÉS
ELÉRHETŐSÉGE:

A NEMZETI
GYERMEKVÉDELMI
FÓKUSZPONT NEVE ÉS
ELÉRHETŐSÉGE:

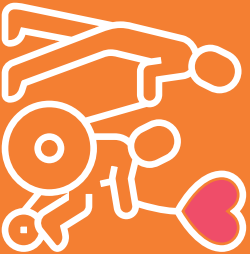
2. KIOSZTANDÓ ANYAG

GYERMEKJOGOK KÁRTYAJÁTÉK¹⁰ - 2. foglalkozás, 5. feladat

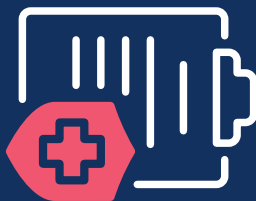
A kisebbségi és bennszülött közösségek gyermekeinek joguk van saját kultúrájukat gyakorolni.

A fogyatékkal élő gyermekeknek joguk van a speciális segítségnyújtáshoz.

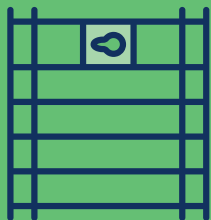
Minden gyermeknek joga van a szociális ellátáshoz.

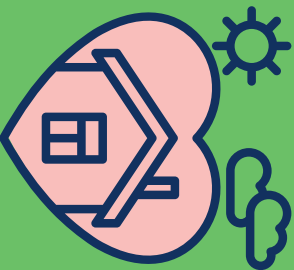
A gyermekeket nem szabad bántalmazni vagy rossz bánásmódban részesíteni.

A gyermekeket meg kell védeni a kínzástól és attól, hogy megfosszák őket a szabadságuktól.

Minden gyermeknek joga van a lakhatáshoz.

¹⁰ A feladat forrása: "We Are Here – A Child Participation Toolbox" (Pinto L.M. (Ed.), Bird, D., Hagger-Vaughan, A., O'Toole, L., Ros-Steinsdottir, T. & Schuurman, M.; Eurochild and the Learning for Well-Being Foundation, 2020).

A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy megvédjék őket a szexuális kizsákmányolás ellen.

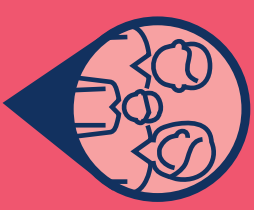
Minden gyermek létrehozhat egyesülést vagy tartozhat egyesüléshez.

A család nélküli gyermeknek joguk van a speciális segítségnyújtáshoz.

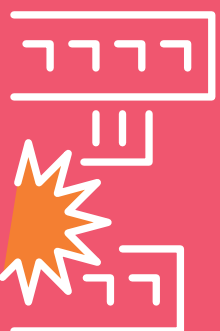
A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy a szüleikkel éljenek.

Minden gyermeknek joga van a játékhoz.

A menekült gyermekeknek joguk van a speciális segítségnyújtáshoz.

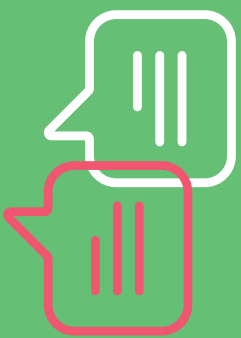
Minden gyermek egyenlő.

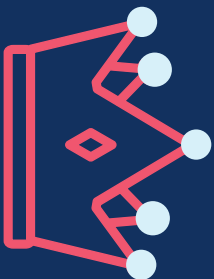
A gyermekeket nem lehet arra kötelezni, hogy mosogassanak.

A
gyermekeknek
joguk van
ahhoz, hogy
kifejezzék saját
véleményüket.

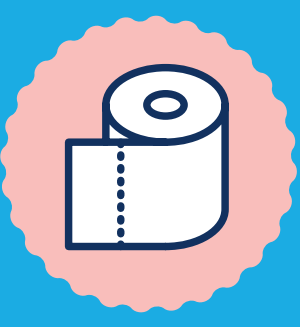
Azoknak a
gyermeknek, akik
jól viselkednek a
szüleikkel, joguk
van a különleges
bánásmódnhoz.

A gyermeket
nem lehet arra
kötelezni, hogy
kitakarítsák a
szobájukat.

Minden
gyermeknek
joga van a puha
WC-papírhoz.

Minden
gyermeknek
joga van
ahhoz, hogy
egészségtelen
ételeket egyen.

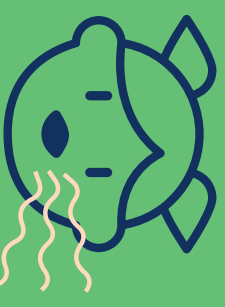
Minden
gyermeknek
joga van
egy vicces
szomszédhoz.

Minden
gyermeknek
joga van ahhoz,
hogy ágyban
reggelizzen.

Minden
gyermeknek
joga van
ahhoz, hogy
a vacsoránál
böfögjön.

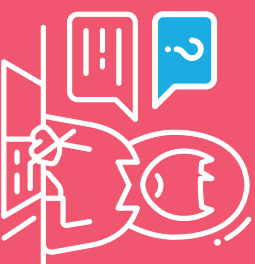
**Minden
gyermeknek
joga van
ahhoz, hogy
újraegyesítsék
a családjával.**

**Minden
gyermeknek joga
van ahhoz, hogy
életében egyszer
elutazzon a Holdra.**

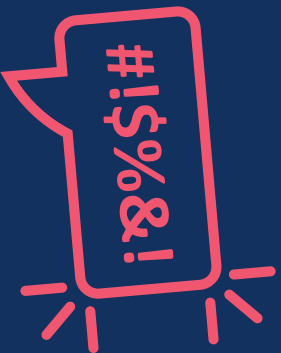
**A gyermekeket
nem lehet arra
kötelezni, hogy
házi feladatot
csináljanak.**

**Minden
gyermeknek
joga van ahhoz,
hogy fesse a
haját.**

**Minden
gyermek
káromkodhat,
ha akar.**

**Minden
gyermeknek
joga van
ahhoz, hogy
teherautót
vezessen.**

**Minden
gyermeknek
joga van ahhoz,
hogy eldöntse,
mikor fekszik le
este.**

**A gyermekeknek
joguk van
ahhoz, hogy
legyen nevük,
nemzetiségük és
családi kötelékeik.**

**Minden
gyermeknek
joga van
megfelelő és
egészséges
ételhez.**

**A gyermekeknek
joguk van a
tájékoztatáshoz.**

**Ha egy gyermek
összetűzésbe
keveredik a
törvénnyel, joga
van speciális
segítségnyújtáshoz.**

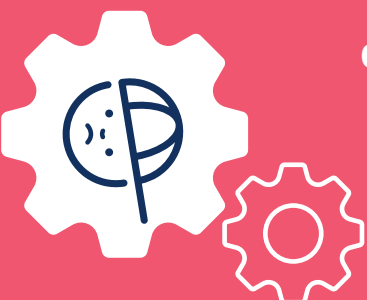
**A
gyermeknek
joguk van
megválasztani
saját
vallásukat.**

**Minden
gyermeknek
joga van
egészségügyi
ellátáshoz.**

**Egy
gyermeknek
sem szabad
dolgoznia.**

**Minden
gyermeknek
joga van az
oktatáshoz.**

**Háború idején
a gyermekeket
meg kell
védeni.**

3. KIOSZTANDÓ ANYAG: AZ ENSZ GYERMEKJOGI EGYEZMÉNYÉNEK (UNCRC) GYERMEKBARÁT VÁLTOZATA - 2. foglalkozás, 5. feladat

Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének gyermekbarát változata letölthető a következő linkekről:

<https://www.unicef.org/media/56661/file>

<https://www.savethechildren.org.uk/content/dam/global/reports/uncrc-child-friendly-version1.pdf>

Kép: Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Egyezménye a Gyermekek Jogairól - A gyermekek változata az UNICEF-től

4. KIOSZTANDÓ ANYAG: RÉSZVÉTEL AZ UNCRC-BEN 2. foglalkozás, 8. feladat

A felnőtteknek mindig azt kellene csinálni, ami neked jó!

**A GYERMEK
MINDENK FELETT
ÁLLÓ ÉRDEKE**
(3. cikkely)

Jogod van az élethez, egészségügyi ellátáshoz és oktatáshoz, amelyek segítenek, hogy növekedjél és elért, amire képes vagy!

**ÉLETBEN
MARADÁS ÉS
FEJLŐDÉS**
(6. cikkely)

**TILOS A
MEGKÜLÖNBÖZTETÉS**
(2. cikkely)

Jogod van a megkülönböztetéssel szembeni védelemre. Ez azt jelenti, hogy senki sem bánhat veled rosszul a bőrszíned, nemed vagy vallásod miatt, mert más nyelven beszélsz, valamilyen fogyatékossgal élsz, gazdag vagy épp szegény vagy.

RÉSZVÉTEL
(12. cikkely)

Jogod van a véleményed kinyilvánításához, arra, hogy meghallgassanak és komolyan vegyenek.

5. KIOSZTANDÓ ANYAG: EGY RÖVID FELADAT A RÉSZTVEVŐKNEK: A TÁRSAID TUDNAK A RÉSZVÉTELRŐL? -

a 2. és 3. foglalkozás között elvégzendő feladat

A TÁRSAID TUDNAK A RÉSZVÉTELRŐL? ADD TOVÁBB!

Az *Együtt!* workshopon a gyermekek és fiatalok jogairól, a részvételről és a döntéshozásról tanulsz.

A részvétel egy jog, amelyről mindenkinek tudnia kell. Ennek ellenére sok gyermek és fiatal nem tud erről a jogáról.

Segítenél terjeszteni ezt az üzenetet?

Kérd meg egy barátodat, hogy üljetek le, és közösen találjátok ki, hogy mely állítások igazak és melyek hamisak.

A helyes válasz a lap alján található.

Miután együtt kitöltöttétek a lapot, a következő oldalt vágd ketté: Az alsó részét add oda a barátodnak (ez a helyes válaszok része), a felső részt pedig (a ti válaszaitok) hozd vissza a következő foglalkozásra. A visszahozott lapokat összegyűjtjük, és megszámloljuk, hány fiatalhoz jutott el az üzenet.

Köszönjük!

Nyomtasd ki ezt úgy, hogy két oldal legyen egy lapon, vízszintes tájolással, vagy kétoldalas nyomtatással.

Tudod, hogy mit jelent a gyermekek és fiatalok részvételhez való joga?

Nézzük!

Jeleld be, hogy szerinted igazak (I) vagy hamisak (H) a mondatok.

	I	H
1. A részvétel azt jelenti, hogy a felnőttek megengedik, hogy elmondod, mit gondolsz.	☐	☐
2. Jogod van, hogy beleszólj azokba a döntésekbe, amelyek az életedet érintik.	☐	☐
3. A felnőtteknek kötelességük, hogy azt tegyék, ami szerinted helyes.	☐	☐
4. Jogod van, hogy hozzászólj, még ha a döntés nem is a tiéd.	☐	☐

A gyermekeknek és fiataloknak vannak jogaik, amelyeket az Egyesült Nemzetek Szervezetének Gyermekjogi Egyezménye véd.
Itt tudhatsz meg többet erről: www.sos-childrensvillages.org

- HAMIS:** A részvétel nem csak egy lehetőség kell, hogy legyen. Ez egy jog, amelyet a felnőtteknek biztosítaniuk kell.
- IGAZ:** A részvétel egy olyan jog, amely során információkhoz jutsz hozzá, hogy véleményed tudj formálni és azt ki tudod fejezni. A részvételt azt is jelenti, hogy a döntéshozóknak fel kell hívni a figyelmüket a véleményedre, és tudatniuk kell veled, mi lett a döntés, és ebben hogyan vették figyelembe a véleményed.
- HAMIS:** A döntéshozás egy folyamat. A vélemény kifejezése nem ugyanaz, mint a döntés. A felnőttek kötelessége az, hogy olyan döntést hozzanak, amely a te érdekeidet szolgálja, és támogatásnak abban, hogy részt vegyél ebben a folyamatban.
- IGAZ:** Sok olyan döntés, amely befolyásolja az életedet, nem rajtad áll, például a kormányok által hozott döntések. Ugyanakkor jogod van ahhoz, hogy tájékozottasasan ezekről, és hogy kifejezd a véleményed.

6. KIOSZTANDÓ ANYAG: HART LÉTRÁJA A RÉSZVÉTELRŐL

3. foglalkozás 7. feladat

8. A FIATALOK ÁLTAL KEZDEMÉNYEZETT, A DÖNTÉSEKET A FELNŐTTEKSEL EGYÜTT HOZZÁK

7. A FIATALOK ÁLTAL KEZDEMÉNYEZETT ÉS AZ Ő VEZETÉSÜKKEL VALÓSUL MEG

6. A FELNŐTT ÁLTAL KEZDEMÉNYEZETT, A FIATALOKKAL KÖZÖSEN HOZOTT DÖNTÉS

5. A GYERMEK VÉLEMÉNYÉT KIKÉRTÉK ÉS TÁJÉKOZTATTÁK

4. A GYERMEK VÉLEMÉNYÉT KIKÉRTÉK ÉS TÁJÉKOZTATTÁK

3. "SZÍNLELT" RÉSZVÉTEL
A fiataloknak nincs vagy alig van beleszólása a tevékenységekbe

2. DEKORÁCIÓ
A fiatalok a felnőttek kezdeményezéseit valósítják meg

1. MANIPULÁCIÓ
A felnőttek a saját projektjeik támogatására használják a fiatalokat és úgy tüntetik fel, mintha a fiatalok inspirálták volna azokat

**A RÉSZVÉTEL
NÖVEKVŐ
SZINTJEI**

**A RÉSZVÉTEL
"LÁTSZÓLAGOS"
SZINTJEI**

(Úgy néz ki, mint a részvétel, de a gyerekek valójában nem tudják befolyásolni az eseményeket)

7. KIOSZTANDÓ ANYAG
RÉSZVÉTEL A KÖZÜGYEKBE VALÓ DÖNTÉSHOZÁSBAN
- A LUNDY MODELL (KÁRTYÁK)

4. foglalkozás, 7. feladat

Hely	Hang
Meghallgatás	Hatás

8. KIOSZTANDÓ ANYAG
RÉSZVÉTEL A KÖZÜGYEKBE VALÓ DÖNTÉSHOZÁSBAN
- A LUNDY MODELL (4 ALAPFOGALOM)
4. foglalkozás, 7. feladat

Feladat: Minden csapatnak készítenek másolatot a teljes oldalról. Vágjátok fel a definíciókat kirakós formában, a résztvevőknek össze kell illeszteni a mondatokat. Ne keverjétek össze a fogalmakat. Minden fogalom szavai külön borítékba kerüljenek.

A gyermekek és fiatalok számára biztonságos, inkluzív lehetőségeket kell teremteni a véleményformálásra és annak kifejezésére

A gyermekeknek és fiataloknak segíteni kell a véleményük kifejezésében

A véleményeket meg kell hallgatni

A véleményeket a megfelelő módon figyelembe kell venni

4. FEJEZET

KÖZÉPPONTBAN A CSOPORTVEZETÉS

4. FEJEZET

KÖZÉPPONTBAN A CSOPORTVEZETÉS

Ebben a fejezetben néhány részletesebb ötletet adunk a csoportvezetőknek a foglalkozások megtartásához a fiatal szakértők által felvetett témákban. Ez a rész tehát nem a csoportvezetés vagy a workshop témáinak elméleti kifejtése, hanem gyakorlati tanácsok és hasznos tippek gyűjteménye a csoportvezetők számára.

TIPPEK A CSOPORTVEZETÉSHEZ

1. Aktív figyelem

Egy csoportvezető számára az egyik legfontosabb készség az aktív figyelem. Ez azt jelenti, hogy nagyon odafigyelve hallgatjuk, amit a másik mond, miközben fenntartjuk a szemkontaktust, együttérzést kommunikálunk (azaz olyan visszajelzéseket adunk, mint „Ez nagyon nehéz lehet”, „Nagyon sajnálom, hogy ezen keresztül kellett menned” vagy „Nagyon sajnálom, hogy ez történt veled”), nyugtázzuk vagy összefoglaljuk, amit a másik mond, anélkül, hogy közbeszólnánk, elmondanánk saját véleményünket vagy tanácsot adnánk.

Kérdezni lehet, sőt, szükség is lehet rá ahhoz, hogy biztosan értsük, amit a másik mond. Azonban fontos, hogy megvárjuk, hogy a másik befejezze, amit mondani akart, és csak utána kérdezzünk. Így a résztvevők szabadon elmondhatják véleményüket, te pedig nem kérdezel feleslegesen, és nem tereled el őket más irányba.

A kérdezésnél rendkívül fontos, hogy nyitott kérdéseket tegyünk fel, ne zártakat, és kerüljük azt, hogy a kérdéssel sugalljuk a választ, mivel ez befolyásolhatja a másikat. Például ha beszélgetni kezdesz valakivel, és meg akarsz kérdezni, hogy van, így kérdezd: „Hogy vagy?” (nyitott kérdés), ne így: „Jól vagy?” (zárt kérdés). A zárt kérdés leszűkíti a lehetséges válaszokat, és önkéntelenül is arra ösztönzi a válaszadót, hogy igennel válaszoljon.

Az aktív figyelés azt is jelenti, hogy tudatában vagyunk a non-verbális kommunikációnak, azaz, hogy mit közvetítünk a testünkkel, a viselkedésünkkel, és mit „olvasunk” le a másiktól. A non-verbális kommunikációról további tudnivalók és példák a következő bekezdésben találhatóak.

Az aktív figyelem gyakorlásához elvégezhetek egy páros feladatot. A feladat abból áll, hogy elkezdtek beszélgetni. Az egyikőtök egy általa választott témáról beszél (ez lehet egy saját élmény, ha szívesen beszélsz róla, de lehet kitalált dolog is, vagy valami, amit valaki mástól hallottál, akit a partnered is ismer). A beszélgetés végén adjatok visszajelzést egymásnak arról, hogy ment az interakció. Mindkét csoportvezető legyen a beszélő és az aktív figyelő szerepében is. A visszajelzésben az szerepeljen, hogy mi ment jól, és esetleg min lehetne javítani.

Néhány dolog, amelyre érdemes figyelni:

- Testtartás.
- Szemkontaktus.
- Hallgatási technikák, mint például a bólintás, arra utaló hangok, hogy figyelsz, pl. „Aha”, „Igen”, „Jó”, stb.
- Hangszín.
- A kettőtök közti távolság.
- Semleges attitűd.
- Az a képesség, hogy validáld és visszatükrözd a másik érzéseit (empátia).
- Az a képesség, hogy azokat a szavakat használd, amelyeket a másik használ (ezt visszatükrözésnek vagy mirroringnak is nevezik).
- Az összefoglalás és az átfogalmazás képessége.

2. Nonverbális kommunikáció

Emberként folyamatosan kommunikálunk, és a legtöbb üzenet, amelyet küldünk, nem verbális. Sőt, függetlenül attól, hogy szavakkal mit mondunk, sokszor az megy át fontosabb üzenetként, amit a testtartással, a hangszínnel, az arckifejezésekkel és gesztusokkal kommunikálunk, és ez az, amit mások azonnal észrevesznek.

Csoportvezetőként ezt fontos figyelembe venni. Ha azt akarod kommunikálni, hogy figyelsz, nyitott kell, hogy legyen a testtartásod (pl. ne tedd keresztbe a karod és ne nézz el), tarts szemkontaktust a csoporttal, miközben beszélsz, vagy az azzal, aki beszél. Kerüld a negatív testi reakciókat, például a szemforgatást, a sóhajtást, az ásítást, stb., mert ezek türelmetlenséget vagy ingerültséget közvetítenek.

A résztvevők is tudat alatt közvetíteni fogják non-verbális kommunikációval, hogy érzik magukat a foglalkozások alatt. Például lehet, hogy elfáradnak és nyújtózkodni kezdenek, vagy összevont szemöldökkel néznek rád. Ezek fontos információk, amelyek alapján felteheted magadnak a kérdést, hogy tudsz-e változtatni valamit a feladaton vagy a foglalkozáson, például előrehozni a szünetet vagy bevetni egy aktivizáló feladatot. Elmondhatod a résztvevőknek, hogy észrevetted a testbeszédüket, és rákérdezhetsz, hogy jól értelmezted-e, majd javasolhatsz valamilyen megoldást.

3. Időkezelés

Egy csoportos feladat vezetésénél az időkezelés kulcsfontosságú. Számptalan dolog átírhatja, amit terveztél, és sokszor nehéz végigcsinálni a teljes programot a megadott idő alatt. Mivel minden foglalkozást úgy terveztünk, hogy legyen benne elméleti rész, mozgásos feladat és csoportos interakció, a jó időkezelés azért is fontos, hogy a résztvevők jól érezzék magukat, és különbözőféle feladatokkal és tartalmakkal találkozzanak.

Íme, néhány ötlet az idő nyomon követésére a workshop alatt:

- Az 1. foglalkozáson, a részvételi szerződésnél mindenképp beszéljétek az időkorlát fontosságáról, hogy a résztvevők ismerjék ezt a fogalmat, és megállapodhattok abban, hogyan fogtok együttműködni ebben.
- Mindig kövesd, hogy egy adott feladat mennyi ideig tart, és ne engedd, hogy elhúzódjon. Ehhez viselj karórát, vagy vigyél be egy órát a terembe, vagy kérd meg a csoportvezető társad, hogy ő nézze az időt.
- Amikor egy adott feladatra készültök, próbáljátok el, mit fogtok mondani, és ellenőriztétek, hogy működik-e a megadott időkeret.
- Minden foglalkozás elején kérdezzétek meg a résztvevőket, hogy tudnak-e végig maradni, és ha többeknek el kell menniük hamarabb, és ez kihat a feladatokra, szánjatok néhány percet arra, hogy ez alapján változtattok a terven.
- A csoportos feladatoknál mindig mondjátok el a résztvevőknek, hogy mennyi idejük van a feladatra, és vegyétek figyelembe, hogy néha egy kicsivel több időre lesz szükség, hogy be tudják fejezni.
- A visszajelzéseknél különösen fontos az időkeret tartása, mert ezek hajlamosak hosszúra nyúlni, ami aztán kihat a következő feladatokra. Ennek oka lehet a sok visszajelzés vagy a sok kérdés. Ilyenkor hasznos lehet, ha a csoportok csak a 3 legfontosabb pontról számolnak be, nem mindegyikről. A következő csoport aztán beszélhet 3 újabb pontról, stb.
- **Ha nincs elég idő:** Előfordulhat, hogy nincs idő befejezni a tervet vagy megcsinálni egy feladatot. Az alábbiakban adunk erre néhány példát, lehetséges megoldásokkal:
- Épp hozzákezdenél az utolsó feladathoz, de rájössz, hogy ahhoz, hogy befejezzétek, túl kellene lépni a foglalkozás idejét. Röviden beszéljétek meg a másik csoportvezetővel, és mondjátok el a résztvevőknek, mi a helyzet, és hogy nem akarjátok tovább itt tartani őket, mint ahogy ígértetek. Beszéljétek át a lehetőségeket (lehet, hogy a résztvevők hajlandóak tovább maradni, vagy le lehet rövidíteni a feladatot, egy részét át lehet vinni a következő foglalkozásra), és az ő visszajelzésük alapján döntsetek.
- Egy csoportos megbeszélés közben azt tapasztaljátok, hogy a résztvevők nagyon aktívak, és még mindig szeretnének hozzászólni. Szeretnétek több időt adni nekik, de azzal is tisztában vagytok, hogy ha nem zárjátok le időben a feladatot, nem fogtok mindennel végezni. Röviden egyeztessetek a másik csoportvezetővel, és esetleg mondjátok el a résztvevőknek, mi a helyzet, és közösen döntsétek el, mi legyen.
- Valami miatt késve tudatok csak kezdeni, de a megbeszélte időben be kell fejezni a foglalkozást. A másik csoportvezetővel együtt változtassatok a nap beosztásán úgy, hogy beleférjen az új időkeretbe, és a foglalkozás ismertetésénél mondjátok el a résztvevőknek, hogy min fogtok változtatni. Megkérdezhetitek a résztvevőket, hogy belefér-e, ha a következő foglalkozásokon bepótoljátok a most elvesztett időt.
- **Ha túl sok idő maradt:** Az is előfordulhat, hogy már minden feladatot befejeztetek, és még mindig sok idő van a foglalkozás végéig. A túl sok idő önmagában nem rossz dolog. Ha a nap utolsó/egyetlen

foglalkozása van, a csoporttal közösen is megbeszélhetitek, hogy mivel töltsétek el a maradék időt úgy, hogy az hasznos és élvezetes is legyen. A fennmaradó időt fel lehet használni további feladatokra, játékokra, kérdésekre, csoportos beszélgetésre vagy informális beszélgetésre is.

- Azt azonban mindenképp érdemes tisztázni, hogy miért fejeztétek be a feladatokat ilyen hamar. Lehet, hogy aggódtatok az idő miatt, és elsiettétek a feladatokat, vagy a résztvevők nem voltak nagyon aktívak vagy érdeklődőek, és keveset szóltak hozzá. A nap végi átgondolásba ezt is vegyétek bele, és nézzétek meg, hogy kell-e változtatni valamin a következő foglalkozásokon.
- Ha fiatalabb résztvevőkkel dolgoztok, a foglalkozás elején megkérhetitek őket, hogy írjanak ötleteket extra aktivizáló feladatokra, és tegyétek be az ötleteket egy dobozba arra az esetre, ha túl hamar befejezitek a feladatokat.

ÖTLETEK EXTRA JÁTÉKOKRA ARRÁ AZ ESTRE, HA TÚL SOK IDŐ MARADT:

Zenei nyelv: Mondjátok el a résztvevőknek, hogy utazni fognak, és csak egy bőröndöt vihetnek magukkal. Bizonyos dolgok beleférnek a bőröndbe, más dolgok nem. Például egy doboz belefér, de egy légy nem. Egy régiségbolt igen, de egy pénzérme nem. Egy mikrochip és egy fáklya befér, de egy cipő nem. Egy szoba, egy lábtörlő és egy titok belefér, de más (a szó) nem.

A résztvevőknek ki kell találniuk, hogy mi a szabály, amely alapján valami belefér-e a bőröndbe. Feltehetnek kérdéseket, hogy rájöjjenek a szabályra.

A szabály az, hogy csak azok a dolgok férnek bele a bőröndbe, amelyek a do-ré-mi-fá-szo-lá-ti hangokkal kezdődnek. Ezért hívják zenei nyelvnek!

Az első kör után megváltoztathatjátok a dolgokat, amelyek beférnek és nem férnek be, és mondhattok még több példát.

Kapcsolatok: Szükség lesz egy eszközre, amellyel zenét lehet lejátszani. Ahogy szól a zene, a résztvevők mozogjanak szabadon a térben. Amikor a zene elhallgat, úgy kell a lehető legtöbb emberrel kapcsolatba kerülniük, hogy nem mozdulnak el onnan, ahol vannak (legalább egy lábbal meg kell tartaniuk a helyüket, és a másik lábukkal és a két karjukkal kinyúlhatnak, hogy elérjenek másokat).

4. Mit kezdünk a trigger-témákkal

A workshop néhány témája érzékenyen érintheti akár a csoportvezetőket, akár a résztvevőket, és ez akadályozhatja mind a workshop megtartását, mind a részvételt.

Bizonyos témák felhozhatnak olyan gondolatokat és érzelmeket, amelyek miatt az illető befelé koncentrál, nem pedig arra, hogy mi történik körülötte. Ez akár olyan erőteljes is lehet, hogy olyan reakciót indít be, mintha az illető újraélné a nehéz helyzetet (flashback vagy emléketörés). Ezek a reakciók lehet, hogy látszanak kívülről, de az is lehet, hogy nem, azaz a személy lehet, hogy bent tudja tartani az egészet (maszkolás), de lehet, hogy tesz valamit, ami elárulja, hogy valami nehezét él meg.

Segít, ha ezt tudatosítjuk a résztvevőkben, hogy a lehető legjobban fel tudjanak rá készülni, és tudjanak segítséget kérni és adni, amellyel át lehet lendülni ezeken a helyzeteken, és folytatni tudják a részvételt. Ezen kívül van még néhány dolog, amelyet megtehettek azért, hogy a trigger-témák ne okozzanak nehézséget, és ne blokkolják le a résztvevőket vagy a csoportot.

- **A csoportvezetők biztonságos környezetet teremtenek a résztvevőknek:** Az első foglalkozáson szánjatok időt arra, hogy a résztvevőkkel együtt készítetek egy részvételi szerződést, hogy mindenki biztonságban érezze magát. Ugyanezen a foglalkozáson mutatjátok be a gyermekvédelmi fókuszpontot, és azt is mondjátok el, hogy ha valaki bármilyen okból nem érzi magát biztonságban vagy aggasztja valami, bármikor beszélhet vele, vagy elvonulhat egy olyan helyre a workshop helyszínén – mondjátok el, hol van ez a hely –, ahol kiléphet a csoportból, és majd ha jobban érzi magát, bármikor visszatérhet.
- **A gyermekek védelme:** Az SOS Gyermekfalvaknál van egy gyermekvédelmi protokoll, azaz bizonyos értékek és szabályok keretrendszere, amelyek garantálják a gyermekek és fiatalok védelmét, és hogy ne essen semmiféle – sem fizikai, sem lelki – bántódásuk. Ha bármilyen aggodalom felmerül a biztonságukkal kapcsolatban, van egy követendő eljárás, amely garantálja, hogy azonnal segítséget kapjanak. Ez az eljárás biztosítja, hogy mindig legyen egy képzett „felelős felnőtt”, és hogy a gyermekek és a fiatalok tudják, hogyan lehet őt elérni. Arról is tájékoztatni kell a gyermekeket és fiatalokat, hogy ennek a felnőttnek jelentenie kell, ha veszélyes helyzetet lát, vagy ilyenről hall. Mindezt az első foglalkozáson kell elmondani a résztvevőknek, és ekkor kell kiosztani nekik a tájékoztató kiadványt is, amely elmagyarázza a gyermekvédelmi protokollt, és tartalmazza az elérhetőségeket.
- **A csoportvezetők és a mentorok** a ToT (trénerek oktatása) kurzuson kapnak oktatást a gyermekvédelemről, és azt is megtanulják, mit kell tenni, ha veszélyes helyzetet tapasztalnak. Bármilyen esetben is az eset, jelentenie kell a „felelős felnőttnek”, azaz a gyermekvédelmi fókuszpontnak, aki aztán beszél az érintettel, végigkíséri a folyamatot, és gondoskodik arról, hogy az illető biztonságban maradjon. Ha valaki olyasmit mond el neked, amiből arra következtetsz, hogy egy fiatalnak bántódása esik, vagy fennáll ennek a veszélye, elmondhatod neki, hogy aggódsz érte, és hogy jelentened kell a „felelős felnőttnek”, amit hallottál.
- **A csoportvezetők úgy tudják** védeni magukat, hogy odafigyelnek saját sérülékenységeikre és megosztják a felelősséget a csapat más tagjaival. Ez azt jelenti, hogy ha egy bizonyos téma vagy feladat érzékenyen érint, nem muszáj neked vezetni az adott feladatot, megbeszélheted a csoportvezető társaddal, hogy ebben a feladatban más szereped legyen. Ugyanez igaz akkor is, ha a foglalkozás közben valamitől kellemetlenül érzed magad vagy hirtelen túl sok lesz. A társaddal együtt megállapodhattok egy jelzésben, amely azt jelenti: „kérlek, vedd át”, hogy lélegzethez juss és újra koncentrálni tudj. Ne feledd, hogy a lélegzés nagyon hatékony és praktikus módja annak, hogy oxigént juttassunk az agyunkba és megszüntessük a testi feszültséget.

5. Bomlasztó viselkedés a csoporton belül

A bomlasztó vagy problémás viselkedés olyan viselkedés a csoportban, amely az együttműködés ellen hat. Ilyen például, ha valaki hangokat ad ki vagy közbeszól, folyamatosan kritikus kérdéseket tesz fel, másokkal beszél, amikor figyelnie kellene, nevet az instrukciókon, nem hajlandó megcsinálni egy bizonyos feladatot, használni bizonyos eszközöket vagy felállni és mozogni. Emellett az is bomlasztó viselkedésnek számít, ha valaki láthatóan nagyon erősen bevonódott valamibe, és emiatt a csoport többi része úgy érzi, hogy kimarad a feladatból. Ilyen például, ha valaki folyamatosan kérdez, vagy mindig ő válaszol a kérdésekre, és mindig félbeszakítja a csoportvezetőt és más résztvevőket, hogy mutassa az érdeklődését vagy villogtassa a tudását. Mindkét fajta viselkedés megnehezíti, hogy a többi résztvevő koncentrálni tudjon és szívesen vegyen részt a feladatokban.

Az első dolog, amelyet ezzel kapcsolatban tudni kell, hogy ez nem rólad szól. A problémás viselkedés gyakran valójában az illetőnek valamilyen szükségletét közvetíti, és noha ezt a szükségletet olyan módon kommunikálja, amivel megnehezíti, hogy elvégezzük a feladatunkat, a legjobb módszer, ha megpróbáljuk kideríteni, mi lehet a viselkedés mögött meghúzódó szükséglet, és kezeljük az érzelmeinket, amelyeket a problémás viselkedés okoz bennünk.

A második dolog, hogy noha nem kötelező felvenni a kesztyűt, a bomlasztó viselkedéssel foglalkozni kell, mert ha figyelmen kívül hagyjuk vagy kritizáljuk, azzal csak fenntartjuk (hiszen a szükségletet nem elégítettük ki), és a csoport csak egyre jobban összezavarodik. Azt azonban fontos hangsúlyozni, hogy ezt soha nem szabad úgy tenni, hogy azzal valakit zavarba hozunk vagy pellengérré állítunk. Inkább hívjuk félre az illetőt és beszéljünk vele, mutassunk érdeklődést és aggodalmat. Ez jó kiindulópont lehet annak megbeszéléséhez, hogyan segíthetünk ezen a viselkedésen. Az is hasznos lehet, ha megkérjük az illetőt, hogy segítsen a foglalkozás alatt (írni a táblára, kiosztani papírokat), hiszen ezzel eltereljük a figyelmét, vagy megszakítjuk, amit csinál.

Néha az is megfigyelhető, hogy néhány résztvevő elfáradt, és ezért kezdenek bomlasztóan viselkedni. Ennek oka lehet, hogy a foglalkozás túl intenzív, vagy túl rég óta dolgoznak, vagy egyenesen az iskolából jönnek. Ilyenkor jó bevetni egy rövid aktivizáló feladatot, amely oldja a stresszt, vagy szünetet tartani, vagy akár újratárgyalni a foglalkozás/feladat hosszát.

Úgy is lehet kezelni a helyzetet, hogy elmondod, hogy észrevetted, hogy valami nincs rendben, és megkérdezed, hogy tudtok-e valamit közösen tenni azért, hogy komfortosabban érezzék magukat. Ez történhet például a foglalkozás elején, ha a fiataloknak kötelező részt venniük a foglalkozáson, és ebbe nem volt beleszólásuk. Ha megkérdezzük, mi a baj, megtudhatjuk, mire van szükségük, és tudjuk azt kezelni. Megbeszélhetjük a csoporttal közösen, hogy mit tehetünk, mi lenne számukra érdekes, és ezzel lehetőséget adunk nekik arra, hogy részt vegyenek a megoldásban. Ez azért is jó, mert ilyenkor a résztvevők úgy érzik, beleszólásuk van a foglalkozásokba, és kapnak valamiféle kontrollt, különösen, ha nem kérdezték meg őket, hogy szeretnének-e részt venni.

Fontos, hogy csoportvezetőként közösen, csapatként kezeljétek ezeket a helyzeteket. A workshopra való felkészülés alatt beszéljétek meg párosával, milyen helyzetekben érzitek otthonosan magatokat, és milyen szituációk lennének kellemetlenek számotokra. Ezután a mentorok és a részvételi tanácsadó segítségével előre jelöljétek ki, ki a legalkalmasabb arra, hogy kezelje ezeket a lehetséges helyzeteket (pl. milyen bomlasztó viselkedés esetén lépjen közbe a „felelős felnőt”).

6. Kis csoportok és párok kialakítása

Sokféleképpen lehet játékos módon csoportokat vagy párokat kialakítani, ami nem vesz el túl sok időt a feladattól. A résztvevők csoportokba rendezésénél vegyék figyelembe a gyermekek és fiatalok életkorát, és hogy mennyire ismerik egymást, hiszen ennek megfelelően különböző mértékben élvezhetik a játékos/kevésbé játékos feladatokat. Ez vonatkozik az aktivizáló feladatokra és a csoportos feladatokra is.

A kis csoportok száma a résztvevők számától és az adott feladat típusától függ. Ha a csoportban 20 fő van, fel lehet állítani 4 darab 5 fős csoportot vagy 5 darab 4 fős csoportot. Ami fontos, hogy minden csoportban legyen legalább 3 fő, és legyen elég idő arra, hogy minden csoport beszámoljon az egész csoportnak, amennyiben a feladatnak ez része.

Ebben a workshopban jobb, ha minden alkalommal más csoportok alakulnak ki, de ha úgy döntötök, hogy az adott csoportok maradjanak meg a teljes workshop alatt, a foglalkozások elején töltsétek egy kicsit több időt a csoportélmény kialakításával, majd ezután kérjétek meg a résztvevőket, hogy térjenek vissza a kis csoportokba.

NÉHÁNY ÖTLET A CSOPORTOK KIALAKÍTÁSÁHOZ, A LEGRÖVIDEBBTŐL A LEGIDŐIGÉNYESEBBIG.

- **Számolás:** A résztvevők körben ülnek vagy állnak, és sorban mondják a számokat egytől addig a számig, ahány csoportot létre szeretnél hozni. Az ugyanazt a számot mondó emberek kerülnek egy csoportba. Pl.: A balra melletted lévő személy mondja, hogy „egy”, a következő „kettő”, és így tovább, amíg el nem juttok addig a számig, ahány csoportot szeretnél (tehát ha négy csoportra van szükség, akkor négyig fognak számolni, aztán újra kezdik az egytől). Amikor a kör végére értek, az azonos számot mondó résztvevők fogják a csoportokat alkotni (az egyik csoportban lesznek azok, akik az „egy”-et mondták, a másokban, akik a „kettő”-t, stb. A csoportok a terem különböző sarkaiban fognak ülni).

Ezzel a módszerrel párokat is ki lehet alakítani.

- **Színes korongok:** Kérjétek meg a nemzeti csapatot, hogy vegyenek színes papírlapokat. Annyi szín legyen, ahány csoportot szeretnétek. A színes papírokból vágjatok ki korongokat. Legyen elég korong mindenkinek. A korongokat tegyétek egy kis dobozba, és minden résztvevő húzzon egyet. Az azonos színű korongot húzó résztvevők lesznek egy csoportban. Ennek egy változata, hogy a korongokat öntapadós papírból vágjátok ki, és ha a résztvevők beleegyeznek, a homlokukra vagy hátukra ragasztjátok őket, olyan helyre, ahol nem láthatják. A résztvevőknek körbe kell járniuk, kommunikálniuk a többiekkel, és így kell rájönniük, milyen színű a korongjuk, tehát melyik csoportba tartoznak.

Ezzel a módszerrel párokat is ki lehet alakítani.

- **Emberi bingó:** Mivel ez a játék hosszabb ideig tart, bemelegítő vagy aktivizáló feladatként is használható, amikor csoportokra vagy párokra kell osztani a résztvevőket egy feladathoz. A játékosok szabadon járkálnak a teremben, és egy lista alapján kérdéseket tesznek fel egymásnak. A csoportok vagy párok a közös érdeklődés vagy tapasztalatok alapján alakulnak ki. A listát úgy állítsátok össze, hogy elég csoport jöjjön létre. A feladat típusától függően esetleg ellenőrizni kell, hogy a létrejött csoportok megfelelnek-e a feladat kívánalmainak.

Egy papírlap bal oldalára íratok egy listát személyes jellemzőkről, preferenciákról vagy tapasztalatokról, a másik oldalt pedig hagyjátok üresen. Minden résztvevő kapjon egy ilyen listát. Adjatok néhány percet arra, hogy körbejárjanak és beszéljenek másokkal. Ha találtak egy vagy több embert, akinek megvan ugyanaz a tulajdonsága, leírhatják a nevét/nevüket a papírra, és párt vagy csoportot formálhatnak. Néhány példa a személyes jellemzőkre vagy tapasztalatokra: „Jobban szeretem a macskákat, mint a kutyákat”, „Szeretek sportolni”, „Nem voltam még Franciaországban”, „Gyűjtöm a köveket”, stb.

- **Memória játék:** Ehhez használható kirakós játék, vagy ki lehet nyomtatni képeket, vagy le lehet írni kulcsszavakat a foglalkozásokból. Mindegyik képből/szóból legyen legalább két darab, és legyen elég kép/szó minden résztvevőnek. Ha csoportokat vagy párokat kell kialakítani, osszatok ki egy képet/ szót minden résztvevőnek, és mondjátok el, hogy meg kell találniuk azt az embert/embereket, akinek/ akiknek ugyanaz a képük/szavuk van.

Telefonos alkalmazás: Vannak telefonos alkalmazások, amelyek segítenek kiválasztani a játékosok sorrendjét és a csoportokat. Ha a csoportok kijelöléséhez nincs idő egy rövid játékra, le lehet tölteni egy olyan alkalmazást, amely ebben segít.

7. Képzés fiataloktól fiataloknak

A fiatalok által tartott képzés fiataloknak nagyon jó lehetőség arra, hogy több üzenetet adjunk át különböző szinteken. A résztvevők tanulnak a gyermekek jogairól, a döntéshozásban történő részvétel jogáról, de az, hogy minderről töletek, hasonló fiataloktól hallanak, még jobban kihangsúlyozza, hogy milyen fontos tisztában lenni ezekkel a jogokkal és élni velük.

Ne feledjétek, hogy ti választhatjátok meg, hogy mutatkoztok be, és mennyi személyes dolgot mondtok el a résztvevőknek. Ha gondozotti tapasztalattal rendelkező fiatal vagy, és a workshopot egy gondozási helyszínen tartjátok, különösen fontos, hogy ezt figyelembe vegyétek a felkészülésnél. A gondozásban élő gyermekek és fiatalok számára nagyon inspiráló tud lenni, ha olyasvalakitől tanulnak, aki szintén élt gondozásban. Ugyanakkor egy ilyen személy jelenléte és története nagy kíváncsiságot is tud gerjeszteni. Egy gondozási helyszín sok érzelmet és emléket tud előhozni azokból a fiatalokból, akik éltek gondozásban, és előfordulhat, hogy ezt nehéz kezelni, különösen a csoportvezetői szereppel együtt.

TIPPEK A KÖZÖS CSOPORTVEZETÉSHEZ

Ahogy említettük, a közös csoportvezetés számos előnnyel jár nem csak a csoportnak, de a csoportvezetőknek is, mivel van egy partnerük, akire számíthatnak, akivel megoszthatják a workshop vezetésével járó felelőségeket.

Két ember nem alkot csoportot, de csapatot alkothat: Megállapodhattok abban, hogy az erősségeitek és a preferenciáitok alapján különböző szerepek lesz, egyszerre több feladatot is végre tudtok hajtani, és rengeteg módon támogathatjátok egymást. Ehhez javasoljuk, hogy kellő időt szánjatok arra, hogy a workshop tartalma mellett a csoportvezetésre is felkészüljete.

Ezt a felkészülést célszerű azzal kezdeni, hogy összeállítjátok a saját csoportvezetői szerződéseket, azaz az alapszabályokat, azzal kezdve, hogy kinek mik a reményei és a félelmei, majd azzal folytatva, hogy mire van szükségetek ahhoz, hogy jó csoportvezetők legyetek. Azt is fontos tisztázni, hogy miről szól ez a szerep: Soroljátok fel a workshop (vagy az egyes foglalkozások) megtartásához tartozó különböző feladatokat, és beszéljétek meg, melyeket érzitek komfortosnak, melyekkel van már tapasztalatotok, melyik feladatokat szeretnétek esetleg jobban (pl. előadás vagy csoportos visszajelzés vagy táblára jegyzetelés, stb.). Mindezek alapján döntsétek el, hogy ki mit fog csinálni, és kinek milyen támogatásra van szüksége.

Azt is javasoljuk, hogy használjátok az időkezeléssel kapcsolatos útmutatót, mivel ehhez társ-csoportvezetőként együtt kell működnötök és segítenetek kell egymást. Az időkezeléshez megállapodhattok jelzésekben vagy egyéb ötletekben. Szintén nagyon fontos, hogy átbeszéljétek a napok programját, és világosan lefektessétek, ki milyen részt vállal (egyenlően elosztva), figyelembe véve az erősségeiteket.

Íme, néhány pont, amely segíthet csoportvezetőként a különböző szerepek és felelősségi körök meghatározásában:

- Szedjétek össze azokat a feladatokat, amelyek szerintetek a csoportvezetéssel járnak.
- Szedjétek össze a csoportvezetés azon aspektusait, amelyekhez lehet, hogy segítségre lesz szükségetek.
- Milyen támogatást szeretnél a kapni a csoportvezető társadtól?
- Milyen támogatásra lehet szükséged a csapat többi tagjától?
- Szedjétek össze a csoportvezetés azon területeit, amelyekben támogatni tudjátok a társatokat (pl. amiben jó vagy/amit szívesen csinálsz, és amit fel tudsz ajánlani a társadnak).

1. Kihívások

Ebben a részben a csoportvezetéskor felmerülő kihívásokkal foglalkozunk. A legfontosabb kihívás az, hogy ketten vezetitek a workshopot, így közösen kell vezetnetek a csoportot és a feladatokat, tiszteletben kell tartanotok egymás személyes terét, és közösen kell döntéseket hoznotok.

Van, aki saját tapasztalataiból azt tanulta meg, hogy nem könnyű bízni a másokban, és nehezen fejezi ki, hogy mire van szüksége, nehezen kér és fogad el segítséget, nehezebben megy neki az együttműködés és a feladatok egy részének a delegálása. Ezt úgy a legjobb kezelni, ha a workshop előtt leültök együtt egy őszinte beszélgetésre, és megismeritek, hogy ki hogy képzeli el a workshop megtartását. Fontos tisztázni, hogy a közös csoportvezetés nem verseny, sokkal inkább lehetőség arra, hogy támogatást kapjatok a workshop vezetésében, többféle készséget tudjatok kihasználni, és megkapjátok a szükséges segítséget.

2. Csapatmunka

A csoportvezetők nem csak egymással dolgoznak együtt, hanem a mentorokkal, a részvételi tanácsadókkal és a nemzeti csapat többi tagjával is (pl. projektkoordinátor, projektasszisztens). A workshopon a csoportvezetőkön kívül egy mentor és egy részvételi tanácsadó is jelen lesz, akik átveszik a workshoppal járó felelősségek egy részét. Ők támogatnak titeket a workshop alatt és után is, abban is, hogy át tudjátok gondolni és ki tudjátok fejezni, hogy mentek a feladatok, és hogy érzitek magatokat. A részvételi tanácsadó lehet a „felelős felnőtt”, aki a kijelölt gyermekvédelmi fókuszpontot is. Rajtuk kívül projektasszisztensként jelen lehet még egy személy, aki a szervezési feladatokért felel, például kapcsolatot tart a helyszínnel, intézi a frissítőket, a foglalkozások anyagait, stb.

Fontos felismerni, hogy a csapat több különböző emberből áll, akiknek különböző szerepük van, más-más szakértelemmel rendelkeznek, és akiknek együtt kell működniük egymással.

A következő listát használhatjátok a felkészülési találkozókra annak egyértelműsítésére, hogy ki miért felelős az egyes foglalkozásokon.

Foglalkozás	
FELADATOK	KI MIT CSINÁL

3. Stílus és teljesítmény

Fontos észben tartani, hogy minden csoportvezetőnek megvan a maga csoportvezetési stílusa. Van, aki jobban szeret magyarázni és mesélni, míg mások szívesebben dolgoznak játékokkal.

Emellett az is előfordulhat, hogy mivel egy csoport előtt kell beszélni, megjelennek a teljesítménnyel kapcsolatos aggodalmak. Ezek a gondolatok és érzelmek bizonytalanságot idézhetnek elő, és akadályozhatják a feladatok vezetését vagy a csoportra figyelmet.

Olyan is megtörténhet, hogy egy csoportvezető a másikéhoz kezdi hasonlítani a saját vezetési stílusát, és elbizonytalanodik magában.

Ha ez történne, jusson eszetekbe, hogy a közös csoportvezetés nem a teljesítményről szól, és hogy minden stílusnak van helye, és mindegyik támogatja a csoport tanulását. Két különböző csoportvezető két különböző csoportvezetési stílussal csak jó a csoportnak.

TESTRE SZABÁS

1. Mi a testre szabás?

A workshop kontextusában a testre szabás azt jelenti, hogy a képzés tartalmának vagy szerkezetének bizonyos elemeit megváltoztatjuk. Ez néha szükséges ahhoz, hogy a workshop relevánsabb lehessen az adott országban és az adott csoportnak, különösen a 4. és 6. foglalkozásnál, amelyek a közügyekkel kapcsolatos döntési folyamatokkal foglalkoznak.

Ha úgy gondoljátok, hogy egy feladat jobban működne a ti országotokban, ha valamit megváltoztatnátok, ez már a testre szabás kezdete. Nem kell egy teljesen új képzést kitalálni, de le lehet cserélni egy aktivizáló feladatot vagy egy feladat egyes részeit (pl. egy eszközhöz fűzött magyarázatokat, mint a Hart létrája esetében, vagy egy feladathoz tartozó kérdéseket, mint a „Ki döntson?”) valami másra, ami szerintetek jobban illeszkedik a helyi kontextusba. Például az adott országban Hart létrájának egyes fokai relevánsabbak lehetnek, mint mások, és fontos, hogy ezt felismerjük.

2. Ki végzi?

Ez a folyamat a csoportvezetők képzése alatt kezdődik, és része lesz annak a felkészülési munkának, amelyet a mentorokkal és a részvételi tanácsadóval közösen végeztek. Az alapja a nemzeti csapat által összegyűjtött információk, illetve a közös tudások arról, hogyan és milyen mértékben valósul meg a részvételi jog az országba..

3. Mikor tegyük?

A csoportvezetők képzése során feladat lesz elgondolkodni azon, milyen új elemeket vagy változtatásokat szeretnének bevinni a képzésbe, annak alapján, hogy mit tudnak a gyermekek és fiatalok a közügyekkel kapcsolatos döntésekben való részvételéről. Ennek a csoportmunkának az eredménye lesz az első lépés és az alap, amelyből ki lehet indulni minden egyes új csoportnál.

A workshopra való felkészülés és az Együtt! képzési kézikönyv áttanulmányozása két fő lépcsőben történik. A csoportvezetők képzése után újra találkozni fogtok a mentorokkal és a részvételi tanácsadókkal, és együtt fogjátok megtenni a szükséges átalakításokat, és felkészülni arra, hogy el tudjátok kezdeni a workshopot. Csapatként további előkészítő találkozóitok is lesznek minden workshop előtt, hogy meg tudjátok beszélni az esetlegesen szükséges változtatásokat még a foglalkozások előtt, és hogy legyen időtök begyakorolni az új instrukciókat vagy megtanulni az új információkat.

Ahhoz, hogy fel tudjatok készülni a csoportvezetői szerepre, beszéljétek meg a csoportvezető társatokkal, hogy milyen segítségre lesz szükségetek a mentoroktól és a részvételi tanácsadótól a workshop kezdete előtt. Gondolkozzatok előre, és tervezetek be elég időt a személyes vagy virtuális megbeszélésekre a teljes csapattal a workshop előtti hetekben.

4. Ellenőrzőlista

A következő ellenőrzőlista segíthet az átalakításban és az egyes workshopokra való felkészülésben. Ez egy példa lista, tehát egészítsétek ki minden olyan dologgal, amely szerintetek fontos, és változtassátok meg azokat a pontokat, amelyek nálatok nem relevánsak (pl. bizonyos feladatokat nem a nemzeti csapat fog végezni, mert így állapototok meg, stb.) Szintén egészítsétek ki a listát a korábban megadott listában szereplő adatokkal (lásd a Csapatmunka részt ebben a fejezetben).

KI	MIT	
Nemzeti csapat	Tájékoztat a csoportról (részvevők létszáma) és a helyszínről (a terem mérete, műszaki felszereltség).	
	Tájékoztat a csoport meglévő tapasztalatairól a közügyekkel kapcsolatos döntéshozásban (ha van ilyen).	
	Meghívja a megfelelő felnőtteket a találkozóra, és gondoskodik arról, hogy felkészítsék őket/tisztában legyenek a gyermekek részvételének fogalmával, felkészüljenek a foglalkozásra, és tudják, mi lesz a feladatuk. Gondoskodik arról, hogy a felnőttek szívesen jöjjenek és együttműködjenek.	
	Tájékoztat a meghívott felnőttekről és szerepükről a döntéshozási folyamatokban.	

Csoportvezetők	Tájékoztat a közügyekkel kapcsolatos döntésekben történő részvétel lehetőségeiről és a részvételi jog megvalósításának lehetőségeiről az adott régióban.	
	Változtatásokat javasol a workshop felépítésében hasonló tevékenységekben szerzett saját tapasztalatai alapján, akár csoportvezetőként, akár résztvevőként.	
	A változtatások alapján elkészíti a foglalkozás(ok) tervét és kinyomtatja őket, támogatva ezzel a workshop megtartását.	
	Felkészül a csoportvezetőkkel az új vagy módosított feladatokra, és szükség esetén további támogatást kér a mentoroktól és a részvételi tanácsadótól.	
Mentorok	Tájékoztat a közügyekkel kapcsolatos döntésekben történő részvétel lehetőségeiről és a részvételi jog megvalósításának lehetőségeiről az adott régióban.	
	Változtatásokat javasol a workshop felépítésében hasonló tevékenységekben szerzett saját tapasztalatai alapján, akár csoportvezetőként, akár résztvevőként.	
Részvételi tanácsadó	Gondoskodik arról, hogy a csoportvezetők és a mentorok megfelelő támogatásban részesüljenek és biztonságban érezzék magukat a felkészülés alatt.	
	Felügyeli a testre szabás folyamatát saját tapasztalatai alapján (és gondoskodik arról, hogy szükségtelenül ne maradjon ki semmi fontos).	
	Tájékoztat a közügyekkel kapcsolatos döntésekben történő részvétel lehetőségeiről és a részvételi jog megvalósításának lehetőségeiről az adott régióban.	

Együtt

GYEREKEK ÉS FIATALOK
RÉSZVÉTELE A
DÖNTÉSHOZATALBAN